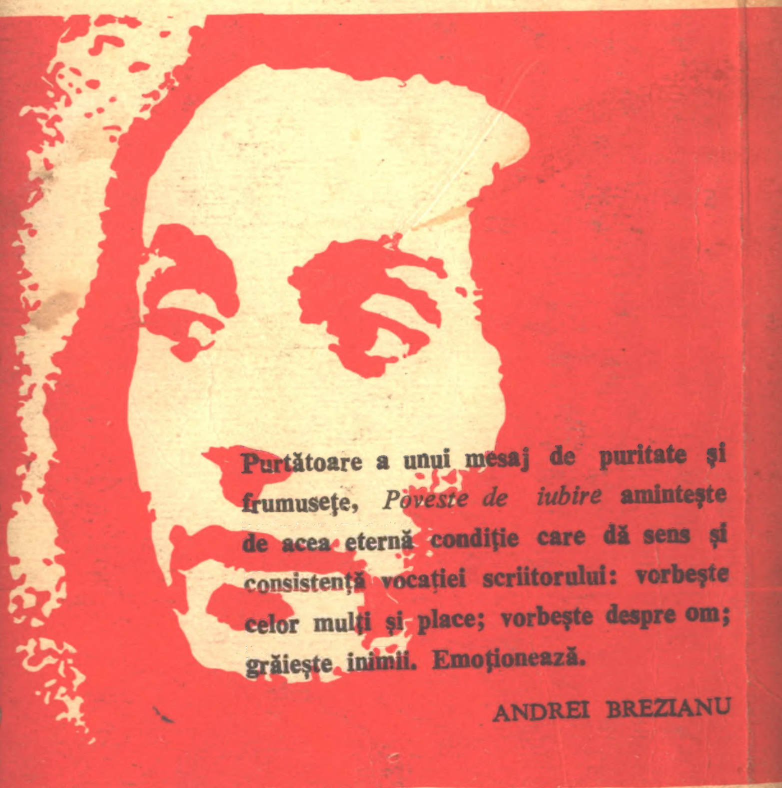
Editura UNIVERS

Purtătoare a unui mesaj de puritate și frumusețe, *Poveste de iubire* amintește de acea eternă condiție care dă sens și consistență vocației scriitorului: vorbește celor mulți și place; vorbește despre om; grăiește inimii. Emoționează.

ANDREI BREZIANU

Lei 3,25

187

1972

Erich Segal · Poveste de iubire

Erich Segal

Poveste de iubire

COLECȚIA MERIDIANE

Desenul copertei de *Ion State*

LOVE STORY

by

Erich Segal

HARPER & ROW, PUBLISHERS

New York, Evanston, and London

Erich Segal

Poveste de iubire

În româneşte de ANDREI BREZIANU

Editura UNIVERS

Bucureşti — 1972

LOVE STORY : O EXPLICAȚIE

Strict vorbind, romanul lui Erich Segal s-ar putea dispensa de obişnuitele prezentări ; uriaşul succes de care *Povestea de iubire* s-a bucurat pretutindeni în lume reprezintă o carte de vizită dintre cele mai elocvente : spre deosebire, aşadar, de alte opere contemporane — păcătuind, poate, prin ermetism, prin curiozitatea excentrică a construcției, sau, nu o dată, prin coduri pretențioase de lectură — volumul lui Segal are foarte puțină nevoie de „scrisori de acreditare" față de Maiestatea Sa Cititorul — contactul pe care-l stabileşte fiind, prin virtuți intrinsece, direct şi de la sine grăitor.

Şi totuşi, puține apariții din ultimii ani au dat prilej cernelei să se aştearnă pe hîrtie într-o succesiune de mai aprinse şi mai răspicate comentarii decît tocmai această povestire, inițial recomandată de însuşi autorul ei sub eticheta unui moto de bagatelă, extras, prin parafrază, din clasicul latin Catul : *...căci ale mele mici nimicuri le socoteați de preț...*

Bagatelă sau nu, *Love Story*, alcătuită din douăzeci şi două de capitolaşe, a devenit peste noapte carte

de căpătîi pentru foarte multe milioane de cititori de toate vîrstele și de toate condițiile, de pe cele mai diverse latitudini și meridiane ale globului. Faptul reține indiscutabil atenția: în legătură cu *Love Story* rămîn, credem, lucruri de spus.

Într-adevăr, succesul momentan de librărie — e drept, fără precedent — ar putea fi, și chiar este, reflexul de suprafață al unui fenomen cu implicații și rădăcini adînci, interesînd deopotrivă literatura și societatea. Firește, scopul și cauza finală a oricărei literaturi e nu scriitura (în sine sterilă), ci omul, ca destinatar al ei. Visul și țelul, conștient sau inconștient al oricărui scriitor va fi, tocmai de aceea, comunicarea: a înfiinţa, în codul artei date, un cît mai strîns contact cu inteligența și sensibilitatea unui cît mai mare număr de cititori. Iată principiul care poate explica, printr-un fel de distorsiune, reacția unora dintre literați, în special profesioniști ai condeiului, în fața meteoricei răsăriri din anonimat a lui Segal: căci *Love Story*, evident, comunică mult. Psihologic vorbind, s-a întîmplat că mulți din cei năzuind la rîndul lor la comunicare (poate numai la glorie prin comunicare?) s-au lăsat antrenați într-o necontrolată reacție, provocată de conștiința faptului că, țîșnită ca din senin, cartea debutantului Erich Segal e realmente înzestrată cu o enormă anvergură de contact cu marele public. Expresii spicuite de ici și de colo, prin comentarii și cronici, precum: „mistificare elaborată", „carte profund antipatică", „norocosul Erich Segal", „roman știut de dinainte, mult mai bine scris de alții" (?), „roman... urît de moarte", „carte insipidă", „text păcătos, fabricat după un rețetar străvechi", „carte neavînd nimic de-a face cu literatura", ș.a., trădează, pînă la un punct, neplăcerea și — s-o spunem, invidia — cu care unii profesioniști au fost surprinși de această prea sonoră

lovitură de teatru: o extraordinară scurtătură de moment, tăind de-a curmezișul muntele ce prea ades desparte masa largă a cititorilor de strădaniile condeielor angrenate în travaliul tradițional al prozei. Mai mult decît atît, prin versantul atacat, în pofida unei certe brevități, chiar sărăcii formale, se abordează frontal două din temele fundamentale, vechi de cînd omul și lumea: iubirea și moartea, substituite aici de Segal, într-un gest de sfidare (mai ales ținînd seama de contextul american al orei actuale) — violenței sangvinare și erotismului brut, pînă mai ieri stăpîni garanți și de necontestat ai succeselor de librărie din Occident. Cum se știe, povestea e șocant de simplă: iubirea lui Oliver și Jennifer, pură și frumoasă, se finalizează prin căsătorie; dar în locul fructului mult așteptat — copilul — moartea răpește prematur vieții pe virtuala mamă. Atît.

Reușita lui Erich Segal rezidă însă mai puțin în numărul cititorilor acestei povești, considerat ca cifră, cît în *calitatea* trăirii pe care izbutește s-o declanșeze. E vorba mai ales de o nebănuită capacitate de a m i ș c a, fără considerație față de barierele sau diferențele de sex, vîrstă, grad de cultură sau de pregătire intelectuală: citind *Love Story*, pentru o clipă, au lăcrimat, deopotrivă, distinși profesori de estetică și lucrători cu brațele; mame de familie și academicieni, scriitori cunoscuți și liceeni imberbi. Cauza unui fenomen atît de general nu poate să nu pună pe gînduri...

Într-un interviu publicat acum un timp într-un săptămînal francez, Erich Segal mărturisea că ceea ce i-a dat imbold să scrie a fost tocmai nevoia contactului. Specialist în filologie clasică, avînd acum în spatele său o timpurie carieră universitară dedicată literaturilor greacă și latină, Segal explică felul cum, pentru el, un prim semn al stabilirii acestuia a fost, din totdeauna.

rîsul. Lucrarea sa *Roman Laughter* („Rîsul la romani"), publicată la Harvard în 1968, este, de altfel, un studiu aplicat al conjuncturii de moravuri şi gust stînd la baza exploziilor hilare din amfiteatrele vechii Rome, pe timpul lui Plaut. Cu *Love Story* semnul contactului uman capătă însă, în plină contemporaneitate, o rezonanţă de profunzime : Segal e scriitorul care se poate mîndri cu declanşarea în lanţ a unei neîntrecute reacţii de lacrimi.

Trecînd peste comentariile critice superficiale sau malevolente venite din partea genului cinic sau snob (nu o dată umbrite de defectul de logică cunoscut încă din vechime sub numele de *ignoratio elenchi*), va trebui să recunoaştem că ne aflăm poate, aici, în prezenţa elementului celui mai interesant al fenomenului. Nimic mai concret într-adevăr, nimic mai cald şi mai sfînt decît lacrima omenească. Nimic totuşi mai lipsit de ţesut, culoare şi descriere decît tocmai scurtul text al lui Segal ; aşa cum este, acesta împăienjeneşte ochii : masa, unanimă, e mişcată ; mărturie : în colţul ochiului, lacrima fugară. Serbede discuţii, pe sus, s-au învîrtit şi se învîrt, contestînd îndîrjit (s-a văzut întrucîtva şi pentru ce) calităţile cărţii ; cartea străbate însă lumea răscolind pretutindeni : lectura ei n-are nimic pernicios ; exemplul ce-l dă nu-i provocant ; substanţa din care-i alcătuită nu instigă la violenţă, nu aţîţă la desfrîu ; şi, în aceasta, avem de-a face cu o sfidare aruncată producţiei literare curente şi de duzină a societăţii de consum. Dar dincolo de fenomenul mutaţiei de gust, pe care l-am analizat în altă parte[1] — simptomatic de altfel, pentru ajungerea

[1] În legătură cu acest aspect, trimitem pe cititor la eseul nostru *„Love Story" şi mutaţiile gustului contemporan*, publicat în „Secolul 20" nr. 1—2—3 pe 1971, pp. 362—366.

la saţietate a cultului erotismului şi brutalităţii, şi explicînd sociologiceşte parte din succesul public — neînţelegerea fundamentală în legătură cu „evenimentul *Love Story*" provine, după părerea noastră, dintr-o greşită apreciere a trăsăturilor de gen şi specie în care lucrarea se cuvine receptată şi încadrată de categoria inteligenţelor avizate (în rîndul cărora şi criticii).

Cu reflexul degustării educat la şcoala tipului de proză a cărui perfecţionare a devenit posibilă o dată cu Gutenberg, cu antenele de fineţe orientate asupra complexului de ţesături de dincolo sau din marja naraţiunii (descriptivul, psihologicul, abisalul, simbolicul, istoricul, eseisticul), cu aparatura de rafinament îmbrăţişînd cu predilecţie lungimile de undă ale romanului cu care ne-au obişnuit ultimele trei veacuri — „inteligheníţia" conservatoare a fost, fatalmente, surprinsă aici cu privirile aţintite în luciul oglinzii retrovizoare : *Love Story* a căzut brutal peste capetele întoarse, ca o dezagreabilă rafală măturînd (şi în numele cui ?) la propriu şi la figurat vitrinele, rafturile şi mesele librarilor.

Dar, fundamental diferit de producţiile care îl preced nemijlocit în timp, romanul se înfăţişează în fapt cititorului cu atributele unei *structuri noi*. Aici înclinăm să credem că rezidă o primă şi foarte însemnată trăsătură distinctivă. Fraza scurtă, de construcţie paratactică, dialogul abundent, limbajul argotic studenţesc sînt, cu toată banalitatea, senzaţionala ei materie primă. Nimic deosebit, nici un singur element de instrumentar de care să nu fi beneficiat sau de care să nu poată beneficia, la urma urmei, oricine. Relevant e însă faptul că Segal se slujeşte de cuvînt mai puţin pentru a da, prin scris, o nouă replică de „portretist" migălos al lumii şi vieţii, cît pentru a satisface o ancestrală necesitate întrucîtva dată uitării : nevoia de a asculta, măcar din cînd în cînd,

o povestire. Această caracteristică izolează, credem, dintr-un condei, *Love Story* de creaţia tradiţională a ultimelor decenii de proză, răstimp în care, beneficiind de sprijinul miriadelor de semne tipografice, şi aşternut pe tone de hîrtie, romanul a ambiţionat să devină totul, făcînd din proză copia vieţii — mai mult sau mai puţin adevărată „sumă ontică".

Comparativ cu romanul cunoscut de Europa şi America de la Renaştere încoace, *Love Story* rămîne, deci, fireşte, o simplă istorioară (o spune şi numele: „story"), una din cele de la care pornind — înainte de naşterea lui Gutenberg — se întîmpla ca oamenii să se ia chiar la întrecere măsurîndu-şi darul naraţiei. *„Favete linguis"*: ca pelerinii lui Chaucer ori tăifăsuitorii lui Boccaccio, omul post-gutenbergian apleacă instinctiv din nou urechea la povestitorii lucrurilor simple ale vieţii. Între aceştia, cîştigătorul tuturor rămăşagurilor pare să fie Erich Segal, debutantul care urzindu-şi relatarea în registrele unui cod cu vechi antecedente, totuşi insolit şi nou (se va vedea şi pentru ce) oferă o exemplară mostră de economie verbală. Nu-i nici o mirare că maestrul de la care se revendică autorul nu face însă parte din nici o şcoală sau subşcoală a romanului modern sau premodern. Întrebat dacă proza lui Salinger nu i-a servit întrucîtva de îndreptar, Erich Segal a răspuns negativ: „Adevăratul meu îndrumător a fost *cinematograful* (s.n.) — e vorba de însăşi existenţa filmului şi de impactul lui asupra tinerilor". Iată un motiv în plus pentru care, cauzal vorbind, aducerea lui Segal la un numitor comun cu alţi romancieri recenţi (sau mai puţin recenţi) riscă să fie semănătoare de confuzie. A pune pe Longos în acelaşi sertar mintal cu Alexandre Dumas ar fi o absurditate; a ridica pe Longos, pe un asemenea temei, împotriva lui Dumas (şi viceversa) nu poate fi decît o aberaţie. În

aceeaşi ordine de idei, a socoti pe Creangă mic (de pildă, în comparaţie cu Dostoievski) ar fi, credem, o probă de nonsens.

Revenind la cartea de faţă, avem într-adevăr de-a face cu un unicat pe care se cuvine să nu-l raportăm mecanic la alte ipotetice scrieri perechi; fapt este că, fără a aduce lezare nimănui, *Love Story* poate reprezenta un fenomen de sine stătător, de cert interes pentru evoluţia cadrelor artei cuvîntului într-un moment cînd autocraţia tiparului gutenbergian cedează treptat locul unei mixturi de *media*. Admiţînd postulatul mcluhanian, după care galaxia literei se întrepătrunde astăzi tot mai adînc cu cea electronică, antrenînd, prin instrumentalitatea numitelor *mass-media* (în primul rînd a cinematografului şi televiziunii) un echilibru nou între Literă şi directeţea Cuvîntului rostit — devine plauzibil să recunoaştem în proza lui Segal un tipic produs de graniţă, investit cu funcţia ambiguă de a împleti răsunetul ecranului sonor cu aluzia audiovizualului, sub semnul distinctiv al unei concizii cvasi-clasice ţinînd, de altfel, de pregătirea profesională a autorului.

Dar, cu această premisă formală, rămînem totuşi în sfera generalităţii teoretice. Căci, deşi spusă iscusit şi mulată la perfecţie, ca povestire, pe exigenţele de gust ale marelui public în epoca televiziunii — situată, aşa cum am căutat s-o sugerăm mai sus, la răscruce de drumuri, ca specie răzleaţă, avînd ascendenţi în naraţiunea ante-tipografică, îmbrăcînd însă tonalitatea de neconfundat a simbiozei aperceptive cu electricitatea, *Love Story* şi-a galvanizat emotiv cititorii datorită unui al doilea element, alcătuind, după părerea noastră, sîmburele propriu-zis al forţei ei de *comunicare*. În mod paradoxal, acest nucleu îmbină prin virtutea unei structuri mai adînci, alte două extreme mergînd de la antic

la modern. Într-adevăr fecundarea indirectă a narațiunii prin ascendentul cinematografului, rezultă, cum era de așteptat, într-un foarte dinamic tipar care — prin aceea că aplică intrigii, temei centrale, și deznodămîntului un tratament esențialmente filmic (eboșa romanului a fost de altfel un scenariu cinematografic) — prin disrupție, elipsă frecventă și dialog alert — antrenează finalmente și pe nesimțite întreaga povestire din tărîmul epicului către scenic, mai precis, spre *tragic*: în această privință, o raportare lipsită de pedanterie la *Arta poetică* a lui Aristotel rezervă cititorului mai mult decît o singură surpriză.

Capacitatea prozei lui Segal de a produce în final o strîngere de inimă cititorului, și care a fost incriminată de unii drept o limpede dovadă de „proastă calitate", reprezintă, în această lumină, nimic altceva decît o modernă și foarte izbutită aplicare a principiilor de construcție recomandate de Stagirit tratînd despre tehnica catharsisului (— nu în epos, ci în tragedie). Acest aspect ni se pare esențial și definitoriu pentru înțelegerea poziției ocupate de *Love Story* ca piesă de literatură scurtă provocînd destinatarului ei, ceea ce am putea numi „o emoție constructivă" — piesă mixtă în care haina narației nude e aplicată unei structuri de dialog și acțiune reductibilă în ultimă instanță, prin efectele produse, tocmai la tiparul tragic.

S-a adus totodată cărții grava obiecție că personajele ei ar fi lipsite de profil și consistență — volatile încropiri schematice și fără de contur. Lucrul e adevărat; dar cine suferă pentru culoarea ochilor Electrei? Departe deci de a infirma valoarea piesei, trăsătura mai sus invocată ajută, credem, la mai buna ei înțelegere; căci admițînd postulatul la care ne refeream, propriu

tragediei „este nu imitarea unor oameni ci a unei *fapte*[1] și a vieții, fericirea și nefericirea decurgînd din *fapte*, țelul fiecărei viețuiri fiind realizarea unei *fapte* iar nu a unei calități (Aristotel, A.P. VI, 1450 a). Și, la obiect, în continuare: „*Subiectul* e începutul și sufletul tragediei; pe urmă vin caracterele... Căci tragedia e imitarea unei *acțiuni* și doar în măsura în care e imitarea unei acțiuni e și imitarea celor ce o săvîrșesc"... „*Faptele și subiectul* se dovedesc a fi rostul tragediei, iar rostul e mai însemnat ca toate" (ibid). Înțelegem mai bine felul cum efectul cathartic, emoția produsă de *Love Story*, derivă organic tocmai din concizia și unitatea acestui întreg în care accentele sînt dispuse pe fapte și pe înlănțuirea lor, dinamicul eclipsînd, nu întîmplător, zăbava descriptivă ori psihologică.

Aristotel discută în același loc meritele comparative ale tragicului și epicului. Raportînd, între paranteze, aceste categorii la pildele care ne preocupă aici, frapantă apare și obiecția, cu sagacitate menționată de Stagirit, după care ceea ce ține de epic se adresează îndeobște unui public „mai subțire", capabil să se dispenseze la rigoare de limbajul gesturilor, pe cîtă vreme tragedia ar fi pe calapodul oamenilor de rînd. „*De gustibus non est disputandum*". Reîntîlnim însă intactă distincția de etaje separînd „gustul fin" de „gustul demosului", confirmată și astăzi de clivajele cazului în dezbatere. La urmă, concluziile filozofului sînt, firește, în favoarea tragediei, printre altele și pentru următoarea motivare: „*Ceea ce e concentrat produce mai multă plăcere decît ceea ce se întinde pe un timp îndelungat: e destul să ne gîndim la ce s-ar întîmpla dacă Oedipul lui Sofocle ar fi pus în*

[1] Sublinierile citatelor din Aristotel ne aparțin.

tot atîtea versuri cîte are Iliada" (A. P. XXVI, 1462 b). Explicația fundamentală rămînînd însă faptul că „ținta oricărei literaturi — catharsisul ca înălțare sufletească — se atinge prin tragic într-un chip mai deplin" (ibid). Cît privește trăsătura de concizie, și pornind de la ipoteza sugerată mai sus de întemeietorul teoriei literare (adevărat *commutation test „avant la lettre"*) — ca Oedipul lui Sofocle să fie turnat în tiparul Iliadei, se cuvine să facem observația că romanul lui Segal ar putea la rîndul lui fi supus unei încercări asemănătoare, prin umplerea tuturor „golurilor" de descripție, introspecție și monolog interior, pînă ce volumul ar atinge dimensiunile unei cărți, să spunem, de cinci sute de pagini, păstrîndu-se, firește, numărul de capitole, ba chiar și linia generală a acțiunii și argumentului. Ipoteză absurdă. De bună seamă că atunci, copleșită sub povara materialului adăugat, *Love Story* ar înceta să mai existe, furnizînd dovada peremptorie a faptului că sîmburele structural al cărții ține, neștirbit, tocmai de coordonatele unei construcții *sui-generis*, prin care se și detașează de celelalte pseudo-surate ale ei, zămislite în tipar tradițional, și față de care se înrudește doar prin forma ei exterioară.

În pofida aparențelor, miezul scurtei proze a lui Segal ține așadar nu de epic (în sensul ipostazei moderne — în extensie romanescă — a vechii categorii aristotelice) ci, fundamental, de tragic. Forma nouă și nesolemnă a acestei ultime reincarnări de tragic răscolitor — tragic nu jucat pe scenă, ci sugerat prin simple rapeluri țîșnind dintr-un modest text tipărit — e datorată, aperceptiv, impactului cinetic, scăldînd cultura acestui sfîrșit de secol în baia de lumini a cinematografului și televiziunii ; totodată, unei reveniri la normele povestirii propriu-zise. Rezumînd, simbioza dintre narația debalastată de descriptiv și structura dialogat-cinetică a conflictului, culminației și deznodămîntului, situează efectiv *Love Story* pe acel tărîm aparte unde poziția ei ar putea fi asemuită cu a unui avanpost stingher, plantat, spre deconcertarea multora, la fruntariile mărginind aria de viitor a artei cuvîntului într-o eră de întrepătrundere și mobilitate a galaxiilor culturale.

Pornind de la condiția prealabilă a acestor cîteva repere obiective, am putea de bună seamă discuta și mai departe. În final ne regăsim însă, printre altele, la linia de plutire a unor interogări concrete ; după întrebările de structură : roman sau povestire ? epic sau tragic ? după observația că structura cărții, contrar vederilor pripite este, de fapt, singulară — care-i totuși locul lui Oliver și al lui Jennifer în galeria marilor personaje ale literaturii iubirii ? Fără îndoială nu alături de Daphnis și Chloe, sau Theagene și Haricleea, romane cu *happy end* — ci în rînd cu iubirile tragice al căror fir, depănat cumva în prezența destinului, intersectează pînă la urmă marea și ineluctabila solie a morții. În interviul mai sus menționat, Erich Segal, referindu-se la acest aspect, nu se sfia să apropie, *mutatis mutandis*, tragedia lui Oliver și a lui Jennifer de cea a lui Romeo și a Julietei. Paralela nu surprinde (ușurînd într-un sens și înțelegerea realizării lui Segal ca operă aliniată doar din punct de vedere aparent categoriei romanului). Pe fundal, de ambe părți conflictul de familii ; iubirea tinerilor e proaspătă și frumoasă ; eroii se căsătoresc ; în final, destinul, prin moarte, îi desparte. Într-un atare miez tematic regăsim un arhetip fundamental prezent într-adevăr în Romeo și Julieta, ori, într-un registru mai timpuriu, în romanțul lui Tristan și al Isoldei. Tragedia iubirii și despărțirii prin moarte a lui Oliver de Jennifer se încadrează deci

într-o matcă foarte veche, concentrînd, într-o formă modernă, unul din cele mai sezisante accente ale preocupării artistului față de om.

Nu știm dacă spunînd acestea am justificat *Love Story*; căci, așa cum sugeram la început, *Love Story* n-are în fond nevoie de justificare. Punctele atinse aici în treacăt și-au propus doar să contureze premisele unei explicații necesare. Căci succesul unei cărți nu se naște *ex nihilo*. Conjunctura de gust, suprasaturarea occidentului cu proză pornografică sau „experimentalistă" poate explica, în largă măsură, pregătirea terenului. E sigur însă că nu orice operă scrisă neexperimentalist, sau nepornografic, ar fi putut repurta față de public succesul repurtat de această *Poveste de iubire*. Și tot atît de adevărat e că nu orice relatare despre iubirea pură a doi tineri — dintre care unul moare — poate stîrni atîtea lacrimi și reacții în întreaga lume. Dincolo deci de aspectele sociologice, legate de „evenimentul" *Love Story*, reține în primul rînd atenția, așa cum am căutat s-o demonstrăm, realizarea operei ca structură, document cu drept de cetate în republica literelor. Părelnicul, aici, se exclude. Privită atent, în efecte și cauze, scurta proză a lui Erich Segal își dezvăluie obiectiv alcătuirea și, spre ciuda, poate, a unei minorități nemulțumite, oferă explicația succesului : povestire genuină, articulată cu dibăcie, în plin secol electronic, conform unor norme scenice ce țin de tragic, *Love Story* atinge, pe calea cea mai directă, însăși vechea țintă despre care, cel dintîi, ne-a vorbit Aristotel. N-avem pentru ce să bagatelizăm lacrima umană. Catharsisul, ca emoție și cutremurare față de deznodămîntul prin moarte al unei iubiri, lacrima finală din *Love Story* ca semn al adevărului (nu al mistificării) artei, iată explicația reușitei lui Erich Segal. Purtătoare

pentru noi a unui mesaj de puritate și frumusețe — cu toată scurtimea chenarului ei și o paradoxală transparență, *Povestea de iubire* primenește o atmosferă, reamintind, totodată, de acea eternă condiție care dă sens și consistență vocației scriitorului : vorbește celor mulți și place ; vorbește despre om ; grăiește inimii. Emoționează.

ANDREI BREZIANU

Love Story a văzut pentru prima oară lumina tiparului la 4 februarie 1970. Numai în Statele Unite, tirajul cărţii a depăşit, foarte curînd, impresionanta cifră de 10.000.000 de exemplare. După ultimele statistici, lucrarea a fost tradusă pînă în prezent în peste 20 de limbi. Înaintea „Poveştii de iubire", Erich Segal, acum în vîrstă de 35 de ani, a publicat cărţi ţinînd de specialitatea sa profesională, filologia clasică, pe care le menţionăm aici cititorului cu titlu informativ :

— *Euripides : A Collection of Critical Essays* („Euripide : o culegere de eseuri critice") Prentice Hall, 1968.
— *Roman Laughter : The Comedy of Plautus* („Rîsul la romani : comedia plautină") Harvard University Press, 1968.
— *Plautus : Three Comedies* („Plautus : trei comedii", — traducere în limba engleză) Harper and Row, 1969.

În pregătire :
— *The Death of Comedy* („Moartea comediei" — Un studiu comparativ, de la Aristofan la Beckett).

Erich Segal a fost autor sau co-autor la scenariile a patru filme, printre care *„Yellow Submarine"*, al cărui şlagăr, lansat de formaţia *The Beatles*, a devenit între timp celebru.

A. B.

Pentru Sylvia Herscher şi John Flaxman

...namque... solebatis
Meas esse aliquid putare nugas [1]

1

Ce-ar fi de spus în legătură cu o fată de douăzeci şi cinci de ani care a murit ?

Că era frumoasă. Şi inteligentă. Că-i plăcea Mozart şi Bach. Şi *The Beatles.* Şi eu. Într-o zi, cînd mă înnebunise mai mult ca de obicei cu aceste preferinţe ale ei, am întrebat-o care era în definitiv ordinea. Mi-a răspuns cu un surîs : „Alfabetică". Zîmbeam şi eu pe atunci. Cînd stau acum să mă întreb, nu ştiu dacă în ordinea ei „alfabetică" ţinea cont de numele meu sau de prenumele meu : în primul caz, aş fi venit după Mozart : în al doilea, undeva între Bach şi *The Beatles.* Oricum, nu eram cel dintîi, ceea ce, dintr-un motiv stupid, mă cam scotea din sărite : fusesem deprins de mic cu ideea că trebuie să fiu întotdeauna primul la toate. Moştenire de familie, dacă puteţi pricepe una ca asta.

[1] *...Căci ale mele mici nimicuri le socoteaţi de preţ...* Parafrază a unui vers din poetul latin Catullus (Carmina, I. 1).

În semestrul întîi al ultimului an de colegiu, luasem obiceiul să frecventez sala de lectură a bibliotecii Radcliffe. Şi nu doar aşa ca să mă aflu în treabă ; recunosc că nu mă omoram cine ştie ce cu studiul, şi că-mi plăcea destul de mult să-mi plimb privirile peste tot prin jur. Dar sala de la colegiul Radcliffe era liniştită, nu mă ştia nici dracu, iar cărţile de care aveam nevoie erau mult mai puţin solicitate. Într-o zi — în ajunul nu ştiu cărui examen de istorie — nărav endemic la Harvard, nu catadicsisem încă să consult nici măcar primul titlu de pe lista bibliografiei obligatorii. M-am îndreptat aşadar foarte ţanţoş spre biroul custodelui, cu gîndul la un anume tom în care îmi puneam toată speranţa ca să mă scoată din încurcătură a doua zi. Erau de serviciu două puştoaice. Prima, o lungană nesemnificativă, gen campioană de tenis, cealaltă, o ochelaristă gen şoricel. Am optat pentru cea din urmă.

— Aveţi *Amurgul Evului Mediu* ?

Mă seceră scurt dintr-o privire.

— N-aveţi propria dumneavoastră sală de lectură ? veni prompt răspunsul.

— Uite, ştii ce, Harvardul are acces la Radcliffe.

— Nu-i vorba de acces, Preppie [1]. E vorba de etică. Vă lăfăiţi acolo în cinci milioane de vo-

[1] Apelativ american, uşor ironic, desemnînd pe ton glumeţ absolvenţii aşa-numitelor *preparatory schools (prep schools)* frecventate în general de viitori studenţi cu dare de mînă).

lume. Aici n-avem decît un fond nenorocit de cîteva mii de cărţi.

Dumnezeule, făcea pe nebuna ! Puştoaica îşi închipuia că dacă proporţia Radcliffe-Harvard era de cinci la unu, fetele de acolo trebuie să fie şi de cinci ori mai deştepte. De obicei puneam urgent capac oricărui asemenea specimen, dar în cazul de faţă mort-copt trebuia să pun mîna pe blestemata de cărţulie.

— Ce-ar fi să lăsăm şmecheriile astea ; îmi trebuie al naibii cartea, vorbesc foarte serios !

— Ce-ar fi dacă ţi-ai măsura cuvintele, Preppie ?

— Şi de unde, mă rog, poţi fi atît de sigură dacă am dat sau nu pe la *Prep School* ?

— Pari stupid şi pari fecior de bani gata, spuse ea luîndu-şi de pe nas ochelarii.

— Te-nşeli, am sărit eu revoltat. Realitatea e că sînt şi inteligent şi lefter.

— Oh, nu, Preppie : *eu* sînt inteligentă şi lefteră.

Acum mă privea drept în ochi. Avea ochi căprui. O.K. să admitem că semănam leit cu un fecior de bani gata ; nu puteam însă tolera ca o puştoaică de la Radcliffe, chiar cu ochi frumoşi, să mă insulte făcîndu-mă „stupid".

— Şi, mă rog, ce te face să crezi că eşti inteligentă, vrei să fii bună să-mi explici ?

— Faptul că nu m-aş lăsa invitată de un tip ca tine la o cafea, fu răspunsul ei.

— Numai că eu nu te-aş invita.

— Aici se vede cît eşti de stupid, mi-a spus.

Să vă explic acum de ce-am invitat-o la o cafea. Capitulînd din viclenie în ceasul al doisprezecelea — pretinzînd adică brusc că ţineam totuşi neapărat s-o invit — am obţinut cartea. Şi cum fata era de serviciu pînă la ora închiderii, am tras cît am putut de timp, spicuind un buchet ales de expresii pline de miez, aplicabile la fluctuaţiile puterii monarhice în Europa la finele secolului al XI-lea. Am primit A minus la examenul de a doua zi, calificativ care coincidea de altfel cu cel acordat de mine însumi picioarelor lui Jenny în clipa cînd, în ajun, o văzusem prima dată ridicîndu-se de la catedră. Aş minţi dacă v-aş spune că şi rochia cu care era îmbrăcată a luat atunci nota maximă; după gustul meu era puţin *„province"*. În mod special mi-a displăcut chestia aceea indiană pe care o purta atîrnată în chip de poşetă. Din fericire n-am zis nimic, căci, după cum aveam să aflu foarte curînd, modelul era concepţie proprie.

Ne-am dus la bufetul „Lilliput", o bombă din apropiere care, în pofida numelui, e călcată şi de clienţi de statură obişnuită. Am comandat două cafele şi un profiterol cu stafide (pentru ea).

— Mă numesc Jennifer Cavilleri, se prezentă puştoaica, — origină italiană. Ca şi cînd n-aş fi avut de unde să-mi dau seama. Studentă la conservator, adăugă ea.

— Mă numesc Oliver, am spus eu.

— Numele mic, sau numele de familie?

— Numele mic, am răspuns eu; şi am precizat imediat că numele meu întreg (sau aproape întreg) e Oliver Barrett.

— Oh, Barrett, ca Elizabeth Barrett Browning?

— Da, am răspuns; dar nici o legătură.

A urmat o mică pauză în care am mulţumit în gînd pentru faptul că nu-mi adresase penibila întrebare cu care eram obişnuit: — „Barrett, ca sala?" Asta era steaua mea din frunte de cal breaz: eram într-adevăr rudă cu individul care fundase Barrett Hall, o urîţenie de monument cît toate zilele, construit la Harvard Yard pe banii şi întru gloria unei vechi tradiţii „harvardiste" de familie.

După care puştoaica a amuţit. Nici nu-mi venea să cred: să fi intrat aşa rapid în criză de conversaţie? Sau poate i-am tăiat macaroana cînd i-am spus că nu-s rudă cu poeta? Ei, drăcie! Stătea acum înfiptă înaintea mea şi mă privea cu o jumătate de zîmbet. Ca să nu stau degeaba, am început să-i fac evidenţa caietelor. Avea un scris curios, — caractere mici şi colţoase, fără nici o majusculă (cine şi-o fi închipuind că era: e. e. cummings? !) Cît despre materii, erau unele cursuri durere; de pildă: *Lit. comp.* 105, *Muzică* 150, *Muzică* 201...

— *Muzică 201?* Dacă nu mă înşel e un curs superior, nu?

Făcu aprobator din cap: nu era din cale-afară de pricepută ca să-şi mascheze mîndria.

— Da. Polifonia Renaşterii.

— Adică cum: polifonie?

— Nimic de-a face cu sexul, Preppie.

Cum naiba să-nghit asta în continuare ? Ce, puştoaica nu citea *The Crimson* ? [1] Habar n-avea cine sînt ?

— Fii atentă, ştii cine sînt eu ?

— Mda, făcu strîmbînd uşor din nas a dispreţ. Tipul cu Barrett Hall.

Habar n-avea cine sînt.

— Nu-s „tipul cu Barrett Hall", am tăgăduit pe un ton ambiguu ; din întîmplare, propriul meu străbunic a dăruit însă universităţii acea clădire.

— Ca nu cumva odrasla sa de strănepot să rămînă pe dinafară.

Asta era prea de tot.

— Ascultă, Jenny, dacă tot eşti atît de convinsă că sînt un fraier, poţi să-mi spui de ce-ai ţinut cu tot dinadinsul să mă faci să te invit aici ?

M-a privit drept în ochi şi mi-a zîmbit.

— Îmi placi, mi-a spus.

Măcar în parte, capacitatea de a cuceri victorii strălucite constă şi din capacitatea — la nevoie — de a suferi înfrîngeri. Nu-i nici un paradox aici. O tipică trăsătură Harvard este capacitatea transformării înfrîngerilor în victorii.

„Parşiv ghinion, Barrett. Aţi jucat totuşi fantastic."

„Pe cuvînt dacă-mi pare rău c-aţi cîştigat. Dimpotrivă ; voi aveaţi atîta nevoie să cîştigaţi !"

Fireşte, triumful, chiar la limită, e de preferat. Conducînd-o înapoi pe Jenny către casă

[1] Gazetă sportivă.

— stătea la cămin — nu renunţasem cîtuşi de puţin la ideea de a repurta asupra acestei obrăznicături crescută la Radcliffe College victoria finală.

— Vreau să-ţi anunţ, obrăznicătură ce eşti, că vineri e meciul cu Dartmouth.

— Nu mai spune ?

— Mi-ar face plăcere să vii şi tu.

Mi-a răspuns cu tipicul respect faţă de sport, obişnuit la Radcliffe :

— La ce mi-aş pierde timpul cu asemenea tîmpenii ?

I-am replicat foarte simplu :

— Pentru că joc eu.

A urmat o scurtă tăcere. Fulguia. Mi se părea că aud aşternîndu-se zăpada.

— De partea cui ? m-a întrebat.

2

Oliver Barrett IV
Ipswich, Massachussetts
Vîrsta : 20 ani
Ştiinţe sociale

Senior
Philips Exeter
1 m 78 83 kg.

Reprezentativa colegiului : 1961, 1962, 1963.
Selecţionata universitară : 1962, 1963.
Se pregăteşte să urmeze cariera juridică.

În clipa asta Jenny trebuie să fi luat cunoştinţă de datele mele biografice din program. În trei rînduri îl pisasem pe Vic Claman, antrenorul, să se asigure dacă puştoaica şi-a primit ţidula.

— *Pentru numele lui Dumnezeu, Barrett, parc-ai fi la prima întîlnire.*

— *Gura, Vic, că-ţi mut fălcile din loc.*

În timp ce ne făceam încălzirea m-am ferit să fac cel mai mic semn în direcţia ei (ce stîngăcie !), mai mult, nu i-am aruncat nici măcar o singură privire. Cred totuşi că *impresia* ei era că-i arunc priviri pe furiş. Vreau să spun că

nu-mi explic altfel de ce şi-a scos ochelarii în timpul imnului : doar nu ca să dea onorul.

Pe la mijlocul celei de-a doua reprize, începusem să presăm : scorul era 0—0. Davey Johnston şi cu mine fuseserăm la un pas să le ciuruim plasa. Sesizînd pericolul, Dartmouth, adică odioasele brute „verzi", începură să joace murdar. Ne-ar fi putut rupe două-trei picioare pînă să-i articulăm cum meritau. Suporterii se şi porniseră să huiduiască reclamînd răzbunare. La hochei din două una : dacă nu marchezi, răzbunarea înseamnă literalmente sînge. Dintr-un fel de *„noblesse-oblige"* eram necruţător în ambele alternative.

Centrul lor, Al Redding, se aruncă la atac trecînd peste linia noastră de demarcaţie ; intru în el, îl deposedez de puc şi trec la contraatac în jumătatea lor de teren. Suporterii urlau. Davey Johnston era pe stînga, dar mi-am zis : driblez pînă la capăt ; portarul lor era un fricos şi jumătate ; îl băgasem o dată bine în sperieţi pe vremea cînd juca la Deerfield. Dar n-apuc să şutez că apărarea lor tăbărîse pe mine : a trebuit să lunec în dribling prin jur, să nu scap pucul din crosă. Se făcuse o hărmălaie de trei la trei şi dam unii în alţii ca chiorii. În asemenea situaţii, politica mea este de a pocni fără cruţare în dreapta şi-n stînga tot ce poartă culorile inamice. Undeva pe sub patine se afla fără doar şi poate şi pucul, dar pentru moment, eram exclusiv concentraţi să ne cotonogim la sînge.

Unul din arbitri fluieră.

- Hei, acesta : două minute pe tuşă.

M-am uitat la el. Arăta spre mine. Eu ? Ce făcusem ca să fiu penalizat ?

— Ce-am făcut dom'le ? : dă-o-ncolo, zău aşa !

Nu părea deosebit de interesat de perspectiva unui dialog cu mine. Striga spre masa oficială : „Numărul 7, două minute !“ Şi semnala autoritar, vînturîndu-şi braţele.

Am bodogănit puţin, căci aşa se poartă. Chibiţii aşteaptă să protestezi, indiferent cît a fost de flagrantă sau nu greşeala. Arbitrul tocmai îmi făcea acum semn cu mîna să părăsesc terenul. Clocotind de revoltă, am început să mă îndrept agale spre ţarcul de penalizare. Pe cînd mă cocoţam pe bancă, ascultînd bocănitura patinelor pe scînduri, în urechi îmi răsună lătrătura difuzoarelor :

— Penalty. Barrett, Universitatea Harvard. Două minute. Pe tuşă.

Tribuna urla „huo“ ; cîţiva coechipieri vociferau contestînd integritatea morală ca şi calităţile vizuale ale arbitrilor. M-am instalat pe bancă căutînd să-mi trag răsuflarea, fără să privesc nici la tribună, nici pe teren, unde Dartmouth domina acum din punct de vedere numeric.

— Ce stai aici ca o gaură, în timp ce restul echipei joacă mai departe ?

Era Jenny. M-am făcut că n-aud şi-am început să fac galerie pentru Harvard.

— Hai băieţii, acuma, nu lăsa pucul !

— Ce greşeală a fost asta, vrei să-mi explici ?

M-am întors să-i răspund. În definitiv, era invitata mea.

— Am dat prea tare.

Şi mi-am văzut mai departe de treabă, urmărind pe coechipierii mei care încercau să împiedice pe Al Redding, ambalat să modifice scorul.

— Şi-i grav ?

— Jenny, te rog, încerc să mă concentrez !

— În legătură cu ce ?

— În legătură cu felul cum am să-i plătesc poliţa huidumei de Al Redding !

Urmăream mai departe desfăşurarea jocului, căutînd să dau un sprijin — măcar moral — echipei mele.

— Va să zică joci „murdar“ ?

Tocmai fixam din privire poarta noastră, pe dinaintea căreia roiau acum brutele în tricouri verzi. Muream de nerăbdare să reintru. Jenny insista.

— Eventual mi-ai plăti şi mie „poliţa“, nu-i aşa ?

I-am răspuns fără să mă întorc.

— Chiar acum, dacă nu-ţi ţii gura.

— Am plecat. La revedere.

Pînă să întorc capul dispăruse. Tocmai mă ridicam în picioare să mă uit în jur, cînd cineva mi-a atras atenţia că minutele de penalty trecuseră. Dintr-o săritură am fost pe teren.

Galeria salută zgomotos reintrarea mea. Tribuna scanda : „Bar-rett s-a în-tors : ver-zii o duc prost !“ Chiar din gaură de şarpe, Jenny nu se putea să n-audă acest entuziasm colectiv, declanşat de reapariţia mea. Aşa că de ce să-mi pese de dispariţia ei ?

Dar unde dispăruse ?

Al Redding trage necruțător, portarul respinge la Gene Kennaway, Kennaway deschide spre jumătatea terenului în apropierea mea. Lunecînd în direcția pucului, mi-am zis că dispuneam de o fracțiune de secundă ca să arunc o privire spre tribună, după Jenny. Am privit. Am zărit-o. Era într-adevăr acolo.

Următorul lucru de care am fost conștient era că mă întinsesem pe gheață cît eram de lat. Două huidume „verzi“ tăbărîseră pe mine, îmi bușisem fundul de gheață, și — Doamne sfinte! — îmi simțeam obrazul plesnind de rușine. Barrett la pămînt! Dinspre galeria suporterilor noștri credincioși auzeam strigăte de protest că mă făcusem de rîs. Chibiții microbiști care țineau cu Dartmouth intonau urale.

— Dați în ei! Dați în ei!

Ce-o fi zicînd acuma Jenny?

Dartmouth presa din nou și, pentru a nu știu cîta oară, portarul nostru respinsese o lovitură foarte periculoasă. Kennaway pasează lui Johnston, care deschide scurt către mine (între timp mă ridicasem în picioare). Galeria intră în delir. *Acuma!* Asta trebuie să fie gol. Cu pucul în crosă, mă avînt cu toată viteza în jumătatea de teren a „verzilor“. Doi tipi din apărare o și porniseră glonț spre mine.

— Hai, Oliver! Acuma! Fă-i praf! Nu te opri!

Deasupra hărmălaiei galeriei, răsuna glasul ascuțit al lui Jenny. Avea un timbru delicios de violent. Driblez pe primul fundaș, intru în al doilea cu toată forța, animalul se prăbușește depășit, apoi, în loc să șutez de pe picior greșit,

pasez cuminte înainte, lui Davey Johnston care era lansat pe aripa dreaptă. Davey șutează imparabil. Gol!

În clipa următoare ne îmbrățișam cu toții în entuziasmul general. Eu, Davey Johnston, ceilalți. Ne ridicam în brațe unii pe ceilalți, ne sărutam, ne înghionteam în spinare, țopăiam de bucurie pe gheață. Tribuna era în delir. Tipul de la Dartmouth pe care-l pocnisem încă nu reușise să se ridice în picioare. Galeria începuse să azvîrle cu programele pe gheață. Asta a fost lovitura de grație. (De fapt e o metaforă: fundașul s-a sculat îndată ce și-a tras răsuflarea.) I-am făcut terci cu 7—0.

De-aș fi sentimental, și aș ține la *Alma Mater* destul de mult ca, la mine în odaie, să arborez fotografii pe pereți, nu cred c-aș alege nici Winthrop House, nici Mem Church: aș alege o poză cu Dillon. Dillon Field House. Căci căminul meu spiritual la Harvard — dacă am avut parte de așa ceva — a fost Dillon Field House, sala sportului. Nate Pusey n-are decît să-mi anuleze diploma, dacă vrea. Dar asta e, și nu mi-e rușine s-o spun: Biblioteca Widener înseamnă pentru mine infinit mai puțin decît Dillon House. În fiece zi, cît timp am fost la colegiu, Dillon House era locul unde mă duceam cu regularitate toate după amiezile: acolo mă găseam cu frații, acolo ne împungeam unii pe alții în vesele înjurături, acolo lepădam țoalele „civilizației“, redeveneam o „glorie“ primară. Ce senzație minunată să încalți jambierele, să tragi pe tine bătrînul tricou cu numărul 7 (cîndva am avut și coșmaruri că-mi schimbaseră numărul; dar asta

nu s-a întîmplat !), ce plăcere să-ţi iei apoi în primire patinele şi s-o porneşti spre Watson Rink !

Înapoierea la Dillon, după antrenament, era şi mai plăcută încă. Să smulgi de pe tine echipamentul lipicios de sudoare, să te îndrepţi ţanţoş, în pielea goală, spre vestiar ca să-ţi iei prosopul !

— *Cum a mers azi, Ollie ?*

— *Baban, Richie, baban de tot, Jimmy.*

Apoi, la duşuri, interminabilele taclale despre cine a făcut nu ştiu ce, nu ştiu cui, de nu ştiu cîte ori aseară, sau sîmbătă. *„Este că i-am avut pe porcii de la Mount Ida“ ?...* Personal aveam în plus şi locul meu privilegiat de meditaţie solitară. Blagoslovit mai de mult cu un accident la genunchi (da, blagoslovit : n-aţi văzut adeverinţa mea de recrutare ?), eram obligat la masaj şi hidroterapie după fiecare joc sau antrenament. Stînd şi privind în apă ochiuri şi inele, vîrtejurile ce dansau în jurul genunchiului meu, aveam timp berechet să-mi fac, de pildă, inventarul loviturilor şi vînătăilor primite (într-un sens şi acestea îmi făceau plăcere), şi mă lăsam furat apoi de gînduri despre totul şi orice. Astă seară îmi venea în minte golul, pasa aceea genială, selecţionarea mea (aproape sigură) pentru a treia oară consecutiv în reprezentativa universităţii.

— Masaj, masaj ? Aşa băiatu !

Era Jackie Felt, antrenorul şi — din propriul lui mandat — directorul spiritual al echipei.

— Bat tactul, Felt, parcă-i în ritm, nu ?

Jackie fredonă cîteva măsuri şi faţa i se lumină de un rînjet prostesc.

— Îţi spun eu ce nu-i în ordine cu genunchiul tău paradit, Ollie.

Fusesem consultat de cei mai buni ortopedişti ai Coastei de est, dar Felt ştia mai bine.

— Nu te alimentezi corect.

Sincer, nu mă interesa de loc ce-mi spunea.

— Nu mănînci destul de sărat.

Poate dacă-i cînt în strună o să mă slăbească.

— O.K., Jack, am să încep să pun mai multă sare în mîncare.

Doamne, ce încîntare pe el ! Cu faţa lui stupidă, înseninată de sentimentul sarcinii îndeplinite, Jackie Felt ieşi din baie. În orice caz, eram din nou singur. Cu tot corpul meu plăcut învineţit, m-am cufundat în vîrtejul de apă din cadă, am închis ochii şi am rămas aşa, nemişcat, scăldat pînă la bărbie în apa caldă. Ahhh, ce plăcere !

Dar, Dumnezeule ! Jenny ! M-o fi aşteptînd afară. Sper că da ! Sper că n-a şters-o, Doamne fereşte ! Cît timp s-o fi scurs de cînd mă lăfăi aici, la căldură, pe cînd ea afară face probabil piroane ? Am trecut imediat la ameliorarea recordului meu personal de îmbrăcare rapidă. Nu eram, cred, perfect uscat în clipa cînd împingeam uşa mare de la ieşire.

Aerul rece mă izbi în piept. Cerule, ce ger ! Şi întuneric. Mai erau, ici-colo cîteva grupuri răzleţe de suporteri. Majoritatea fervenţi ai hocheiului de pe vremuri, foşti echipieri care, mintal, n-au lepădat nici pînă în ziua de astăzi jambierele. Tipi ca bătrînul Jordan Jencks, cel ce nu lipseşte de la nici un meci — nici acasă, nici în deplasare. Şi totuşi, cum de era cu putinţă ?

Jencks, fireşte, era putred de bogat. Dar, la urma urmei, *pentru ce* ?

— Te-au cotonogit urît, Oliver ?

— Da, Mr. Jencks. Aţi văzut ce joc practică indivizii.

Mă uitam peste tot după Jenny. Să fi plecat singură, pe jos, la Radcliffe ?

— Jenny ?

M-am îndepărtat cîţiva paşi de grupul microbiştilor, căutînd-o din priviri cu disperare. Dintr-o dată iat-o că iese de după un boschet îmbrobodită într-un şal, din care nu-i ieşeau la vedere decît ochii.

— În sfîrşit, Preppie ! Cred c-am făcut degerături aşteptîndu-te.

Ce fericit eram c-o văd !

— Jenny !

Nu ştiu cum, din instinct, am sărutat-o simplu pe frunte.

— Am spus eu că-ţi dau voie ?

— Ce anume ?

— Am spus că-ţi dau voie să mă săruţi ?

— Iartă-mă. Eram ambalat.

— Eu nu.

Eram singuri singurei, o adevărată plăcere — doar noi doi ; şi întuneric ; şi frig ; şi tîrziu. Am sărutat-o iarăşi. Nu însă pe frunte şi nici din vîrful buzelor. A durat o bună bucată de timp, o clipă nespus de plăcută. Cînd ne-am oprit, mîinile ei mă mai ţineau aşa cum apucaseră din primul moment — de mîneci.

— Nu-mi place, spuse ea.

— Ce anume ?

— Faptul că-mi place.

Pe cînd ne întorceam pe jos spre colegiu (aveam maşina, dar Jenny a vrut să facem puţină mişcare), m-a ţinut mai departe de mînecă. Precizez : nu de braţ, de mînecă. Nu-mi cereţi să vă explic aşa ceva. Cînd am ajuns la poartă, la Briggs Hall, nu i-am dat nici un sărut de noapte bună.

— Jen, ştii ce, cîteva luni de zile s-ar putea să nu-ţi dau nici un telefon...

A tăcut o clipă. O bună bucată de timp.

Apoi m-a întrebat :

— De ce ?

— ...şi totodată, la fel de bine, s-ar putea să te sun chiar în clipa cînd revin acum în dormitor.

I-am întors spatele şi am început să mă îndepărtez.

— Du-te dracului ! am auzit-o murmurînd din prag.

Am pivotat din nou şi am tras atunci imparabil de la cincisprezece metri.

— Fii atentă, Jenny : cu barda ştii să dai, dar habar n-ai să încasezi !

Ce n-aş fi dat atunci să-i văd expresia de pe faţă ! Dar considerente bine întemeiate, de ordin strategic, mă obligară să mă abţin.

Cînd am deschis uşa, colegul meu de cameră, Ray Stratton, era într-o partidă de poker cu doi tipi din lotul de fotbal.

— Ura, băieţii !

Mi-au răspuns cu mormăiturile de rigoare.

— Ce-ai împuşcat pe ziua de azi, Olli ? întrebă Ray.

— O pasă genială şi un gol, am răspuns eu.

— În găleată după Cavilleri.

— Pliscul ! am răspuns.

— Cine mai e şi asta, întrebă unul din mastodonţi.

— Jenny Cavilleri, răspunse Ray. O melomaniacă, tipul leşinat.

— Aha, o ştiu, spuse celălalt. Genul tabacheră-ferecată.

Am ignorat conversaţia acestor porci vulgari şi mi-am văzut de treabă descurcînd firul telefonului pe care pornisem să-l bag la mine în odaie.

— Cîntă la pian cu orchestra „Bach Society", adăugă Stratton.

— Dar cu Barrett la ce instrument o fi cîntînd ?

— Greu de precizat !

Răcnete, grohăituri, hohote înăbuşite. Indivizii se prăpădeau de rîs.

— Domnii mei, am onoarea să vă anunţ că mi se fîlfîie ; la revedere !

Am închis uşa pe zgomotul de fond al unui nou val de sunete subumane, m-am descălţat, m-am aruncat în pat şi am format numărul lui Jenny.

Vorbeam în şoaptă.

— Jen ?... ce mai faci ?

— Da... poftim ?

— Jen... ce-ai spune dacă te-aş informa...

Ezitam. Ea rămăsese în aşteptare.

— ...dacă ţi-aş spune, că m-am îndrăgostit de tine.

A urmat o mică pauză. Apoi, cu o voce foarte blîndă :

— Aş spune... că mănînci castane.

Şi-a închis.

Nu eram nefericit. Şi nici surprins.

3

În meciul cu Cornell am fost rănit.

Din vina mea, fără discuţie. La o fază de joc cînd eram cu toţii extrem de înfierbîntaţi, am avut nefericita inspiraţie să mă refer la centrul atacant advers numindu-l „franţuz împuţit". Greşeala mea consta din trecerea cu vederea a faptului că patru din echipierii lor erau canadieni — şi, aşa cum avea să se adeverească ulterior — foarte patrioţi, foarte vînjoşi în plus, şi, pe lîngă toate acestea, aflaţi cu toţii în raza de auz a vorbitorului, adică a mea. Colac peste pupăză, la insultă s-a adăugat injuria, căci în cele ce au urmat am fost penalizat pe loc. Şi nu cu penalty obişnuit : ci cu cinci minute pe tuşă pentru faultare gravă. Ar fi trebuit să fiţi acolo ca să vedeţi ce galerie de huiduituri m-a salutat în clipa cînd s-a anunţat decizia ! Deşi era în joc titlul diviziei, puţini dintre suporterii Harvardului făcuseră deplasarea tocmai la dracu'n

praznic pînă la Ithaca, statul New York. Cinci minute ! Pe cînd mă cocoţam pe bancă, antrenorul nostru îşi smulgea părul din cap. Jackie Felt se repezi îndată la mine. Abia în clipa aceea mi-am dat seama că partea dreaptă a obrazului mi-era făcută ferfeniţă. „Doamne Isuse Hristoase", nu înceta el să exclame în timp ce încerca să-mi oprească hemoragia cu un creion astringent. „Doamne Dumnezeule, Ollie, ce naiba te-a apucat !"

Stăteam acum împăcat, privind în gol. Mi-era ruşine să privesc pe teren, unde temerile mele cele mai negre începeau să se adeverească ; Cornell ridică într-adevăr foarte curînd scorul. Chibiţii „roşiilor" urlau, mugeau, fluierau. Era momentul crucial. Cornell avea acum toate atuurile şi se pregătea să cîştige partida, şi, o dată cu ea, titlul. Îmi venea să urlu de ciudă : şi nu trecuseră nici jumătate din minutele mele.

În tribuna de vis-à-vis, micul contingent al universităţii Harvard încremenise în încruntare şi tăcere. Galeriile — a noastră şi a lor — uitară imediat de mine. Un singur spectator continua să-şi aţintească privirile asupra băncii de penalizare. Da, într-adevăr, era acolo. *„Dacă şedinţa de consiliu se termină la timp, încerc să ajung la Cornell"*. Printre suporterii universităţii Cornell, — desigur însă fără să facă galerie — se afla, pe locul lui, Oliver Barrett III.

De dincolo de hăul îngheţat, „Old Stonyface" [1], cu faţa lui fără expresie, contempla ta-

[1] Bătrînul Obraz de piatră (engl.).

citurn cum ultimele şiroiri de sînge de pe falca fiului său unic erau acum oprite cu bucăţi de leucoplast. Ce credeţi că spunea în sinea lui ? *Ţţţ! ţţţ! ţţţ!* — sau alte vorbe în acelaşi stil ?

„Oliver, de vreme ce-ţi place atît de mult să te baţi, de ce nu te înscrii la box ?“

„Exeter n-are echipă de box, tată.“

„Da ; bine, poate că n-ar trebui să mai asist la meciurile tale de hochei“.

„Doar nu-ţi imaginezi că mă bat de dragul tău, tată ?“

„Bine, — de dragul, parcă n-aş spune“.

Fireşte însă că nimeni n-ar fi putut spune exact la ce gîndea Oliver Barrett III. În felul lui era un Mount Rushmore[1] ambulant, cîteodată vorbitor. „Stonyface“. Îi mai spuneam şi „Old Stony“ — babac de piatră ; pe de altă parte, nu era de loc exclus ca, în aceste clipe, dumnealui să savureze obişnuitele-i plăceri orgolioase. De pildă : *„Priviţi-mă ; extrem de puţini spectatori au venit de la Harvard pentru acest meci, dar eu unul mă număr printre ei. Eu, Oliver Barrett III, persoană importantă şi copleşită de multe alte obligaţii, — avînd în subordinea mea bănci, şi aşa mai departe. — Eu mi-am permis să fac deplasarea la Cornell pentru acest fleac : o partidă de hochei. Ce minunat“.* (Pentru cine ?)

[1] Munte de granit din statul South Dakota (S.U.A.) sculptat la dimensiuni gigantice cu profilurile preşedinţilor americani George Washington, Thomas Jefferson, Abraham Lincoln şi Theodore Roosevelt.

Tribunele urlau din nou, de astă dată dezlănţuite. Cornell ridicase iarăşi scorul. Conduceau detaşat. Şi eu mai aveam două minute de stat pe tuşă. Davey Johnston venea furios spre centrul terenului, roşu la faţă şi îmbufnat. Trecînd pe dinaintea mea, nu mi-a aruncat nici măcar o privire. Mi s-a părut, sau am zărit chiar lacrimi în ochii lui ? Nu zic nu ; titlul era într-adevăr în joc ; dar, Doamne Dumnezeule — lacrimi ? Dă-o-ncolo ! Adevărat că Davey, căpitanul nostru, avusese bafta de necrezut să nu joace în şapte ani un singur meci de partea învinşilor. Era, într-un sens, mica lui legendă. El, căpitanul echipei... Acesta a fost de altfel ultimul nostru meci „tare“.

Pierdut cu scorul de 3 la 6.

Imediat după meci, examenul radioscopic a arătat că osul scăpase teafăr ; în continuare, douăsprezece copci mi-au fost cusute în falcă şi obraz de Dr. Richard Selzer. Între timp, Jackie Felt se afera în jurul scaunului de operaţie, istorisind medicului de la Cornell cum refuzam să mă alimentez corect şi cum totul s-ar fi putut evita, dacă alimentaţia mea ar fi conţinut mai mult NaCl. Selzer nu-i da lui Jack nici o atenţie şi mă avertiza pe un ton foarte serios în legătură cu ceea ce — în termeni medicali — denumea traumatizarea gravă a „fosei orbitale“, recomandîndu-mi şi proba de maximă înţelepciune : să mă abţin de la joc timp de o săptămînă. I-am mulţumit. A ieşit apoi din cabinet, în timp ce Felt se ţinea mai departe de coada lui spre a

conversă mai pe larg despre nutriţie şi malnutriţie. Eram bucuros să fiu în sfîrşit singur.

M-am duşat cu milă, grijuliu să nu-mi ud pansamentele şi obrazul contuzionat. Efectul novocainei începuse să treacă, dar într-un sens eram fericit să simt pe viu durerea. La urma urmei, o făcusem chiar lată. Adio titlu, adio glorie (seniorii noştri nu fuseseră niciodată înfrînţi) — şi pentru noi ca echipă, şi pentru Davey Johnston, invincibilul căpitan. Poate că oprobriul nu era de aruncat pe de-a-ntregul pe umerii mei — dar mie, în clipa aceea, aşa mi se părea.

La vestiare nu mai rămăsese nimeni. Probabil toată lumea era la motel. Aveam impresia că toţi mă evitau, că nimeni nu mai vrea să schimbe o vorbă cu mine. În gură cu gustul amar al înfrîngerii — curios, eram atît de stînjenit încît mi se părea că-l simt efectiv pe cerul gurii — mi-am făcut sacul şi-am ieşit. Nu se vedeau cine ştie ce suporteri de-ai noştri prin jur în suflarea tăioasă a vîntului new-yorkez de miazănoapte...

— Cum te simţi cu falca, Barrett ?

— O.K., mulţumesc, Mr. Jencks.

— Am impresia că se impune o friptură în sînge, se auzi de alături o altă voce familiară. Era Oliver Barrett III în persoană. Ce tipic din partea lui să-mi vină cu leacuri dintr-astea băbeşti, bune doar de vindecat o vînătaie.

— Mulţumesc, tată, am răspuns. A avut grijă doctorul. Şi-am arătat cu mîna spre pansamentul acoperind acum cele douăsprezece copci cusute de Selzer.

— Bine, bine, dar eu mă refeream la stomac, băiete.

La masă a avut loc a nu ştiu cîta ediţie a serialului nostru de non-conversaţii : începînd cu inevitabila întrebare „cum a fost ?“ şi încheiată cu : „crezi că-ţi pot fi de vreun folos ?“

— Ei, cum a fost ?

— Foarte bine.

— Te doare ?

— Nu, e-n ordine.

Începuse să mă doară al naibii.

— N-ar fi rău să te vadă luni şi Wells.

— Nu cred că-i cazul, tată.

— Dar e vorba de-un specialist.

— N-am impresia că medicul de-aici e doctor veterinar, am răspuns eu, în speranţa să mai retez din inveteratul său entuziasm snob faţă de „specialişti“, „experţi“, şi alte figuri „de prima mînă“.

— Păcat, făcu Oliver Barrett III, pe un ton care părea să prevestească un efort de-a fi spiritual ; fără exagerare, să ştii că te-ai ales cu nişte răni bestiale.

— Deh, asta e, i-am răspuns (el s-o fi aşteptat să-i rînjesc ?).

M-am întrebat apoi dacă aşa-zisele „observaţii spirituale“ ale tatălui meu nu urmăreau implicit să condamne comportamentul meu de pe teren :

— Sau poate vrei să insinuezi că m-am purtat animalic ?

Fizionomia lui sugeră o relativă satisfacţie, provocată probabil de faptul că pusesem această întrebare. Mi-a răspuns simplu :

— Tu spuneai nu ştiu ce de doctor veterinar, eu n-am zis nimic.

În fața acestei situații, am luat hotărîrea să studiez *menu*-ul.

Cînd ni se aduseră fripturile, Old Stony era lansat în una din cunoscutele lui prelegeri simpliste, — dacă nu mă-nşel cu privire la victorie şi înfrîngere. Făcu observația că pierdusem titlul (remarcă plină de sagacitate, tată) — dar că, la urma urmelor, în sport ceea ce contează în primul rînd e nu victoria ci jocul. Observațiile lui aduceau supărător de mult cu o parafrază a motto-ului olimpic, şi am avut impresia că pregătea în acest fel o introducere la un nou capitol, cu titlul : „Nu crezi c-ar fi cazul să te laşi de competiții atît de puțin semnificative ca aceste campionate studenţeşti ?" Dar n-aveam nici un chef să intru cu el în tocmeli şi taclale despre regulamentele olimpice, aşa că i-am servit din nou o scurtă porție de „da", şi am tăcut.

Am conversat în gama obişnuită, concentrați asupra unui non-subiect caracteristic : *care sînt planurile tale ?*

— Spune-mi, Oliver, ai mai primit vreo veste din partea şcolii superioare de Drept ?

— Dar, tată, nu-s de loc decis să urmez cursurile şcolii de Drept.

— Nu te-am întrebat asta ; te-am întrebat dacă *ei* nu s-au decis cumva cu privire la tine.

Ce mai era şi asta : încă un spirit de-al lui ? Te pomeneşti că trebuia să mai şi rîd de această nostimadă retorică a părintelui meu.

— Nu, tată ; n-am primit încă nici o scrisoare.

— Aş putea eventual să-l sun pe Price Zimmermann...

— Nu ! l-am întrerupt eu în virtutea unui reflex spontan. Te rog mult, nu.

— Nu țin de loc să influențez, reluă O. B. III, înțepat — vreau doar să mă interesez.

— Tată, n-am nimic împotrivă dacă primesc scrisoare de acceptare, — ca oricine altul. Zău aşa...

— Bun. Desigur. E-n ordine.

— Mersi, tată.

— De-altfel, e aproape sigur că te vor, adăugă el.

Nu ştiu cum se face, dar O. B. III are o specialitate să mă ia peste picior chiar atunci cînd din gură îmi adresează elogii.

— Nu-i nici o scofală, am răspuns eu. Să nu uităm că n-au echipă de hochei.

Mă-ntreb de ce țineam cu tot dinadinsul să mă expun în acest fel. Poate pur şi simplu pentru că tata se afla pe poziția adversă.

— Bine, dar eşti înzestrat şi cu alte calități, spuse Oliver Barrett III. Refuză însă să finalizeze. (Mă îndoiesc c-ar fi putut.)

Masa a fost la fel de idioată ca şi conversația, cu singura diferență că aici am putut prevedea în legătură cu chiflele că aveau să fie reci (cum au şi fost), în timp ce în legătură cu tata nu poți niciodată prevedea ce temă de discuție o să-ți scoată mieros pe tapet.

— Şi mai este, nu, „Detaşamentul Păcii“ [1], zise el dintr-o dată, ca nuca-n perete.

— Poftim ? am întrebat eu neînţelegînd de loc dacă fusese vorba de o afirmaţie sau de o întrebare.

— Eu unul cred că-i o treabă foarte pozitivă, „Detaşamentul Păcii“ ; tu nu ?

— Mda, am răspuns eu. — Cu siguranţă mai bună decît „Detaşamentul Războiului“.

Eram chit. Nu înţelesesem exact unde voia să bată, şi viceversa. La punctul „temă de discuţie“ socoteam aşadar partida remiză. Ce-ar fi putut urma mai departe : rubrica afaceri curente ? programul guvernamental de dezvoltare ? Nu. Uitam că, de fapt, chintesenţa tuturor temelor rămînea imuabilă : *care sînt planurile tale.*

— Personal, n-aş avea absolut nimic de obiectat, Oliver, dacă ai hotărî să te angajezi în „Detaşamentul Păcii“.

— E reciproc, am răspuns, îngînîndu-i generozitatea de spirit. Eram oricum convins că Old Stony nu ascultă nimic din ceea ce-i spun : nu m-a surprins deci lipsa de reacţie la nevinovatul meu sarcasm.

— Dar spune-mi, printre colegi, care-i atmosfera ?

— Poftim ?

— „Detaşamentul Păcii“ are vreo semnificaţie pentru viaţa lor ?

[1] *Peace Corps,* organizaţie americană de propagandă pentru străinătate.

Cred că pentru tata răspunsurile afirmative sînt la fel de necesare ca pentru peşti mediul lichid.

— Desigur, tată.

La urmă, şi plăcinta cu mere era veche.

Pe la unsprezece şi jumătate l-am condus către maşină.

— Îţi pot fi de vreun folos, băiete ?

— Nu, mulţumesc, tată. Totu-i în ordine. Noapte bună !

Şi maşina demară.

Da. Există curse aeriene regulate între Boston şi Ithaca, Statul New York, dar Oliver Barrett III preferase să vină cu maşina. Şi asta nu datorită faptului că ceasurile de drum la volan ar fi putut fi interpretate ca un gest părintesc simbolic. Tatei pur şi simplu *îi place* să conducă. Şi să conducă repede. La miezul nopţii, la volanul unui Aston Martin DBS, poţi goni mîncînd pămîntul. Nu mă îndoiam că Oliver Barrett III îşi pusese în gînd să doboare în acea noapte propriul său record personal de viteză pe distanţa Ithaca—Boston, stabilit cu un an înaintea primei noastre cupe, cînd bătusem Cornellul preluînd trofeul. Am această convingere pentru că l-am surprins consultîndu-şi cronometrul.

M-am întors la motel s-o sun pe Jenny.

A fost singura realizare pentru seara aceea. I-am povestit totul de-a fir în păr în legătură cu bătaia (fără să menţionez însă natura precisă

a acelui *casus belli*[1]), şi aş putea spune că i-a plăcut. Printre snobii de melomani pe care-i frecventa, puţini erau capabili să încaseze ori să dea asemenea lovituri.

— Dar cel puţin l-ai bătut măr pe tipul care te-a cotonogit ? s-a interesat ea.

— Şi încă cum ! L-am făcut zob. Harcea-parcea.

— Vai, cît de mult mi-ar fi plăcut să văd şi eu ! Poate mai repeţi figura cu altă huidumă în meciul cu Yale, ei ?

— Mda, sigur.

Am surîs. Cît de mult îi plăceau lucrurile simple ale vieţii.

[1] Pricină de război (lat.).

4

— Jenny vorbeşte la telefonul din hol.

Informaţia mi-era dată de puştoaica de serviciu la telefon — faţă de care nu-mi declinasem identitatea şi căreia, cu atît mai puţin, nu-i spusesem pe cine căutam în acea luni seară la Briggs Hall. Am tras imediat concluzia că tabela mi-era favorabilă. Era evident că fata citea *The Crimson* şi ştia cine sînt. O.K., asta nu mi se întîmpla prima oară. Mai semnificativ mi se părea faptul că Jenny îi spusese că avea întîlnire cu mine.

— Mulţumesc, am spus. Am s-aştept aici.

— Mi-a părut foarte rău pentru meciul cu Cornell. *The Crime* zice că ai fost faultat de patru inşi.

— Da. Dar cine a încasat penalty-ul ? Eu. Ţine cont. Şi cinci minute.

— Da, da.

Diferența dintre prieteni și suporteri e că stînd de vorbă cu unul din aceștia din urmă intri foarte rapid în criză de conversație.

— N-o fi terminat ?

Fata controlă și răspunse nu.

Cu cine o fi stînd de vorbă, răpind astfel din timpul întîlnirii *mele* cu ea ? O fi vreo față de meloman ? Nu ignoram faptul că Martin Davidson, din ultimul an la Adams House, și dirijorul orchestrei „Bach Society" se considera investit cu drepturi preferențiale de atenție din partea lui Jenny. Platonic ; de altminteri, nu cred că tipul era capabil să-și miște altceva decît bagheta. Oricum însă, mă pregăteam să pun capăt acestei uzurpări a timpului *meu.*

— Unde-i cabina ?

— În fund, după colț. Și-mi indică precis direcția.

Am pornit-o prin holul mare. Imediat am și zărit-o pe Jenny care vorbea dintr-o cabină. Lăsase ușa deschisă. Călcam fără grabă, calm, sperînd c-o să mă vadă, c-o să fie impresionată de obrazul meu bandajat, de toate rănile mele și că asta o s-o determine să agațe pe loc receptorul în furcă și să se repeadă în brațele mele. Continuînd să înaintez, au început să-mi parvină frînturi de conversație.

— Da, firește !... Nici vorbă. O, dar fii sigur că și eu, Phil ; sigur — și eu te iubesc.

M-am oprit. Cu cine naiba vorbea ? Nu putea fi Davidson — nici urmă de Phil în numele lui. Îl verificasem încă mai de mult în catalogul colegiului : *Martin Eugene Davidson, 70, Riverside Drive, New York, Școala superioară de Artă și Muzică.* Fotografia lui sugera sensibilitate, inteligență și, probabil, vreo douăzeci și cinci de kilograme mai puțin ca mine. Dar de ce-mi făceam probleme pentru Davidson ? Era clar că amîndoi, atît el cît și mine, eram trași în piept de Jenny Cavilleri, pentru un terț căruia, în chiar acest moment (ce măgărie !) îi trimitea un țuc prin telefon !

Nu lipsisem decît patruzeci și opt de ore, și iată că un individ numit Phil se și strecurase în pat cu Jenny (altfel nici nu se putea !).

— Da, Phil ; și eu te iubesc. Pa, te pup.

În timp ce fixa receptorul în furcă, a dat Domnul și m-a zărit într-un sfîrșit ; atunci, fără să roșească de loc, mi-a zîmbit fluturîndu-mi din mînă un sărut de la distanță. Cum putea fi în halul ăsta de cutră ?

M-a sărutat ușor pe obrazul teafăr.

— Vai, dar arăți ceva de groază.

— Sînt rănit, Jen.

— Sper cel puțin că tipul celălalt arată mai rău, nu ?

— Sigur. Mult mai rău. Întotdeauna fac ca tipul celălalt să arate mult mai rău.

Rostisem ultimele cuvinte cît am putut de sumbru, vrînd să sugerez în acest fel că eram gata să nimicesc orice rival care ar fi îndrăznit să se aventureze în pat cu Jenny în absența mea („ochii care nu se văd se uită"... deh !). Mă apucă de mîneca hainei și ne îndreptarăm spre ieșire.

— Pa, Jenny, îi spuse puștoaica de la telefon.

— La revedere, Sara Jane, îi răspunse Jenny.

Odată ajunși afară și pe punctul de a deschide portierele MG-ului meu, mi-am oxigenat mai întîi pînă la fund plămînii, trăgînd în coșul pieptului aerul răcoros al serii ; apoi, cît am putut de simplu, am pus întrebarea :

— Ascultă, Jen...

— Da ?

— Ăă, cine-i Phil ?

A răspuns cum ar fi spus bună-ziua :

— Tata.

Și a intrat în mașină.

Nu eram dispus să înghit cu una cu două asemenea gogoașă.

— Vrei să mă faci să cred că atunci cînd vorbești cu tatăl tău îi zici Phil, pe nume ?

— Dacă ăsta e numele lui. Tu cum îi zici tatălui tău ?

Știam de la ea că-și petrecuse copilăria la Cranston, Rhode Island, unde tatăl ei ținea un fel de plăcintărie. Fusese crescută de el, căci rămăsese de mică orfană de mamă ; mama îi murise într-un accident de automobil. Toate astea în chip de explicație pentru faptul că nu învățase niciodată să șofeze. Cică tatăl — de-altfel, în toate celelalte privințe „un tip cumsecade" (cuvintele ei) era neînchipuit de superstițios și nu admitea nici în ruptul capului ideea ca unica lui fiică să treacă vreodată la volan. Asta a fost, zicea ea, un morcov extraordinar, în special în ultimele clase de liceu, cînd lua lecții de pian cu un profesor tocmai în Providence. A profitat însă de ocazie în acei ani și a citit tot

Proust din scoarță-n scoarță, neavînd ce face ore întregi cît mergea cu autobuzul.

— Și cum zici că-l chemi pe tatăl tău ? repetă ea întrebarea.

Rămăsesem atît de interzis încît nici n-am auzit bine.

— Cine ?

— Te-am întrebat ce termen folosești atunci cînd te referi la tatăl tău legitim ?

Am răspuns cu expresia pe care de multă vreme aș fi vrut s-o pot folosi :

— Moaș'sa pe gheață.

— Așa ? De la obraz ?

— Obrazul lui e invizibil.

— Poartă mască ?

— Într-un sens, da. O mască de piatră. Absolut de piatră.

— Așaa ? Probabil că nu-i ajunge nimeni la vîrful nasului : deh, fiul lui e una din vedetele Harvardului.

M-am uitat la ea. Era clar că nu pricepea nimic.

— Vedetă a fost el, Jenny.

— Mai mare ca atacantul Oliver Barrett IV, din reprezentativa Universității ?

Eram măgulit de faptul că-mi aprecia cartea de vizită sportivă. Păcat că mă descalificasem vorbind atît de mult, tocmai acum, despre bătrîn. Totuși am continuat.

— La olimpiada de la Amsterdam, în '28, a fost finalist la canotaj simplu.

— Colosal. A luat cupa ?

I-am răspuns că nu ; ar fi putut spune că ieşirea lui doar pe locul şase în finală mă ungea literalmente pe suflet.

A urmat o mică tăcere. Poate că în cele din urmă, Jenny începea să priceapă totuşi că Oliver Barrett IV nu era pur şi simplu sinonim cu namila de edificiu din piatră cenuşie de la Harvard Yard. Că faptul implica simultan şi o anume „intimidare" de ordin muscular. Mă refer la reprezentarea succesului în sport, proiectată asupra propriului eu ca o umbră. E vorba de eul meu, fireşte.

— Dar spune-mi şi mie, în definitiv ce *face* ca să merite calificarea de *„Moaşă-sa pe gheaţă"*, despre care ziceai ?

— Pe mine, am răspuns.

— Poftim ?

— *Face* pe mine, am repetat.

Căscase nişte ochi cît cepele.

— Cum adică... aşa o murdărie ? întrebă ea.

— Nu-ţi mai face probleme, Jen. Am eu destul cu problemele mele.

— Hai, Oliver, spune-mi ; de pildă ce-ţi face, cum se poartă, ce-ţi cere să faci ?

— Tot ce-i „corect", am răspuns.

— Şi ce-i incorect în tot ce-i corect ? întrebă ea, încîntată de aparentul paradox.

I-am povestit cum nu puteam suporta faptul de a mă simţi în permanenţă „programat" în cadrul aşa-zisei tradiţii Barrett — lucru, de altfel, pe care-l va fi simţit şi ea văzînd de pildă repugnanţa cu care menţionam numeralul din coada numelui de familie.

Detestam apoi faptul de a fi obligat în fiecare semestru să produc cu regularitate un număr de „realizări" la învăţătură.

— Aha, făcu Jenny, cu o nuanţă nedisimulată de sarcasm în glas. Vrei să spui că deteşti notele mari la şcoală, că deteşti să fii selecţionat în reprezentativă...

— Ceea ce detest în primul rînd e faptul că dumnealui consideră aceste lucruri de datoria mea. Spunînd acestea — de fapt lucruri pe care le simţisem în sinea mea dintotdeauna (dar despre care nu mai vorbisem nimănui) — începeam să mă simt îngrozitor de prost ; acum însă se punea problema s-o lămuresc pe Jenny în legătură cu toată istoria. ...Şi se arată în aşa hal de blazat ori de cîte ori înregistrez cîte un succes. De fapt, am permanent impresia că mă ia garantat, ca pe un fel de mecanism infailibil.

— Din cîte spui, e un om ocupat. N-are răspunderea unei mulţimi de bănci şi a altor chestii ?

— Doamne Dumnezeule, Jenny, dar tu cu cine ţii ?

— Dar ce-i asta, în definitiv : un război ? întrebă ea.

— Categoric, am replicat.

— Lasă-mă să rîd, Oliver.

Părea realmente pe dinafară. Atunci am întrezărit întîia oară existenţa decalajului de culturi dintre noi. Vreau să spun că trei ani şi jumătate de studii la Harvard-Radcliffe scoseseră, din ea ca şi din mine, în foarte largă măsură, ceea ce inevitabil, această instituţie, conform tradiţiilor ei, produce : nişte infatuaţi de intelec-

tuali ; dar în clipa aceea, cînd a fost vorba de a accepta ideea că tatăl meu avea o inimă de piatră, Jenny nu putea să nu-şi manifeste ataşamentul atavic faţă de tipul italo-mediteranean de „tăticuţ iubitor de plozi“ ; şi argumentul ei era de neclintit.

Am încercat totuşi să-i dau, la obiect, o pildă concretă. Ridicola noastră non-conversaţie după meciul cu Cornell. Categoric, faptul a impresionat-o. Culmea însă e că a impresionat-o greşit.

— Şi cum, a bătut tot drumul pînă la Ithaca ca să asiste la porcăria aia de meci ?

Am încercat să-i explic că tatăl meu era din cap pînă în picioare o formă lipsită de conţinut. Ea rămînea mai departe cucerită de ideea că bătrînul făcuse un drum atît de lung doar ca să asiste la un (relativ) atît de banal eveniment sportiv.

— Uite ce e, Jenny, ce-ar fi s-o lăsăm moartă.

— Slavă Domnului c-ai ajuns să te oftici pe propriul tău tată, mi-a răspuns ea. Aşadar, nu eşti perfect.

— Şi ce, vrei să spui că tu eşti ?

— Ferească sfîntul, Ollie. Dacă aş fi, n-aş fi aici cu tine.

Deci, ca de obicei, înapoi la ale noastre.

5

Aş vrea să spun cîteva cuvinte despre relaţia noastră fizică.

Pentru un timp curios de lung s-a lăsat aşteptată. Vreau să spun prin asta că multă vreme lucrurile cele mai semnificative au continuat să rămînă între noi sărutările de care am vorbit (şi pe care mi le amintesc încă în cele mai mici amănunte). În ceea ce mă priveşte, trebuie să spun că asta nu constituia de loc „procedura standard“ : sînt mai curînd un impulsiv, nerăbdător şi iute la acţiune. De-ar fi să iei la alegere oricare fată dintr-o grupă de la Tower Court Wellesley şi să-i spui că Oliver Barrett IV a avut zilnic întîlnire, timp de trei săptămîni, cu o anume domnişoară, dar că n-a trecut la acţiune, ai fi salutat cu rîsete şi foarte serioase îndoieli despre feminitatea persoanei în cauză. Dar desigur, realitatea este alta.

Nu ştiam ce să fac.

N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit, sau să daţi situaţiei o interpretare mecanică. Toate mutările

le cunoşteam, fireşte, pe dinafară. Numai că, în cazul de faţă, pur şi simplu nu-mi venea să dau piept cu propriile mele sentimente privitor la execuţie. Jenny era atît de deşteaptă, încît mă temeam să nu rîdă de ceea ce, tradiţional, considerasem stilul strategiei „suav-romantice" (şi irezistibile) a lui Oliver Barrett IV. Mi-era de fapt frică să nu mă trimită la plimbare, asta era. Îmi era şi frică să nu fiu acceptat din motive greşite. Ceea ce încerc să spun aici e că aveam faţă de Jennifer sentimente total diferite de toate experienţele mele precedente : nu ştiam nici ce să spun, nici cui să mă destăinui în legătură cu asta. („Trebuia să mă-ntrebi pe mine", avea să-mi spună ea mai tîrziu.) Tot ce ştiam era că sentimentele acestea existau. Faţă de ea. Faţă de ea ca un întreg.

— Ai să pici la examen, Oliver.

Studiam la mine în cameră, amîndoi, într-o duminică după masă.

— Oliver, ai să pici dacă continui să te holbezi la mine cum citesc, în loc să-ţi vezi de treaba ta. Citeşte.

— Nu mă holbez la tine cum citeşti. Citesc.

— Tromboane. Te uiţi la picioarele mele.

— Doar din cînd în cînd. La fiecare capitol.

— Cartea ta are capitole exagerat de scurte.

— Aş ! M-aş uita mai bine în oglindă, *mademoiselle* Narcis : te crezi mai bine decît eşti.

— Ştiu. Dar ce vrei să-i fac ? Dacă asta-i părerea ta...

Am azvîrlit din mîini volumul şi m-am dus lîngă ea, în colţul opus al odăii.

— Jenny, pentru numele lui Dumnezeu, cum îţi închipui c-aş putea fi în stare să citesc pe John Stuart Mill cînd mor în fiecare clipă să fac dragoste cu tine ?

Îşi arcui sprîncenele a încruntare.

— Oh, Oliver, te rog ?

Eram acum pe jos, lîngă scaunul ei. Îşi aruncă din nou privirea peste carte.

— Jenny...

Închise cartea încet, o lăsă jos, apoi îmi cuprinse gîtul cu amîndouă mîinile.

— Oliver... te rog.

Totul s-a petrecut instantaneu. Absolut totul.

Primul nostru contact fizic a fost la antipodul primului nostru contact verbal. Atît de împăcat, atît de blînd, atît de tandru. Nu-mi închipuisem niciodată că aceasta putea fi adevărata Jenny : cu atîta tandreţe în atingere — atît de dulce şi de afectuoasă. Teribil de şocante pentru mine au fost însă propriile mele reacţii. Devenisem tandru. Devenisem calin. Acesta să fi fost adevăratul Oliver Barrett IV ?

Cum vă spuneam, n-o văzusem niciodată pe Jenny mai decoltată decît îngăduia privirii deschiderea unui singur nasture de la gît. Am fost aşadar întrucîtva surprins să constat că purta la piept o cruciuliţă de aur. Prinsă de un lănţug fără închizătoare. Vreau să spun că făcînd dragoste nu şi-a scos cruciuliţa de la piept. Mai tîrziu, într-un moment de răgaz al acelei după-amieze atît de frumoase — una din clipele cînd totul şi nimic nu mai contează — am mîngîiat uşor cruciuliţa şi-am întrebat-o ce crede c-ar

avea de spus duhovnicul ei despre situația în care ne aflam ; și așa mai departe. Mi-a răspuns că nu avea duhovnic.

— Dar nu ești o fată bună — *catolică* ? am întrebat-o iar.

— Dacă ții neapărat, să spunem că sînt o fată... *bună*.

Și m-a privit întrebător ca pentru confirmare. Am zîmbit. Mi-a răspuns cu un surîs.

— Așadar, două lucruri din trei.

Am întrebat-o atunci ce era cu crucea pe lănțugul acela fără deschizătoare. Da : nici mai mult nici mai puțin. Mi-a replicat că fusese a mamei ; o purta din considerente sentimentale, nu de religie. Conversația s-a reîntors apoi la noi înșine :

— Hei, Oliver, ți-am spus că te iubesc ? a întrebat ea.

— Nu, Jen.

— De ce nu m-ai întrebat ?

— Să-ți spun sincer : mi-era frică.

— Poți să mă întrebi acum.

— Mă iubești, Jenny ?

M-a privit și, de loc evazivă, mi-a răspuns cu o întrebare :

— Tu ce crezi ?

— Da. Deh. Poate.

Am sărutat-o pe gît.

— Oliver ?

— Da ?

— N-aș putea spune de fapt că te iubesc... Dumnezeule, ce mai era și asta ?

— Te iubesc *foarte mult*, Oliver.

6

Ray Stratton mi-e drag.

S-ar putea să nu fie un geniu, sau cine știe ce glorie sportivă (cam mălai mare la fotbal), dar mi-a fost întotdeauna prieten sincer și bun tovarăș de cameră. Dar cîte n-a avut de îndurat din partea mea în ultimul an de colegiu ! Mă întreb unde se aciuia să studieze de atîtea ori cînd, venind acasă să se apuce de carte, pe clanța de la intrare îl întîmpina cravata mea (semnal convențional pentru : „Atenție, înăuntru se lucrează“) ? Recunosc că nu se omora cu învățătura, dar din cînd în cînd n-avea încotro, căci veneau examenele. Să spunem că mergea să învețe în sala de lectură a căminului, sau la Lamont, sau chiar la „Pi Eta Club“. Dar unde mergea să se culce în nopțile acelea de sîmbătă spre duminică, în care Jenny și cu mine hotăram să încălcăm regulamentul și să rămînem to-

tuşi împreună ? Săracul Ray era probabil nevoit să umble cu bogdaproste prin vecini, în presupunerea că ei n-aveau vreo combinaţie a lor. Noroc, cel puţin, că toate astea se petreceau în sezonul mort de fotbal. Aş fi făcut şi eu acelaşi lucru pentru el.

Dar, vă întreb, care a fost răsplata lui Ray pentru acest tratament ? Îi împărtăşeam pe vremuri orice amănunt al fiecărui punct marcat în triumfurile mele amoroase. Acum însă, nu numai că aceste inalienabile drepturi de coleg de dormitor îi erau tăgăduite, dar, mai mult decît atît, o singură dată nu i-am mărturisit deschis realitatea despre ceea ce se petrecea între mine şi Jenny. Îi aduceam la cunoştinţă pur şi simplu ziua şi ora cînd aveam nevoie de cameră ; doar atît. Stratton trăgea ce concluzie voia.

— Fii atent, Barrett, nu face pe nebunul, zi şi mie : da sau nu ? mă întreba el într-una.

— Raymond, în calitate de prieten îţi cer insistent un singur lucru : nu-mi cere să-ţi răspund.

— Dar Dumnezeule, Barrett, ce naiba tot faceţi împreună atîtea după-mese în timpul săptămînii, toate serile alea de vineri, toate nopţile de sîmbătă spre duminică ? E musai ; trebuie : ai avut-o.

— Atunci ce-ţi mai baţi gura să mă-ntrebi, Ray ?

— Pentru că-i *nesănătos.*

— Ce ?

— Toată situaţia asta, Ol. Ascultă la mine : aşa ceva nu s-a mai întîmplat cu tine niciodată. Niciodată n-ai pus aşa un embargo pe detalii

— şi tocmai faţă de mine. Nu-mi spui nimic. E ilegal. E nesănătos. Doamne sfinte, ce naiba poate face atît de deosebit ?

— Ray dragă, într-un amor serios...

— Amor ?

— Să nu te-apuci să spui că-i o vorbă murdară.

— La vîrsta ta ? Amor ? Dumnezeule Doamne, mă înspăimînţi, mi-e frică.

— Ţi-e frică ? Şi pentru ce ? Ce-ţi închipui, că m-am ţăcănit ?

— Mă tem pentru situaţia ta de burlac, Ol ; pentru libertate ! Pentru viaţa ta !

Săracul Ray. Vorbea serios.

— Te temi c-ai să pierzi un coleg de dormitor, ei ?

— Aiurea. Am chiar un coleg *în plus* : de cînd dumneaei petrece atîta timp cu tine *aici.*

Mă pregăteam de concert, aşa că dialogul nostru trebuia să ia sfîrşit foarte curînd.

— Lasă morcovul, Raymond. O s-avem garsoniera aceea la New York. Alte bambine noi în fiecare seară ! Să vezi ce viaţă o să fie !

— Nu-mi spune mie de morcov. Puştoaica asta te-a înhăţat, Ol, ascultă ce-ţi spun.

— Aiurea : totul e dirijat ; fii calm cînd îţi spun !

Tocmai îmi potriveam nodul cravatei, pornind-o către uşă. Stratton nu părea prea lămurit.

— Hei, Ollie ?

— Da !

— Dar ai avut-o, este ?

— Dumnezeule, Stratton !

Nu mergeam la concert cu Jenny ; mergeam de-astă dată, *s-o văd*. În acea seară, la Dunster Hall, „Bach Society" cînta al cincilea concert brandenburgic şi Jenny era solistă la clavecin. O ascultasem, fireşte, de nenumărate ori, niciodată însă cu orchestră şi public. Doamne, cît eram de mîndru ! N-a făcut, din cîte mă pricep, nici o greşeală.

— Ai fost nemaipomenită, i-am mărturisit eu la ieşire.

— Asta arată cît de mult te pricepi la muzică !

— Mă pricep destul.

Ne aflam în perimetrul Dunster Hall. Era o după amiază de aprilie cînd ai impresia că la Cambridge, Massachussetts, primăvara soseşte de-adevăratelea. Colegii ei se preumblau prin apropiere (inclusiv Martin Davidson, care mă bombarda cu taciturne priviri duşmănoase), aşa că mi-a fost imposibil să mă lansez cu ea în demonstraţii despre chei, solfegii şi game.

Am traversat Memorial Drive şi am luat-o de-a lungul apei.

— Potoleşte-ţi entuziasmele, Barrett. Fă-mi plăcerea asta. Nu cînt de loc extraordinar. Sînt pur şi simplu O.K. Nici măcar la nivelul unei „reprezentative universitare". Doar O.K. Asta-i tot : O.K. ?

Ce mai puteam să spun, cînd singură declina în acest fel orice elogiu ?

— O.K. Cînţi O.K. Vreau să mai spun un singur lucru : să te ţii de treabă tot aşa.

— Ce-ţi veni ? Cine-ţi spune că n-am să mă ţin de treabă ? Am să iau chiar lecţii cu Nadia Boulanger...

Ce naiba mai era şi asta ? Din felul brusc cum n-a mai adăugat nimic, am înţeles numaidecît că o luase gura pe dinainte.

— Cine ? am întrebat eu intrigat.

— Nadia Boulanger. O profesoară celebră. La Paris. Ultimele cuvinte le rostise însă cam precipitat.

— La Paris ? am întrebat eu pe invers, domol.

— Nu ia americani decît pe ochi şi pe sprînceană. Am avut un noroc colosal. E o bursă fantastică.

— Jennifer, să nu spui că pleci la Paris.

— Dar n-am văzut Europa niciodată. Abia aştept să plec, s-o văd.

Am apucat-o de umeri. Poate devenisem brutal, nu ştiu.

— Ascultă : şi de cît timp păstrezi secretul ăsta pentru tine ?

Atunci, pentru prima dată, Jenny nu m-a putut privi în ochi.

— Ollie, nu fi stupid, spuse ea. E inevitabil.

— Ce-i inevitabil ?

— Absolvim ultimul an şi ne vedem de treabă, fiecare pe calea lui. Tu mergi la Drept...

— Moment : explică-mi te rog la ce te referi.

Acum mă privea drept în ochi. Şi expresia feţei ei era tristă.

— Preppie, familia ta e foarte bogată, eu sînt un zero din punct de vedere social.

O ţineam mai departe de umeri.

— Nu văd ce naiba are chestia asta de-a face cu „fiecare pe calea lui". *Acum* sîntem împreună : sîntem fericiţi.

— Ollie, nu fi stupid, a repetat ea. Harvard e ca sacul lui Moş Crăciun. Poţi îndesa în el fel de fel de jucării : tot ce-ţi trece prin cap. Dar a doua zi, sacul se răstoarnă cu gura-n jos şi e golit : gata sărbătoarea...

Ezita.

— ...şi-atunci trebuie să te întorci de unde-ai plecat.

— Vrei să spui c-ai să te-ntorci să toci tăieţei la Cranston, Rhode Island ?

Spuneam lucruri disperate.

— Paste făinoase, corectă ea. Şi nu glumi pe socoteala tatălui meu.

— Dar atunci, Jenny, te implor, nu mă părăsi.

— Dar atunci, Ollie, despre bursă ce-ai de spus ? Şi despre Paris ce-ai de spus, despre Parisul pe care nu l-am văzut niciodată ?

— Dar despre căsătoria noastră ce-ai de spus ?

Eu eram cel ce scosese aceste cuvinte deşi pentru o fracţiune de secundă nici nu mi-a venit să cred că ieşiseră din gura mea.

— A spus cineva ceva de căsătorie ?

— Da : eu. Ţi-o spun acuma.

— Vrei să devin soţia ta ?

— Da.

Înclină capul, fără să zîmbească, şi întrebă doar :

— Pentru ce ?

Am privit-o drept în ochi.

— Pentru că, am spus.

— Oh, făcu ea. Nu-i un motiv chiar atît de rău...

M-a luat de braţ (nu de mînecă, de astă dată) şi am pornit mai departe amîndoi de-a lungul apei. Nu mai era într-adevăr nimic de adăugat.

7

Ipswich, Massachussetts, e la aproximativ patruzeci de minute de Mystic River Bridge — depinde de cum conduci şi de starea vremii. Personal, mi se întîmplase o dată să parcurg distanţa şi în douăzeci şi nouă de minute. Un anume domn şi foarte distins bancher din Boston susţine că ar fi parcurs-o într-un timp mai scurt : dar atunci cînd intră în discuţie cronometraje sub treizeci de minute între Bridge şi vila Barrett, devine foarte greu să poţi deosebi realitatea de fantezie. Părerea mea rămîne că douăzeci şi nouă de minute reprezintă aici o limită absolută. Mă refer şi la faptul că stopurile de pe autostrada 1 nu pot fi ignorate de nimeni, nu ştiu ce credeţi dumneavoastră.

— Conduci ca un dement, îmi spuse Jenny.

— Sîntem la Boston, am replicat. Toţi conduc ca nişte demenţi.

Un stop la autostrada 1 mă obligă să frînez.

— Ai să ne omori pe amîndoi, aici, înainte ca părinţii tăi să apuce să ne ucidă cu zile.

— Jenny, te-aş ruga să ţii cont de faptul că părinţii mei sînt nişte oameni foarte drăguţi.

Se aprinse semnalul verde. În mai puţin de zece secunde, MG-ul meu atingea suta.

— Pînă şi „Moaş'sa pe gheaţă" ? întrebă ea.

— Cine ?

— Oliver Barrett III.

— Ah, tata-i băiat bun. Zău c-o să-ţi placă.

— De unde ştii ?

— Place tuturora, am replicat eu.

— Atunci ţie de ce nu-ţi place ?

— Tocmai pentru că toată lumea-l place, am spus eu.

La urma urmelor, nu ştiu ce mă apucase să le-o prezint. Asta îmi mai lipsea — binecuvîntarea bătrînului „Stonyface". În parte era şi din cauza ei : dorise acest lucru („Aşa se face, Oliver") ; în parte era la mijloc simplul fapt că Oliver III reprezenta efectiv banca mea de credit, în cel mai direct înţeles cu putinţă : îmi plătea universitatea.

Era duminică seara —altfel nici nu se putea : vreau să spun că împrejurarea era obligatoriu foarte *comme il faut*[1] : duminică deci, cînd o groază de maşini se înghesuie pe autostrada 1 şi împiedică omul să se grăbească. Am părăsit autostrada, cotind pe Groton Street, o alee laterală cu ale cărei viraje eram obişnuit de la paisprezece ani.

[1] Cum se cuvine (fr.).

— Dar nu văd nici o casă, observă Jenny. Nu sînt decît crînguri de copaci.

— Casele sînt în spate, după copaci.

Pe Groton Street, dacă nu ești foarte atent, riști din viteză să te trezești trecînd pe dinaintea bifurcației spre propria ta adresă. Este exact ce mi s-a întîmplat în acea după-amiază. Trecusem de intrare cu circa două sute de metri cînd mi-am dat seama și am frînat brusc.

— Unde-am ajuns ? a întrebat ea.

— Am trecut, am bîiguit printre dinți, înjurînd de mama focului.

O fi fost ceva simbolic în faptul că m-am întors îndărăt vreo trei sute de metri pînă la vilă... Oricum, o dată intrat cu mașina pe teritoriul Barrett, am redus viteza. De la șosea la vilă e circa o jumătate de milă. Pe drum mai întîlnești, ici colo și alte — să le spunem — anexe. Probabil că, văzute pentru prima oară, produc o impresie extraordinară.

— Ei drăcia dracului, exclamă dintr-o dată Jenny.

— Care-i chestia, Jen ?

— Fără bancuri. La loc comanda, Oliver. Oprește mașina.

Am oprit. Era complet panicată.

— Ei, Ol : nu mi-am închipuit c-o să fie chiar așa.

— Cum adică ?

— În halul ăsta de bogăție. Probabil că aveți și *servi* pe-aici.

Am vrut să mă întind, s-o domolesc cu o mîngîiere, dar palmele mi-erau transpirate (pentru mine, un lucru total neobișnuit), așa că m-am mărginit să-i dau asigurări verbale.

— Jen, lasă prostiile. O să vezi că nu-i decît apă de ploaie.

— De acord, dar poți să-mi explici de ce îmi vine acum, așa, dintr-o dată, să mă fi numit mai curînd Abigail Adams sau, știu eu, Wendy WASP [1] ?

Am parcurs restul distanței fără să ne mai spunem nimic ; am frînat în fața vilei, în dreptul treptelor de la intrare. După ce-am sunat, *in extremis,* Jenny a cedat unui ultim acces de panică.

— Să fugim ! a exclamat ea în secunda cînd tocmai așteptam să se deschidă ușa.

— Să rămînem și să combatem, i-am răspuns.

Nu-mi pot da seama dacă vreunul din noi glumea spunînd acestea.

Ușa ne-a fost deschisă de Florence, o bătrînă și devotată servitoare a familiei.

— Vai, domnișorul Oliver ! m-a întîmpinat ea.

Dumnezeule, ce nesuferită mi-era formula asta de adresare ! „Domnișorul" — cu acea implicită distincție peiorativă între bătrînul „Stonyface" și mine.

De la Florence am aflat că eram așteptați în bibliotecă. Pînă să ajungem acolo, Jenny a primit însă șocul unei galerii întregi de portrete,

[1] Nume americane „neaoșe" ; jocul de cuvinte din WASP (viespe) corespunde inițialelor *White, Anglo Saxon, Protestant,* prin care păturile catolice, evreiești și de culoare, desemnează uneori așa zisa aristocrație pămînteană SUA.

trecute în revistă din mers. Întîi, faptul că unele erau semnate John Singer Sargent [1] (printre altele, un Oliver Barrett II, în ulei, expus cîteodată și la Boston Museum) ; apoi — și mai ales — faptul că nu toți membrii familiei aveau numele Barrett. Unii înaintași Barrett, de sex femeiesc, dăduseră prin alianță naștere unor figuri ca Barrett Winthrop, Richard Barrett Sewal și alții ; era apoi Abbot Lawrence Lyman, care avusese temeritatea de a răzbi prin viață (și prin Harvard — analogia e implicită) și să devină laureat al unui mare premiu de chimie, fără să poarte în vreun fel ilustrul patronimic !

— Isuse, exclamă ea, păi jumătate de Harvard atîrnă aicea pe pereți !

— Apă de ploaie, Jenny, am liniștit-o eu.

— Nu știam că ești rudă și cu Debarcaderul Sewal, a remarcat ea.

— Ei, da, vezi bine, mă trag dintr-o descendență de pietrari și schelari !

La capătul lungului șir de portrete, drept înaintea intrării în bibliotecă, era o vitrină de cristal. În vitrină cupe. Trofee sportive.

— Colosal, făcu Jenny. N-am mai văzut așa ceva : parcă-s din aur și din argint adevărat...

— Păi sînt.

— Dumnezeule ! Și-s ale tale ?

— Nu. Ale lui.

Faptul că trofeul olimpiadei de la Amsterdam lipsea de aici era indiscutabil una din problemele legate de amintirile personale ale lui Oliver

[1] Celebru portretist american (1856—1925).

Barrett III. Cu sau fără cupa olimpică, nu încăpea însă discuție că bătrînul avea totuși o panoplie întreagă de trofee semnificative, cucerite în cele mai diverse competiții de canotaj. Foarte multe. O groază. Proba sclipitoare și concretă a acestui adevăr lua acum ochii lui Jennifer.

— La campionatele de popice de la Cranston nu se dau niciodată asemenea chestii.

Apoi cred că mi-a tras un ghiont cu cotul :

— Și tu, Oliver, n-ai trofee ?

— Ba da.

— Într-un cufăr ?

— Nu. Sus în cameră. Sub pat.

Mi-a aruncat o scumpă privire Jennifer, atît de proprie și inimitabilă, și mi-a șoptit la ureche :

— Mai încolo mergem să le vedem, da ?

N-am apucat să-i răspund, nici să verific adevăratul mobil care dictase propunerea acestei expediții la mine în dormitor, cînd dintr-o dată, am fost întrerupți.

— Ei, bun venit !

Moaș'sa pe gheață ! Era bătrînul în persoană !

— Ah, bun găsit ! Ți-o prezint pe Jennifer...

— Încîntat de cunoștință.

Înainte să fi avut timp să fac prezentările, îi și dăduse mîna. Observam că, de astă dată, renunțase la uniforma lui obișnuită de bancher. Da, într-adevăr, Oliver III purta un sacou „sport" din cașmir. Iar pe fizionomia lui, obișnuit împietrită, flutura acum un surîs insidios.

— Poftiți vă rog, să intrăm, soția mea ne așteaptă alături.

Pe Jennifer o aştepta în bibliotecă un al doilea şoc fără egal : întîlnirea cu Alison Forbes, supranumită „Tipsy“ [1] Barrett. (În momentele mele malițioase, îmi plăcea să-mi închipui felul în care porecla ei din şcoală ar fi afectat-o în cazul cînd n-ar fi ajuns să dirijeze cu zel patronajul operelor filantropice şi muzeelor.) De fapt, din scripte reieşea foarte clar că „Tipsy“ Forbes nu-şi absolvise şcoala niciodată. Părăsise Colegiul Smith în anul II, cu binecuvîntarea necondiționată a părinților ei, spre a se mărita cu Oliver Barrett III.

— Soția mea... Alison, ți-o prezint pe Jennifer !

Se şi grăbise să uzurpe rolul de-a face prezentările !

— Calliveri, am adăugat eu, deoarece Old Stony nu cunoştea numele ei de familie.

— Cavilleri, a precizat Jenny politicoasă — căci îi pronunțasem numele greşit, pentru prima şi ultima oară în viața mea.

— Ca în *Cavalleria Rusticană* ? a întrebat atunci mama, pesemne din dorința de-a dovedi că, în pofida statutului ei de casnică, era totuşi o femeie cultivată.

— Într-adevăr, i-a răspuns Jenny zîmbind. Fără nici o legătură de rudenie, însă.

— Ah, spuse mama.

— Ah, spuse tata.

[1] Zăpăucă (engl.).

La care — incapabil să mă dumiresc dacă prinseseră sau nu spiritul lui Jenny — n-am avut altceva de adăugat decît :

— Ah ?

Mama şi Jenny şi-au dat mîna ; apoi, după obişnuitul schimb de banalități, practic imposibil de depăşit la noi în familie, ne-am aşezat cu toții în fotolii. Toată lumea era calmă. Eu încercam să prind din aer mişcarea. Indiscutabil, mama trecuse la scrutarea atentă a lui Jennifer, făcînd probabil aprecieri asupra felului cum era îmbrăcată (nu *„province“* de astă dată !), asupra ținutei, atitudinii şi, desigur, accentului. Imposibil de disimulat : accentul Cranstonului se putea sezisa chiar în frazele ei cele mai politicoase. Poate că şi Jenny la rîndul ei o scruta pe mama. Se spune că fetele au obiceiul ăsta. Şi că ar scoate la iveală descoperiri interesante cu privire la băieții care urmează să le devină soți. Poate că-l scruta şi pe Oliver III. O fi observat că-i mai înalt ca mine ? Dar despre sacoul sport ce-o fi zicînd ?

Oliver III, ca de obicei, îşi concentra tirul asupra mea.

— Cum te mai lauzi, băiete ?

Pentru un fost titular al unei burse Rhodes bătrînul era un *causeur* lamentabil.

— Prea bine dom'le. Prea bine.

Dintr-un simț al echilibrului conversațional, mama o întreținea pe Jennifer.

— Cum a fost drumul ?

— Foarte plăcut, răspunse Jenny. Plăcut şi... rapid.

— Da, Oliver conduce repede, interveni Old Stony.

— Dar nu mai repede ca tine, tată, am întors-o.

Ce avea să mai adauge la asta ?

— Hm, da. Sigur.

Te cred că „sigur“, altfel nici că se putea. Mama care-i întotdeauna de partea lui, oricare ar fi situaţia, schimbă urgent vorba în direcţia unui subiect de interes mai general — muzică, artă — sau aşa ceva. Aş minţi dacă aş spune că ascultam atent. După cîteva momente, m-am trezit cu o ceaşcă de ceai în mîini.

— Mulţumesc, am spus ; apoi am adăugat : dar foarte curînd o să trebuiască să plecăm...

— Ce spui ? făcu Jenny.

Se pare că discuţia era despre Puccini, sau altceva, şi remarca mea căzuse întrucîtva ca nuca în perete. Mama s-a uitat atunci la mine (eveniment rar).

— Dar parcă înţelesesem că aţi venit să luăm masa împreună ?

— Ah, dar nu putem.

— Desigur, spuse Jenny, sincronizînd perfect.

— Trebuie să fiu înapoi, ştii bine — m-am adresat cu seriozitate către Jen.

Jenny mi-a aruncat o privire stil „ce tot vorbeşti acolo ?“ Atunci bătrînul „Stonyface“ se pronunţă în următoarele cuvinte :

— Rămîneţi la masă. E un ordin !

Surîsul prefăcut care-i flutura pe buze nu contrazicea întru nimic porunca. Dar nu eram dispus să înghit una ca asta nici măcar din partea unui fost finalist olimpic.

— Zău, nu putem, tată, am replicat eu.

— Trebuie, Oliver, decretă atunci Jenny.

— De ce ? am întrebat.

— Pentru că mi-e foame, a răspuns.

Ne-am aşezat la masă, îndeplinind astfel dorinţa lui Oliver III. Tata şi-a înclinat capul pentru rugăciune. Mama şi Jenny îl urmară. Cît despre mine, m-am aplecat uşor. Isuse Cristoase, îmi venea să intru în pămînt ! Ce-i costa, măcar de astă dată, să fi lăsat afară rugăciunea ? Ce va gîndi Jenny ? Dumnezeule, ce întoarcere la obscurantismul evului mediu !

— Binecuvîntează, te rugăm Doamne, această masă şi ajută-ne pururea să ne amintim de toate nevoile şi lipsurile aproapelui nostru. În numele Domnului nostru Isus Cristos.

— Amin, încheie mama (şi Jenny — dar foarte stins).

— Play ! am lansat eu, jumătate în glumă.

Nimeni nu părea amuzat. Jenny mai puţin decît toţi. Îşi întoarse privirea de la mine. Oliver III îmi aruncă o uitătură piezişă :

— Mi-ar face realmente plăcere să te văd din cînd în cînd jucînd şi tenis, Oliver.

Dacă n-am mîncat într-o tăcere mormîntală, faptul se datoreşte remarcabilei capacităţi a mamei de a reanima, cu mici banalităţi, conversaţia la răstimpuri.

— Deci sînteţi de fel din Cranston, Jenny ?

— Da, cam aşa ceva. De fapt mama era născută la Fall River.

— Familia Barrett are fabrici la Fall River, observă Oliver III.

— Unde timp de generații au fost exploatați muncitorii, adăugă Oliver IV.

— În secolul al nouăsprezecelea, preciză Oliver III.

Mama zîmbi, aparent satisfăcută că Oliver *al ei* cîștigase mingea. Dar prea devreme.

— Ce se aude cu proiectele acelea de automatizare a muncii pe-acolo ? am reluat eu din voleu.

A urmat o mică pauză. Mă pusesem în gardă pentru o ripostă fulgerătoare.

— Ce se-aude cu cafeaua ? rosti Alison Forbes Tipsy Barrett.

Ne-am retras apoi în bibliotecă pentru ceea ce, indiscutabil, trebuia să fie ultima rundă. Jenny și cu mine aveam cursuri a doua zi dimineață ; Stony avea bancă, și așa mai departe ; Tipsy avea cu siguranță la rîndul ei un punct merituos de program matinal.

— Puțin zahăr, Oliver ? întrebă mama.

— Oliver bea întotdeauna cu zahăr, draga mea, spuse tata.

— Astă seară, nu, mulțumesc, am răspuns eu. Așa, goală. Mersi.

Bun. Toată lumea era instalată, sorbind comod din cafele, nu mai aveam nimic să ne spunem. M-am înființat așadar cu un subiect de discuție.

— Spune, Jennifer, am întrebat dintr-o dată, ce părere ai despre „Detașamentul Păcii“ ?

Încruntă din sprîncene și refuză să coopereze.

— Oh, te pomenești că le-ai și spus, O. B. ? făcu mama către tata.

— E prematur, draga mea, răspunse Oliver III, afișînd o falsă modestie, din care se citea însă răspicat : „întreabă ; hai întreabă !“ Era deci obligatoriu.

— Ce-i cu asta, tată ?

— Nimic important, Oliver.

— Dar cum poți spune una ca asta ? interveni mama, întorcîndu-se neîntîrziat către mine, spre a difuza cu putere maximă mesajul (am spus că era de partea lui) :

— Tatăl tău va fi numit în curînd președinte al „Detașamentului Păcii“.

— Oh !

Jenny scoase la rîndul ei un „oh“ ! — dar pe un ton diferit, mai vesel.

Tata se prefăcea stînjenit, mama părea că așteaptă să mă înființez cu un salamalec, sau așa ceva. Dă-o-ncolo, la urma urmelor nu era postul de Secretar de Stat !

— Felicitări, Mr. Barrett ! Jenny luase inițiativa.

— Da, sigur, felicitări, am aprobat în urma ei.

Mama murea să deschidă o discuție despre marea bombă.

— Sînt absolut convinsă c-o să fie o splendidă experiență educativă, porni ea.

— Oh, da, încuviință Jenny.

— Da, sigur, am adăugat și eu, fără deosebită convingere. Hm — fii bună și pasează-mi zahărul, te rog.

8

— Jenny, orice-ai zice, doar nu-i Secretar de Stat, ce naiba !

În cele din urmă, goneam înapoi către Cambridge, slavă Domnului.

— Oricum, Oliver, ai fi putut să te arăţi ceva mai entuziast.

— L-am complimentat, ce vrei ?

— Fantastic de mărinimos din partea ta.

— Ce dracu voiai să spun ?

— Nu ştiu zău, Dumnezeule, a oftat ea, dar toată povestea asta mă îmbolnăveşte.

— Nu mai puţin, am adăugat.

Am mers apoi o bucată de drum fără să ne mai spunem nimic. Undeva plutea totuşi o neînţelegere.

— Şi care-i povestea care te îmbolnăveşte, Jen ? am întrebat-o eu, după un prelung timp de cugetare.

— Felul dezgustător în care-l tratezi pe propriul tău tată.

— Şi ce părere ai despre felul dezgustător cum se poartă el cu mine ?

Papara era gata. Mai precis, porţia de spaghetti cu sos. Jenny se ambală într-adevăr într-o vehementă diatribă despre datoria dragostei filiale — tot sindromul ei italo-mediteranean. Şi cît de nerespectuos eram.

— Îl iei peste picior, îi iei în balon, îţi baţi joc tot timpul !

— E reciproc, Jen. Sau nu ţi-ai dat seama ?

— Am impresia că nu te-ai da înapoi de la nimic, doar, doar să-i pui şi tu capac.

— Sufletu' ! Imposibil de pus capac lui Oliver Barrett III.

A urmat o mică tăcere curioasă ; după care mi-a răspuns :

— Decît, eventual, luînd de soţie pe Jennifer Cavilleri...

M-am stăpînit cît a fost necesar ca să trag maşina pe dreapta, în parking-ul unui motel cu restaurant pescăresc. M-am întors apoi către Jennifer şi mi-am ieşit din pepeni.

— Va să zică, asta crezi tu despre mine ?

— Cred că face şi asta parte din ceea ce cred, mi-a răspuns ea, foarte calm.

— Jenny, tu nu crezi că te iubesc ? am început să strig la ea.

— Ba da, mi-a răspuns, păstrîndu-şi calmul încă. Dar, dintr-un fel de nebunie, iubeşti în acelaşi timp şi situaţia mea socială — care-i negativă.

Nu mă puteam gîndi la alt răspuns decît *nu*. Am repetat *nu*, de nu ştiu cîte ori, pe toate tonurile. Eram îngrozitor de supărat, îmi dădeam seama că putea chiar să aibă puţină dreptate în ceea ce spusese.

Nici ea nu părea deosebit de bine dispusă.

— Nu pot să mă pronunţ în nici un fel, Ollie. Cred numai că şi asta face parte din sentimentul tău. Aşa cum şi eu, la rîndul meu, nu ţin numai la tine : ţin şi la numele tău — pînă şi la numeralul din coadă.

A privit într-o parte, şi am crezut că o să înceapă poate să plîngă. Dar nu ; şi-a încheiat gîndul :

— La urma urmelor face şi asta parte din ceea ce eşti.

Am tăcut o clipă, cu privirea aţintită la firma clipitoare de neon : „Midii & Stridii". Ceea ce-mi plăcea atît de mult la Jenny era capacitatea de a citi înlăuntrul meu, de a înţelege o mulţime de lucruri pe care nu mă mai simţeam obligat să le formulez anevoie în cuvinte. De pildă, chiar în clipa asta. Dar cum să admit deschis că nu eram perfect ? Dumnezeule, ea cîntărise foarte deschis toată imperfecţiunea mea, şi *pe a ei*. Doamne, cît de nevrednic mă simţeam !

Îmi luase complet piuitul.

— Nu vrei să mănînci stridii, Jen ?

— Nu vrei să mănînci bătaie de la mine, Preppie ?

— Ba da, am spus.

Îşi strînse pumnul gingaş şi mi-l lipi de faţă. L-am sărutat, apoi am încercat să mă întind ca

s-o îmbrăţişez cu totul ; dar m-a împins cît colo, răstindu-se la mine ca o apucată :

— Porneşte motorul, Preppie ! Ce mai aştepţi, mişcă ! grăbeşte-te !

Doamne, cît m-am grăbit.

Subiectul numărul unu era excesul de viteză. Graba. Precipitaţia mea. Nu-mi pot aminti precis cuvintele tatei, dar, în linii mari, textul alocuţiunii pe care mi-o ţinea la masă, în saloanele Harvard Clubului, era axat pe năravul meu de a acţiona prea repede. S-a întins la vorbă socrindu-mă să nu mai înfulec aşa repede. Îi răspunsesem politicos că eram de-acum om în toată firea şi că n-ar mai fi cazul să mă moralizeze în continuare, şi nici să-mi comenteze într-una purtările. Mi-a răspuns că pînă şi conducătorii politici aveau din cînd în cînd nevoie de puţină critică constructivă. Am luat aceasta drept o aluzie nu tocmai subtilă la sarcinile pe care le avusese de îndeplinit în timpul primei administraţii Roosevelt. Dar n-aveam de gînd să-i aduc aminte de F.D.R., sau de rolul jucat de el în reforma băncilor americane. Aşa că am preferat să tac chitic.

Cum vă spuneam, dejunam împreună la Harvard Club, Boston. (Eu „prea repede" — dacă e să acceptăm aprecierile tatei). Eram aici înconjuraţi de tot felul de indivizi din cercul lui. Diverşi colegi, clienţi, admiratori şi aşa mai departe. Era o treabă regizată cu amănuntul. Dacă trăgeai puţin cu urechea, puteai auzi în dreapta sau în stînga : „Uite-l pe Oliver Barrett". Sau : „La masa aceea e Barrett, cunoscutul sportiv".

Nu era firește decît o nouă rundă în lunga noastră serie de non-conversații. Singura chestie perfect evidentă era că se bătea apa în piuă.

— Tată, n-ai nimic de spus în legătură cu Jennifer ?

— Și, mă rog, ce-ar fi de spus ? Ne-ai pus doar înaintea unui fapt împlinit, nu ?

— Bine, dar vreau să-ți cunosc *părerea,* tată.

— Sînt de părere că Jennifer e admirabilă. Pentru ca o fată cu originea ei să ajungă să răzbească pînă la Radcliffe...

Cu atari pseudo-gogoașe mieroase pregătea inevitabil deschiderea atacului.

— Dar să venim la obiect, tată !

— „Obiectul", în cazul de față, n-are nimic de-a face cu frumoasa domnișoară, spuse el. Are de-a face doar cu tine.

— Ah ? am zis eu.

— E vorba de rebeliune, băiete, adăugă el. Rebeliunea ta împotriva mea.

— Tată, dar te rog să-mi explici în ce măsură faptul de a lua de soție pe o colegă de universitate, frumoasă și inteligentă, constituie o rebeliune. Ai văzut-o. Te-ai convins că nu-i o hippie descreierată...

— *Nu e* o mulțime de alte lucruri...

Aha, deci asta era. Obstrucție și rahat cu lingura mare.

— Spune-mi sincer, tată, ce te roade mai mult : faptul că-i catolică sau faptul că-i săracă ?

Îmi răspunse printr-un fel de șoaptă în timp ce se apleca ușor către mine :

— Dar *pe tine,* ia spune-mi, ce te atrage mai mult ?

Simțeam nevoia să mă ridic și să plec. I-am spus-o.

— Stai jos și vorbește ca un bărbat, mi-a cerut el.

„Ca un bărbat", adică cum : prin contrast cu ce ? „cu un mucos" ? „o fetișcană" ? „un șoarece" ? Oricum, fapt e c-am rămas.

Moaș'sa pe gheață — ce satisfacție enormă i-am dat rămînînd mai departe la masă. Mi-era clar că pentru el asta reprezenta nici mai mult nici mai puțin decît o nouă victorie.

— Tot ce vreau să te rog, e să nu te grăbești : mai așteaptă *puțin,* spuse Oliver Barrett III.

— Dacă poți, fii bun și definește ce înțelegi prin *puțin.*

— Termină mai întîi Dreptul. Dacă-i ceva serios, o să suporte proba timpului.

— Sigur că-i *serios,* dar pentru ce naiba să supun treaba asta unei probe arbitrare ?

Poziția mea era acum fără echivoc. Mă opuneam. Eram contra arbitrariului. Contra tendinței lui de dominare și control asupra vieții mele.

— Oliver. (Începuse o nouă rundă). Nu uita că ești minor...

— Adică cum, *minor* ? Începuse să-mi sară muștarul ; ei, fire-ar să fie.

— N-ai împlinit încă douăzeci și unu de ani. Din punct de vedere legal nu ești major.

— Punct de vedere legal ?! Sufletu' ! M-am săturat pînă în gît de atîtea rahaturi și noduri în papură !

Nu e exclus ca ultimele mele remarci să fi fost auzite pe la mesele vecine.

Ca pentru a compensa ridicarea tonului de care mă făcusem vinovat, Oliver III îmi adresă atunci următoarea replică sub forma unui tir nimicitor, rostit în șoaptă :

— Ești liber ; însoară-te cu ea acuma : eu însă nu-ți mai dau nici bună ziua.

Și ce mare scofală, chiar dacă ar fi auzit întreg salonul ?

— Tată, de astfel de ziuă bună *n-am nevoie !*

Și am ieșit din existența lui, ca să încep să-mi trăiesc propria viață.

9

Problema rămînea de rezolvat la Cranston, Rhode Island, orășel situat puțin mai la sud de Boston decît e Ipswich-ul către nord. După lamentabilul eșec al prezentării lui Jennifer socrilor ei prezumtivi („asasini prezumtivi" — glumea ea), ideea de a face cunoștința tatălui ei era departe de a-mi inspira entuziasm. Ceea ce vreau să spun e că mă și vedeam angrenat pînă peste cap în combaterea unei enormități de sindrom italo-mediteranean, agravat și de faptul că Jen fusese singură la părinți și orfană de mamă, legătura dintre tată și fiică fiind, după toate probabilitățile, anormal de puternică. Mă pregăteam deci pentru șocul cu acest complex de „forțe emoționale", cunoscut și din manualele de psihologie.

La acestea toate se adăuga faptul că eram absolut lefter.

Imaginați-vă, să spunem — pentru o fracțiune de secundă — pe domnul Olivero Barretto, un simpatic italianaș din cartier, la Cranston, Rhode Island. Olivero Barretto se duce la Cavilleri tatăl, plăcintar în numita localitate și-i spune : „Aș dori să iau de soție pe singura dumneavoastră fiică, Jennifer". Care ar putea fi întîia întrebare a bătrînului macaronar ? (N-ar întreba firește nimic de iubire, deoarece a ști cine-i Jenny înseamnă automat s-o și iubești ; acesta e un adevăr universal). Nu, Mr. Cavilleri ar pune o întrebare cam în stilul acesta : „Barretto dragă, cu ce-ai de gînd să-i asiguri întreținerea ?"

Iar acum, căutați să vă imaginați reacția de om cumsecade a lui Mr. Cavilleri, dacă Barretto i-ar răspunde că, de fapt, cel puțin pentru următorii trei ani, situația e inversă : fata lui ar urma să asigure întreținerea tînărului ginere ! E clar că bunul Mr. Cavilleri i-ar arăta pe loc ușa, sau chiar — presupunînd că Barretto ar fi mai pirpiriu ca mine — i-ar face vînt afară.

E o treabă care nu se mai discută.

Veți înțelege așadar motivul pentru care, la volanul mașinii mele, în acea după-amiază de mai, îndreptîndu-ne către sud, respectam cu cea mai mare strictețe toate semnele indicatoarelor de viteză postate de-a lungul autostradei 95. La un moment dat, Jenny, care se deprinsese în ultimul timp cu plăcerile vitezei, mi-a atras chiar atenția, sub formă de reproș, că mergem cu patruzeci pe o porțiune unde eram autorizat să ating patruzeci și cinci de mile pe oră. I-am explicat că voiam să trag cu urechea la bătaia motorului — ceea ce, firește, ea n-a crezut.

— Jen, te rog, i-am spus eu, povestește-mi din nou.

Răbdarea nu era virtutea cardinală a lui Jenny, așa că a refuzat să-mi mai întărească moralul răspunzînd pentru a nu știu cîta oară la toate întrebările stupide pe care i le mai adresasem.

— Te implor, Jenny, pentru ultima oară.

— Am vorbit cu el la telefon. I-am explicat. A spus O.K. Asta pe englezește, pentru că — așa cum ți-am mai spus, și cum s-ar părea că nu vrei să crezi — nu știe o boabă de italiană, afară de cîteva înjurături.

— Bine, dar ce *înseamnă* O.K. ?

— Vrei să insinuezi că Școala de Drept de la Harvard e frecventată de un student incapabil să dea definiția termenului „O.K." ?

— Dar nu-i un termen juridic, Jen.

Și-a așezat o mînă pe brațul meu. Slavă Domnului, asta puteam pricepe. Totuși, mai simțeam lipsa unei clarificări.

— De fapt O.K. ar fi putut să însemne și : „n-am ce-i face, deci accept".

În inima ei, atît de bună și caritabilă, a mai găsit atunci resurse să-mi repete pentru a *n* oară detaliile convorbirii avute cu tatăl ei. Îi părea bine. Realmente. Nu se gîndise într-adevăr niciodată că, trimițînd-o la Radcliffe, avea s-o mărite ulterior cu primul vecin (unul, de altfel, îi și ceruse mîna înainte de plecarea la colegiu). Că la început n-a vrut să creadă că viitorul ginere poartă numele de Oliver Barrett *IV*. Și că, în legătură cu aceasta, a avertizat-o chiar împotriva violării celei de-a unsprezecea porunci.

— Care mai e și aia ? am întrebat-o.

— Să nu spui gogoși tatălui tău, a fost răspunsul ei.

— Oh !

— Și asta-i tot, Oliver. Te rog să mă crezi.

— Știe că n-am avere ?

— Da.

— Nu-i pasă ?

— Cel puțin aici, el și cu tine aveți un punct comun.

— Dar este c-ar fi mai bucuros dac-aș avea gologani ?

— Tu nu ?

N-am mai scos un singur cuvînt pînă la destinație.

Jenny locuia pe Hamilton Avenue, o stradă cu un lung șir de case din lemn, cu o droaie de copii la tot pasul, pe trotuare, și cîțiva copaci pricăjiți ici și colo. De la volan, căutînd din ochi un loc de parcare, prima mea impresie a fost aceea că mă aflam în altă țară. Întîi și întîi, peste tot, lume. Apoi, cîrduri întregi de copii jucîndu-se în stradă ; familii stăteau adunate ciorchine pe dinaintea caselor, aparent fără altă ocupație în acea după amiază de duminică decît de a căsca gura la manevrele mele de la volanul MG-ului.

Jenny sări din mașină prima. Aici, în Cranston, reflexele ei aveau parcă o agerime neobișnuită : ai fi zis că-i un greier. O ovație cît se poate de dezordonată s-a pornit spontan în clipa cînd lumea adunată înaintea intrării și-a dat seama ce pasager transportam. „La Cavilleri", chiar ea ! Cînd mi-am dat seama cu ce strigăte

de simpatie o întîmpinau, aproape că mi-a fost rușine să mai cobor. Am realizat concomitent că n-aveam efectiv nici cea mai mică șansă să trec, măcar o singură clipă, drept un ipotetic „Olivero Barretto".

— Hei Jenny ! o apostrofă dintr-o dată un fel de matroană cu formidabilă vervă.

— Oh, doamna Capodilupo, ce mai faceți ? îi strigă Jenny drept răspuns.

Am ieșit atunci cu grijă din mașină. Simțeam cum toate privirile se ațintiseră asupra mea.

— Alo, cine-i băiatul ? țipă doamna Capodilupo.

Destul de puțin subtili oamenii de aici, mi-am zis în sinea mea.

— Nu-i nimic ! îi răspunse amuzată Jenny, scoțînd un nou strigăt. Ceea ce m-a îmbărbătat peste măsură.

— O fi ! țipă doamna Capodilupo, către mine de astă dată, dar să știi că fata în schimb e cineva !

— Las' că știe el ! răspunse Jenny glumeț.

Se-ntoarse apoi să dea satisfacție și părții de vis-à-vis.

— Las' că știe el ! repetă ea spre celălalt grup de admiratori.

Mă apucă de mînă (eram ca un fel de venetic călcînd pragul unui paradis) și urcarăm împreună treptele spre etajul casei numărul 189 A.

A fost un moment curios.

Stăteam înfipt acolo, în picioare, și Jenny tocmai apucase să spună :

— Acesta-i tata, Ol...

Phil Cavilleri, un bărbat mai mic ca mine și cam îndesat, botocănos — tip Rhode Island — în jur de cincizeci de ani, îmi întinse mîna. Am apucat-o ; pot spune că mi-a scuturat-o destul de zdarvăn.

— Încîntat de cunoștință, domnule.

— Phil, mă corectă el. Mă numesc Phil.

— Phil, dom'le, am reluat eu continuînd să-i strîng mîna.

Apoi, totodată, a fost și un moment de spaimă. Căci nici n-apucase bine să dea drumul mîinii mele drepte, că Mr. Cavilleri se și întorsese către fiica lui, scoțînd următorul răcnet de necrezut :

— *Jennifer!*

O fracțiune de secundă nu se petrecu nimic altceva. Apoi însă se năpustiră unul în brațele celuilalt. Și se strîngeau. Tare. Cît puteau de tare. Legănîndu-se încoace și încolo. Tot ce Mr. Cavilleri mai putu rosti în chip de comentariu la această introducere fu repetarea (tot mai duioasă) a numelui fiicei sale : *Jennifer*. Și tot ce absolventa și premianta sa fiică a putut să spună drept răspuns a fost o singură silabă : *Phil.*

Eram categoric omul de pe tușă.

O anumită normă făcînd parte din alesul meu bagaj educativ mi-a folosit în ziua aceea, scoțîndu-mă de la ananghie. Mi se ținuseră dintotdeauna interminabile prelegeri în legătură cu îndatorirea de *a nu vorbi niciodată cu gura plină.* Întrucît Phil și fiica sa unelteau fără oprire în vederea umplerii amintitului orificiu, nu m-am socotit cîtuși de puțin obligat să vorbesc. Am ingurgitat însă probabil o cantitate record de plăcinte italienești. În încheierea copiosului consum, am disertat destul de amplu, cum m-am priceput mai bine, despre sortimentul care-mi plăcuse cel mai mult (mă înfruptasem în două rînduri din fiecare, ca nu cumva purtarea mea să fie socotită jignitoare) : încîntarea celor doi Cavilleri era de nedescris.

— Băiatul e O.K., declară Phil Cavilleri către fiica sa.

Ce putea să însemne asta ?

N-aveam de fapt nevoie de nici o definiție : singurul lucru pe care mi-l doream din toată inima era să știu care anume din puținele și foarte circumspectele mele acțiuni mă învredniciseră de acest mult îndrăgit epitet.

Îmi plăcuseră cel mai mult plăcintele cele mai bune ? Sau, cine știe, strîngerea dreptei mele fusese mulțumitor de zdravănă ? Ce anume ? aceasta era întrebarea.

— *Ți-am spus* doar că băiatul e O.K., Phil, se adresă Jennifer lui Mr. Cavilleri.

— E-n ordine, răspunse tatăl. Dar trebuia să mă conving totuși cu ochii mei. Ei, m-am convins. Oliver ?

Acum mi se adresa mie.

— Da, domnule ?

— Phil.

— Phil, dom'le.

— Ești un băiat O.K.

— Vă mulțumesc foarte mult. Sînt foarte măgulit. Realmente. Dumneavoastră știți cît de mult țin la fiica dumneavoastră. Și dumneavoastră...

— Oliver, întrerupse Jenny, ce tot îndrugi acolo ca un preppie caraghios ? Încetează odată !

— Jennifer, întrerupse Mr. Cavilleri, ce-ar fi să vorbeşti cuviincios ? Ce moaş'sa pe gheaţă — doar e musafirul nostru !

Cu prilejul cinei (a reieşit că partea de plăcintărie nu fusese decît simplu aperitiv), Phil a încercat să deschidă o discuţie serioasă cu mine despre ştiţi-dumneavoastră-ce. Dintr-un motiv, zic eu, total nebunesc, Phil era de părere că ar fi putut să mijlocească o împăcare între numiţii Oliver III şi Oliver IV.

— Lasă-mă să-i vorbesc la telefon : aşa, ca de la părinte la părinte, pleda el.

— Zău, Phil, crede-mă, e curată pierdere de timp.

— Dar nu pot sta aşa cu braţele încrucişate, să las un părinte să-şi trimeată fiul la plimbare, nu pot !

— Da, dar nu uita că şi eu la rîndul meu îl trimit pe el la plimbare.

— Pe dracu ! Să nu te mai aud spunînd una ca asta cîte zile oi avea, mă-nţelegi ? replică el, de-a dreptul supărat. Dragostea de tată e o calitate ce se cere iubită şi respectată. E lucru rar.

— Mai ales în familia mea, am observat eu.

Jenny se afera cu servitul, mai mult absentă de la discuţie.

— Formează-mi numărul, insistă mai departe Phil. Lasă c-am eu grijă : să vezi cum se-aranjează totul.

— Nu, Phil, între tata şi mine toate firele au îngheţat.

— Ascultă la mine, Oliver, ai să vezi cum le topim noi. Crede-mă : îţi spun eu că le topim. Deh, cînd vine timpul de mers la biserică...

În clipa aceea Jenny, care tocmai întindea farfuriile pentru desert, adresă părintelui ei o monosilabă pe ton de avertisment.

— Phil ?...

— Da, Jen, ce-i ?

— În legătură cu biserica...

— Mda, ce ?

— Hm — există, ca să zic aşa, există aici o obiecţie, Phil.

— Ah ? făcu Mr. Cavilleri. Apoi, trăgînd cu promptitudine concluzia greşită, se-ntoarse spre mine pe ton de scuză.

— Ăă... să ştii... n-am vrut de loc să spun musai *catolică,* Oliver. Adică, aşa cum ai aflat probabil de la Jennifer, sîntem catolici. Mă refeream însă la biserica ta, Oliver. Dumnezeu binecuvîntează unirea voastră, pot să v-o jur, oricare ar fi biserica.

Am aruncat o privire lui Jen, care, în mod învederat omisese punctul cu pricina în discuţia lor telefonică de mai înainte.

— Oliver, îmi explică ea, era zău prea mult : nu-l puteam pocni şi cu asta, chiar de la început.

— Cum adică ? întrebă imperturbabil afabilul Mr. Cavilleri ; pocniţi ; pocniţi-mă, copii dragi, — cu tot ce vă trece prin minte.

Nu ştiu de ce, tocmai în acea clipă, privirile mele căzură asupra unei statuete a Maicii Dom-

nului din porţelan, dominînd de pe o policioară sufrageria familiei Cavilleri.

— E vorba de chestia cu binecuvîntarea bisericii, Phil, spuse Jenny depărtîndu-şi privirea de la tatăl ei.

— Aha, mda ? făcu Phil, pregătit pentru ce-i mai rău.

— Hm... cum să-ţi spun, există aici o mică obiecţie, Phil, continuă ea, privind acum spre mine după ajutor, ceea ce — din ochi — încercam să-i dau pe cît mă pricepeam de bine.

— Cum adică : obiecţie despre Dumnezeu ? Despre orice fel de Dumnezeu ?

Jenny dădu aprobator din cap.

— Îmi dai voie să explic, Phil ? am intervenit eu.

— *Te rog.*

— Nici ea nici eu nu credem, Phil. Şi nu vrem să fim ipocriţi în chestiunea asta.

Impresia mea e că a acceptat pentru că venea de la mine. Poate că pe Jen ar fi pălmuit-o. Fapt este că acum el devenise omul de pe tuşă, străinul. Nu mai putea să ne privească în faţă pe niciunul.

— Foarte bine, spuse după o prelungă tăcere. Aş dori numai să mi se explice cine va oficia ceremonia...

— Noi, am spus.

Privi spre propria sa fiică pentru confirmare. Jennifer aprobă din cap. Ceea ce afirmasem era corect.

După altă prelungă tăcere spuse iar :

— Foarte bine.

Apoi, probabil avînd în vedere calitatea mea de viitor jurist, mă întrebă dacă o astfel de căsătorie era — cum se spune — „legală" ?

Jenny îi explică atunci că ceremonia la care ne gîndeam urma să se ţină în prezenţa capelanului unitarian de la colegiu („aha, da, capelanul", murmură Phil), şi că noi doi aveam, de faţă cu el, să ne adresăm unul celuilalt cîteva cuvinte.

— Cum, va să zică şi mireasa vorbeşte ? făcu el pe tonul celui care a primit lovitura de graţie.

— Philip, i se adresă atunci Jennifer, ţi-ai putea închipui o situaţie în care fiica ta să tacă ?

— Nu, iubita mea, răspunse el, încercînd anevoie să schiţeze din colţul buzelor un zîmbet. Sînt sigur c-ar fi imposibil să taci.

La întoarcere, am întrebat-o pe Jenny ce părere avea despre felul cum mersese treaba.

— O.K., mi-a răspuns.

10

Mr. William F. Thomson, prodecan al facultății de Drept nu-și putea crede urechilor.

— Nu știu dacă v-am înțeles exact, Mr. Barrett.

— Da, domnule prodecan.

Nu-mi venise la îndemînă s-o spun nici prima oară. N-avea cum să-mi vină mai ușor să i-o repet.

— Am venit să vă solicit o bursă pentru viitorul an școlar, domnule prodecan.

— Vorbiți într-adevăr serios ?

— Acesta e motivul pentru care mă aflu în biroul dumneavoastră, domnule prodecan. Mă adresez dumneavoastră în calitate de responsabil al serviciului social pentru studenți.

— Da, dar mi se pare cumva curios. Tatăl dumneavoastră...

— Asta nu-l mai privește, domnule prodecan.

— Pardon ? Prodecanul Thomson își scoase ochelarii de pe nas și începu să le șteargă lentilele folosind extremitatea cravatei.

— Tata și cu mine am intrat, ca să spun așa, într-un fel de dezacord.

Prodecanul își puse la loc ochelarii, și mă privi cu acea expresie inexpresivă pe care trebuie să fii prodecan ca s-o poți stăpîni cu desăvîrșire.

— Acesta-i un fapt deosebit de regretabil, Mr. Barrett, spuse el.

„Pentru cine ?" îmi venea să-l întreb. Tipul începuse să mă calce pe nervi.

— Da, domnule prodecan. Deosebit de regretabil. Acesta este și motivul pentru care am venit la dumneavoastră. Mă însor luna viitoare. Peste vară soția mea și cu mine vom lucra. Apoi Jenny — adică soția mea — o să înceapă să predea la o școală particulară. Firește, va fi un salariu. Dar taxa de frecvență e cu totul altceva. Știți, taxele dumneavoastră sînt cam piperate...

— Hm... da, a răspuns la acestea prodecanul.

Eu unul începusem să mă satur. Ce, tipul nu pricepea încotro băteam ? Ce naiba credea c-am venit să caut la el în audiență ?

— Domnule prodecan, am venit să vă rog să-mi acordați o bursă. I-am spus-o direct. Era pentru a treia oară. Sînt complet pe geantă, n-am nici un fel de venit, și am fost totuși imatriculat.

— Ah, da, răspunse Mr. Thomson, acționînd acum coarda birocratică. Dar trebuie să știți că ultimul termen pentru cererile de acest fel este de mult expirat.

Ce naiba voia individul ? Să-i povestesc toată porcăria de-a fir în păr ? Voia scandal ? Ce dracu voia de la mine ?

— Domnule prodecan, în momentul cînd am făcut cererea de înscriere, n-aveam de unde să-mi închipui ce-o să se întîmple.

— E-n ordine ; de altfel, Mr. Barrett, trebuie să vă spun că, după părerea mea, serviciul social nu are nici o competență de a se amesteca în disensiuni de familie. În cazul de față, o disensiune, trebuie s-o spun, deosebit de dureroasă.

— O.K. domnule prodecan, i-am replicat sculîndu-mă în picioare. Înțeleg unde bateți. Dar vă pot declara că n-am să sărut picioarele tatălui meu doar de hatîrul dumneavoastră, ca să puteți beneficia de gloria unui „Barrett Hall" în plus la școala de Drept.

I-am întors spatele și am plecat. Din ușă, l-am auzit îngăimînd :

— Dar nu-i corect...

Eram întru totul de acord.

11

Miercuri, Jennifer și-a primit diploma într-un cadru festiv. O mulțime de neamuri din Cranston, de la Fall River — ba chiar și o mătușă din Cleveland — veniseră la Cambridge pentru ceremonie. Înțelegerea fusese să nu fiu prezentat drept „logodnic" ; la rîndul ei, Jen nu purta inel : asta ca să nu se simtă nimeni (prematur) ofensat că nu lansăm invitații la nuntă.

— Tanti Clara, ți-l prezint pe prietenul meu Oliver, spunea Jenny, fără a uita să adauge : *Dumnealui* nu e încă absolvent !

S-a cam șușotit și s-au împuns ghionturi în dreapta și-n stînga, ba chiar s-au dat și presupusuri fățișe, dar rubedeniile n-au putut afla nimic precis, nici de la ea, nici de la mine, cu atît mai puțin de la Phil, care, cred eu, trebuie să fi fost încîntat că nu era nevoit să poarte cu nimeni discuții despre „iubirea dintre doi atei".

Joi am devenit — academic vorbind — egalul lui Jenny, luîndu-mi diploma de la Harvard, *magna cum laude*, ca de altfel şi ea. Ce-i mai mult, am fost ales maestru de ceremonii şi, în această calitate, îmi revenea sarcina de a conduce pe fiecare absolvent la locul lui în cadrul solemnităţii. Asta însemna că eu deschideam cortegiul, trecînd înaintea tuturor — pînă şi a „super-stelelor" dintre colegi. Îmi venea să le spun acestor tipi că prezenţa mea în frunte era dovada peremptorie a adevărului că o oră de sport la Dillon Field face cît două la biblioteca Widener. Totuşi, m-am abţinut. Să nu stricăm bucuria nimănui.

N-am nici cea mai mică idee dacă Oliver Barrett III a fost şi el de faţă. Peste şaptesprezece mii de oameni se înghesuie de obicei la Harvard Yard cu prilejul acestei festivităţi de înmînare a diplomelor şi, desigur, n-aveam să m-apuc să scrutez cu ocheanul mulţimea, rînd cu rînd. Cele două permise de intrare pentru părinţi le dădusem, fireşte, lui Phil şi lui Jenny. În definitiv, ca fost absolvent, bătrînul „Stonyface" n-avea decît să ia loc împreună cu colegii lui de promoţie din '26. Şi-apoi, la urma urmei, nu scria nicăieri că trebuia neapărat să vină. Băncile aveau program şi în dimineaţa aceea.

Cununia a avut loc duminica următoare. Motivul pentru care n-am invitat nici o rudă din partea lui Jenny se datora pur şi simplu solicitudinii noastre ca omisiunea Tatălui, a Fiului, şi a Sfîntului Duh, să nu pună la grea cumpănă pe nişte oameni cumsecade şi catolici practicanţi.

Locul acţiunii era Phillips Brooks House, un edificiu bătrînicios, în partea de nord a Harvard Yard-ului. Prezida Timothy Blauvelt, capelanul unitarian al colegiului. Evident, de faţă era şi Ray Stratton ; invitasem şi pe Jeremy Nahum, un bun prieten de la Exeter, care mersese mai departe nu la Harvard ci la Amherst College. Jenny invitase pe o prietenă de la Briggs Hall şi — cine ştie — poate din motive sentimentale, pe lungana aceea timidă cu care fusese cîndva de serviciu în sala bibliotecii de la Radcliffe. Şi, desigur, Phil.

Phil era în grija lui Ray Stratton. Vreau să spun că Ray avea sarcina să-l facă să se simtă cît mai în largul lui. Nu că Stratton ar fi fost mult mai stăpîn pe situaţie ! Stăteau taciturni amîndoi, înfipţi locului şi teribil de stînjeniţi, fiecare părînd să întărească prejudecata celuilalt că această „auto-cununie" (cum îi zicea Phil) avea să se dovedească (cum îi dădea într-una Ray) un „*show*" de groază. Şi asta numai şi numai pentru că Jenny şi cu mine urmam să ne adresăm în public cîteva cuvinte ! Adevărul e că văzusem în primăvară o ceremonie asemănătoare, cînd o colegă de a lui Jenny de la Conservator, Marya Randall, se cununase cam în acest fel cu un student de la arte decorative, Eric Levenson. Fusese într-adevăr frumos, şi asta ne-a şi dat ideea.

— Sînteţi gata ? a întrebat capelanul.

— Da, am răspuns eu pentru amîndoi.

— Dragii mei, se adresă el atunci asistenţei, ne-am adunat aici spre a asista la unirea prin căsătorie a două vieţi omeneşti. Vă propun să

ascultăm împreună cuvintele pe care prietenii noştri şi le-au ales ei înşişi pentru această clipă sfîntă.

Mai întîi mireasa. Jenny care stătea înaintea mea, recită poemul pe care şi-l alesese. Era foarte emoţionant, mai ales pentru mine, căci sonetul era de Elizabeth Barrett Browning.

Cînd sufletele noastre falnice şi tari
Stau în tăcere faţă-n faţă din ce în ce mai apropiate
Pîn' ce aripile li se-mpreună-n flăcări...

Mă uitam cu coada ochiului la Phil, care era palid şi tras la faţă, cu privirea copleşită de un amestec de uluire şi adoraţie. O ascultam pe Jenny terminînd poemul — în felul lui o rugăciune pentru

Sălaşul dragostei unde să poposim o zi,
Împresuraţi de bezna timpului şi a morţii.

Apoi a fost rîndul meu. Avusesem multă bătaie de cap ca să găsesc un poem citibil care să nu mă facă să roşesc. Vreau să spun că n-aş fi putut să recit cine ştie ce înzorzonări cu pompon. Aşa ceva mi-era peste putinţă. În schimb, un fragment din Walt Whitman — *Cîntecul drumului larg,* deşi poate cam scurt, spunea pentru mine totul :

...îţi dăruiesc mîna !
îţi dăruiesc iubirea, — mai de preţ ca tot aurul din lume,
mă dăruiesc pe mine însumi ţie, —
mai înainte de legi şi de predici

doreşti să mi te dărui şi tu ?
drumeţi să fim pe-acelaşi drum ?
alături unul altuia pe viaţă ?

Am terminat pe un moment de minunată reculegere şi tăcere. Apoi Ray Stratton mi-a înmînat inelul şi, Jenny cu mine — noi doi împreună — am rostit cu glas tare jurămîntul de căsătorie : să ne iubim şi să ne fim aproape unul altuia pînă în ziua cînd moartea ne va despărţi.

În virtutea puterii încredinţate lui de autorităţile statului Massachussetts, capelanul ne-a declarat apoi soţ şi soţie înaintea legii.

Dacă stau să mă gîndesc bine, masa care a urmat „partidei“ (aşa numea Stratton ceremonia) a fost cît se poate de pretenţioasă, cu toată afişata încălcare a etichetei de rigoare. Jenny şi cu mine respinsesem categoric tradiţia cupelor de şampanie şi, întrucît eram atît de puţini încît am fi putut încăpea într-un separeu, ne-am dus pur şi simplu să bem la berăria Cronin. Pe cît îmi aduc aminte, patronul, Jim Cronin în persoană, ne-a făcut cinste cu un rînd de halbe, în semn de omagiu adus „celui mai mare jucător de hochei al Universităţii Harvard, de la fraţii Cleary încoace“.

— La oase, huo ! a sărit Phil Cavilleri, bătînd cu pumnul în masă. E mai bun ca toţi alde Cleary laolaltă !

Philip voia să spună, cred eu (de fapt nu asistase în viaţa lui la o partidă de hochei) că oricît de bine ar fi jucat la vremea lor Bobby sau Billy Cleary, nici unul din ei nu luase de soţie pe fer-

mecătoarea lui fiică. De fapt, eram cu toții bine cherchelіți : era o scuză și totodată un motiv să-i dăm mai departe.

Nu m-am opus cînd Phil a ținut să se ocupe el de nota de plată, o hotărîre care avea să-i prilejuiască lui Jenny, ceva mai tîrziu, unul din rarele ei complimente la adresa „intuiției mele" („N-aș fi crezut să ai atîta înțelegere !") Lucrurile s-au complicat însă puțin în clipa cînd l-am condus la stația de autobuz. Mă refer la micul moment lacrimogen. Al lui, al lui Jenny, al meu chiar ; nu-mi amintesc clar nici un detaliu, dar știu că momentul a fost „lichid".

În sfîrșit, după o sumedenie de urări și binecuvîntări părintești, s-a urcat în autobuz și noi am stat să fluturăm un lung la-revedere, pînă cînd Phil nu s-a mai văzut. Abia în acea clipă, cutremurătorul adevăr mi se înfățișă limpede de tot :

— Jenny, ești soția mea legitimă !

— Întocmai. De-acum încolo pot să fiu cață !

12

Dacă există un cuvînt care să poată desemna corect viața noastră de zi cu zi în primii trei ani de căsnicie, cuvîntul acesta e „șmotru". De dimineața pînă seara tîrziu, în fiecare clipă, eram „intrați la șmotru" — preocupați neîncetat unde și cum să facem rost de pitaci pentru cutare sau cutare lucru, cum și în ce fel să încercăm să tragem tunul. În general, totul se reducea la o chestiune de linie de plutire. Cam atît. Și, desigur, nimic romantic — vă rog să mă credeți. Vă amintiți probabil de celebra stanță a lui Omar Khayyam — cartea cu stihuri sub tufiș, codrul de pîine, ulciorul de vin și restul — ... Înlocuiți stihurile cu manualul meu de Drept civil, și veți avea o idee despre modul cum această viziune poetică se potrivea idilei existenței mele de zi cu zi, în acel timp. Oh, da paradisul ! Și totuși nu. Borș de ștevii. Mă obseda în permanență gîndul banilor cu care să-mi procur manualele

(de ocazie, de pe la vreun anticar, cînd se putea), de unde să fac rost de gologani pentru pîinea cea de toate zilele și pentru „vin" ; în sfîrșit, de unde să storc, la luptă mare, sumele pentru care eram datori vînduți în mai multe locuri.

Viața se schimbă. Vine un moment cînd pînă și cea mai elementară hotărîre ajunge să trebuiască imperios chibzuită de comitetul permanent al bugetului — cu sediul mintal în creier.

„Hei, Oliver, ce-ar fi să vedem Becket *diseară ?"*

„Stai puțin ; face trei dolari".

„Ce vrei să spui cu asta ?"

„Vreau să spun : un dolar jumate de căciulă".

„Asta înseamnă da sau nu ?"

„Nici da, nici nu. Înseamnă trei pițule verzi".

Ne-am petrecut luna de miere pe un yacht, cu douăzeci și unu de copii. Mă refer la faptul că eram căpitanul și pilotul unei ambarcații (de treizeci și șase de picioare lungime), zilnic, începînd cu orele șapte dimineața și pînă-n clipa cînd pasagerii se hotărau să oprim : Jenny făcea pe instructoarea. Baza de operațiuni era „Pequod Boat Club" în Port Dennis (aproape de Hyannis), o stațiune dotată cu hotel de lux, restaurant pescăresc și cîteva zeci de vile mici de închiriat. Într-unul din cele mai mici bungalow-uri de acest fel, în imaginare cuie, am bătut următoarea inscripție : „Aici, cînd nu făceau dragoste, au dormit împreună Oliver și Jenny". Era, cred, un merit — al ei și al meu — că după acele zile lungi de trudă și zîmbet obligatoriu față de clienți (depindeam enorm de bacșișuri ca s-o scotem cumva la capăt), Jenny și cu mine

puteam fi totuși atît de buni și drăgăstoși unul cu celălalt. Zic drăgăstoși și buni pentru că-mi lipsește de fapt cuvîntul potrivit spre a descrie ce însemna să o iubești pe Jennifer Cavilleri și să fii iubit de ea. Vă cer iertare, voiam să spun Jennifer Barrett.

Înaintea plecării, descoperisem o garsonieră ieftină cu chirie, în North Cambridge. Eu ziceam că-i North Cambridge ; de fapt, adresa exactă era mahalaua Somerville, iar casa, cum spunea Jenny, se afla „într-o stare ruinoasă". La origine fusese probabil o locuință onorabilă pentru două familii, transformată de-a lungul anilor în patru garsoniere, acum închiriate la suprapreț, deși condițiile, după proprietar, se numeau „convenabile". Firește că n-aveam încotro : eram niște bieți pîrliți de studenți și prețul îl fixa proprietarul.

— Hei, Ol, cum îți explici că pompierii n-au decis încă demolarea șandramalei ? întreba Jenny.

Probabil că le-a fost frică să intre să facă procesul verbal.

— Ca și mie, de altfel.

— În iunie erai parcă mai curajoasă !

(Dialogul avea loc în septembrie, la începutul anului școlar).

— De, dar atunci nu eram încă o femeie căsătorită. Ca femeie căsătorită, pot spune acum că locul e periculos în toate privințele.

— Și atunci ? Ce-ai de gînd ?

— Am de gînd să vorbesc cu soțul meu. Să se ocupe el de treaba asta.

— Hei, păi soțul tău sînt eu.

— Zău ? Dovedește !

— Cum ?

Mă întrebam în sinea mea : „Doar nu-n plină stradă ? !“

— Ridică-mă-n braţe peste prag, mi-a cerut ea.

— Sper că nu crezi serios în asemenea tîmpenii ?

— Hai, ridică-mă, nu sta pe gînduri ; am să hotărăsc după aceea dacă cred sau nu.

O.K. Am luat-o frumuşel în braţe şi am urcat cu ea primele cinci trepte de la intrare.

— De ce te-ai oprit ? m-a întrebat.

— Păi... nu-i ăsta pragul ?

— Negativ, negativ ! protestă ea.

— Dar uite : scrie numele nostru pe eticheta de la sonerie.

— Ăsta nu-i pragul „oficial“. Sus ! Hai, urcă sus, nu fă pe prostul cu mine !

Erau în total douăzeci şi patru de trepte pînă la căminul nostru „oficial“ ; cam la jumătatea scărilor, a trebuit să mă opresc ca să-mi trag răsuflarea.

— Ce naiba eşti atît de grea ? am întrebat-o.

— Nu ţi-a trecut niciodată prin cap c-aş putea fi însărcinată ?

Ideea nu mă ajută cu nimic să-mi recapăt suflul.

— Ce vorbeşti ? Chiar ? am putut bolborosi într-un sfîrşit.

— Ha-ha ! Te-am avut : este c-ai crezut ?

— Mmm !

— Nu mă minţi, Preppie !

— Bine, recunosc : o fracţiune de secundă am crezut şi mi-a venit rău.

Am dus-o în braţe şi restul drumului pînă sus. A fost una din puţinele clipe de care-mi aduc aminte — atît de preţioase — cînd cuvîntul „şmotru“ nu mai avea, momentan, pentru noi nici o semnificaţie.

Ilustrul meu nume ne-a permis să cumpărăm pe credit, inaugurînd o interminabilă listă de datorii la băcănia din colţ, care altminteri ar fi refuzat credit unor studenţi. Acelaşi factor a lucrat însă în dezavantajul nostru în altă situaţie, unde m-aş fi aşteptat cel mai puţin la un astfel de revers : mă refer la momentul angajării lui Jenny la Shady Lane School.

— De bună seamă, aşezămîntul nostru nu poate rivaliza cu învăţămîntul de stat în ceea ce priveşte salariile, explica directoarea, Miss Anne Miller Whitman, căutînd s-o lămurească pe soţia mea. Şi adăugă nu ştiu ce, în sensul că, din fericire, familia Barrett nu avea să facă mare caz de „aspectul acesta“.

Jenny încercă să-i risipească iluziile, dar tot ce-a putut obţine de la ea peste cei 3500 de dolari pe an preconizaţi, au fost două minute suplimentare de „ho-ho-ho“-uri. Miss Whitman socotea probabil că Jenny face pe isteaţa cu remarcile ei despre obligaţiile familiei Barrett de a achita chiria ca orice muritor de rînd.

Cînd Jenny mi-a relatat toată povestea asta, mi-am permis să dau, din imaginaţie, cîteva sugestii cu privire la uzul concret pe care Miss Whitman l-ar putea face din 3500 de „ho-ho-ho“-uri de-ale dumneaei. Jenny a sărit la mine să mă întrebe cît de mult mi-ar conveni să in-

versăm rolurile : să renunț la terminarea studiilor ca s-o întrețin pînă își scoate ea diploma, spre a putea preda în învățămîntul public. Am reflectat adînc, două secunde, la întreaga conjunctură ; acuratețea concluziei n-a avut echivalent decît în concizia cu care a fost exprimată :

— Castane !

— Destul de elocvent, fu comentariul ei.

— Și, mă rog, ce crezi c-aș mai avea de spus ; să spun și eu „ho-ho-ho“ ?

— Nu. Dar învață să mănînci spaghetti.

Ceea ce am și făcut. Am învățat să mănînc spaghetti, în timp ce Jenny se perfecționa în prepararea celor mai inimaginabile rețete pentru a face ca pastele să semene cu alte feluri de mîncare. Asta, plus cîștigurile de peste vară, plus salariul ei, plus remunerația muncii mele de noapte la poștă în perioada de vîrf a Crăciunului — dădeau, de bine de rău, un venit anual la limită. Mă refer la faptul că erau totuși o mulțime de filme pe care le pierdeam (o mulțime de concerte la care Jen nu-și permitea să meargă) — însă, în pofida acestor neajunsuri, izbuteam s-o scoatem la capăt.

Nu mai puțin, ne simțeam însă, foarte des, la capătul puterilor. Din punct de vedere social, viața noastră suferise schimbări drastice. Cambridge exista desigur mai departe ; teoretic vorbind, Jenny ar fi putut să-și frecventeze mai departe grupul ei de muzicieni. Din păcate, nu mai era timp de astea. Venea acasă frîntă de oboseală și se apuca să gătească (masa la restaurant era un lucru de neconceput). Între timp, prietenii au dovedit destul bun simț și ne-au lăsat în pace. Vreau să spun că nu ne mai invitau și, ca atare, la rîndul nostru nu ne mai simțeam datori să invităm pe nimeni, dacă știți ce-nseamnă asta.

Ajunsesem să renunțăm pînă și la meciurile de fotbal.

Ca membru al clubului Universității aveam întotdeauna locuri rezervate în grozavul „Sector V“ a liniei de cincizeci de yarzi. Dar biletul costa totuși șase dolari : adică de două ori șase, doisprezece dolari.

— Nu-i adevărat, protesta Jenny, face fix *șase* dolari. Poți foarte bine să te duci și singur. De altfel nu mă pricep la fotbal nici de doi bani — știu doar că toată lumea urlă „Ura ! Huo !“ deci exact ce-ți place ție mai mult : de-aia n-am nimic împotrivă să te duci naibii și fără mine !

— Declar discuția închisă, răspundeam eu de colo. Eram în definitiv bărbatul, capul familiei. În plus, nu văd de ce n-aș folosi mai bine timpul ca să studiez.

Și totuși, duminica, îmi petreceam după mesele cu tranzistorul lipit de ureche, urmărind tumultul galeriei care, deși — geografic vorbind era doar la o milă depărtare — făcea acum parte dintr-o altă lume pentru mine.

Cu permisul meu scoteam bilete lui Robbie Wald, un coleg de la Drept. Cînd Robbie pleca de la noi, topit de recunoștință, Jenny mă punea să-i repet de-a fir în păr calitățile persoanelor bucurîndu-se de dreptul la locuri rezervate în sectorul V ; îi explicam că era dreptul tuturor acelora care, indiferent de vîrstă, categorie și

rang social, au apărat cu strălucire şi credinţă culorile Harvard-ului pe terenul de joc.

— Asta înseamnă şi pe apă ?

— Aşii sînt aşi, indiferent de teren ! răspundeam eu.

— Doar tu faci excepţie, Oliver, eşti asul „de gheaţă" !

O lăsam moartă, punînd-o pe socoteala agerimii cu care Jenny se pricepea întotdeauna să-mi servească replica : refuzam să gîndesc că putea fi şi vreun alt dedesubt în interesul pe care-l purta tradiţiilor sportive de la Harvard. Ştiu eu ? Poate insinuarea subtilă că deşi „Soldiers Field Stadium" are o capacitate de 45.000 de locuri, *toţi* foştii aşi ai universităţii erau grupaţi pentru meciuri în acel sector. Toţi. Bătrîni şi tineri, indiferent de vîrstă. Indiferent de branşă sportivă : nautică, sau nu, — ba chiar „de gheaţă"... Să fi fost doar şase dolari la mijloc, de nu mă încumetam să calc niciodată la meciuri duminicile după amiaza ?

Nu ; şi chiar dacă Jenny se gîndea mai departe, eu unul preferam să nu discut despre asta.

13

Domnul şi Doamna Oliver Barrett III
au deosebita plăcere să vă invite la un
dineu, cu prilejul celei de-a şaizecea
aniversări a Domnului Barrett,
sîmbătă 6 martie, ora şapte seara,
la Dover House, Ipswich, Massachussetts.
R.S.U.P. [1]

— Ei ? întrebă Jennifer.

— Mai e ceva de întrebat ? am mormăit eu. Eram complet cufundat în conspectarea unei teme fundamentale pentru examenul de criminalistică. Jenny, care îmi tot flutura prin faţă invitaţia, începuse să mă enerveze.

— După părerea mea, a sosit timpul, Oliver, mi-a spus ea.

— Timpul pentru ce ?

[1] *Répondez, sil vous plaît* (fr.) — Vă rugăm să răspundeţi.

— Pentru ceea ce ştii foarte bine, mi-a răspuns. Sau vrei să pretinzi c-ar fi cazul să-şi ceară iertare venind în patru labe pînă aici ?

Continuam să tocesc ; ea, să mă piseze.

— Ollie, nu-ţi dai seama, a ajuns să-ţi facă el avansuri !

— Spanac, Jenny. Pe plic e scrisul mamei.

— Parcă ziceai că nu te-ai uitat de loc la scrisoare ! observă ea pe un ton mai ridicat.

O.K. Da, îmi aruncasem privirea din fugă pe plic, ceva mai înainte. Poate că eram distrat cînd m-a întrebat adineaori. În definitiv conspectam pe rupte, eram în ajunul examenului de criminalistică. Şi, mai la urma urmei, putea să mă slăbească tocmai acum cu morala.

— Ollie, dar de ce nu te gîndeşti puţin, schimbă ea tonul, încercînd să mă înduplece. Şaizeci de ani e totuşi o vîrstă. Unde scrie c-o să mai fie-n viaţă cînd o să-ţi vină ţie pe chelie, la sfîrşit, să te-mpaci ?

În termenii cei mai simpli, i-am adus la cunoştinţă lui Jenny că nu putea fi vorba de nici o împăcare ; şi, pe de altă parte, c-o rog să-mi dea pace ca să-mi văd de examen. Se ghemui foarte calmă într-un colţ al pernei pe care ţineam picioarele şi tăcu chitic ; mi-am dat seama însă imediat că privirile ei erau fixate asupra mea, scrutîndu-mă mustrător. Am luat ochii de pe carte şi-am privit-o.

— Într-o bună zi, îmi zise ea — cînd vei ajunge să primeşti bobîrnace de la Oliver V...

— Nu se va numi Oliver, poţi să fii sigură de asta ! am răbufnit eu. N-a ridicat glasul după

mine, deşi avea obiceiul să nu se lase mai prejos ori de cîte ori începeam să mă răstesc.

— Uite Ol, chiar dacă se va numi, să spunem, Bozo, puştiul va avea motive să-ţi poarte pică ; de pildă, pentru că ai fost ceva la Harvard la vremea ta. Iar cînd va ajunge pe băncile universităţii, tu vei fi probabil un mare consilier la Curtea supremă.

I-am răspuns categoric că fiul nostru nu-mi va purta pică pentru nimic, niciodată. M-a întrebat atunci cum puteam fi sigur. Evident, n-aveam nici o dovadă. Voiam doar să spun că băiatul nostru *nu-mi va purta pică* ; nu puteam explica pentru ce. În absolută contradicţie cu toată logica, Jenny adăugă :

— Şi tatăl tău te iubeşte Oliver. Te iubeşte cum şi tu ai să-l iubeşti pe Bozo. Dar voi, familia Barrett, sînteţi nişte oameni atît de ai dracului, atît de mîndri şi de ambiţioşi, încît am impresia că pînă-n mormînt tu şi tatăl tău o să ţineţi morţiş la impresia că vă urîţi unul pe altul.

— Noroc că eşti tu mai brează, am ripostat, maimuţărindu-mă.

— Da, într-adevăr, a răspuns ea.

— Consider discuţia încheiată, am pus eu punct.

Eram în definitiv bărbat şi capul familiei. Am revenit la cursul meu şi Jenny s-a ridicat în picioare. Dar îndată, aducîndu-şi aminte, a reluat :

— Rămîne problema R.S.V.P.

I-am spus că o absolventă a colegiului Radcliffe putea, după părerea mea, compune un

foarte drăguț răspuns negativ la R.S.V.P.-ul invitației — asta și fără asistența specială a unui mentor.

— Uite, Oliver, mi-a replicat ea, oi fi avînd și eu păcatele mele, poate că sînt mincinoasă, sau ce vrei tu ; dar de un lucru te rog să fii sigur : n-am jignit niciodată pe nimeni cu bună știință, de cînd mă știu. Și nici nu cred s-o pot face de-acum încolo.

De fapt, în clipa aceea mă jignea pe mine, așa încît am rugat-o politicos să procedeze în legătură cu R.S.V.P.-ul exact așa cum socotea de cuviință : în esență, pînă una alta, răspunsul era neschimbat : n-aveam să ne vedem decît cînd va da înghețul peste împărăția lui Scaraoțchi. Și m-am întors pentru a doua oară la cursul meu de criminalistică.

— Ce număr are ? am auzit-o întrebînd cu glas foarte calm. Era cu o mînă pe telefon.

— Ce-ți veni ? Nu poți să-i scrii trei rînduri ?

— Încă puțin și să știi că-mi ies din sărite. Dă-mi te rog imediat numărul !

I l-am dat și, cît ai zice pește, m-am cufundat în deliberarea apelului impricinatului meu la Curtea Supremă de Justiție. Nu ascultam ce spunea Jenny. Mai bine zis încercam, căci în definitiv ne aflam totuși în aceeași odaie.

— Oh, bună seara, domnule, am auzit-o zicînd.

Moaș'sa pe gheață ! Te pomenești că el era la capătul firului. Dar cum era cu putință ! Trebuia să fie la Washington în timpul săptămînii ! Așa spunea, acum cîtva timp, *New York Times* într-un „profil" biografic. Nu mai poți pune bază

pe nimic. Se duce-n mă'sa și seriozitatea gazetăriei.

Cît durează să spui nu ?

Nu știu cum, dar lui Jennifer îi și trebuise mult mai mult decît ar fi fost normal pentru a pronunța această silabă simplă.

— Ollie ?...

Astupase receptorul cu palma.

— ...Olie, spune-mi, raspunsul e *obligatoriu* negativ ?

Gestul meu din cap dădea indicația „da, obligatoriu", iar semnul cu mîna prin aer voia să spună „grăbește-te naibii și termină o dată conversația".

— Regret extrem de mult — spunea ea în telefon. *Regretăm* vreau să spun, regretăm foarte mult...

Regretăm ! Ce-o apucase să mă amestece și pe mine ! Și apoi, de ce tărăgăna gargara în loc să închidă ?

— Oliver !

Pusese din nou palma pe receptor și vorbea acum foarte tare.

— Se simte profund jignit, Oliver ! Cum e posibil să stai atît de nepăsător și să lași inima tatălui tău să sîngereze ?

Dacă n-ar fi fost în așa hal de răscolită, aș fi putut încerca să-i explic a zece mia oară că pietrele n-au cum să sîngereze și că nu era cazul să ia propriile ei concepții greșite și italo-mediteraneene despre părinți și să le proiecteze în mod absurd pe colții de granit ai muntelui Rushmore. Era însă îngrozitor de tulburată. Și, culmea, mă tulbura și pe mine.

— Oliver, stărui ea, n-ai putea, zău, să-i spui şi tu măcar un cuvînt ?

Să-i spun eu *lui*, un cuvînt ? Trebuie că-şi ieşise din minţi !

— Oliver, poate nu altceva : un simplu „hello, ce mai faci..."

Îmi întindea acum receptorul. Se străduia cît putea să nu se lase podidită de lacrimi.

— Am spus o dată : nu-i mai adresez cuvîntul cîte zile oi avea. Niciodată.

Acestea pe un ton desăvîrşit de calm.

Dar acum pe Jenny o podidise plînsul. Nimic sonor, e drept, — doar lacrimi care-i şiroiau pe faţă. Şi atunci, în clipa aceea, a început dintr-o dată să mă implore.

— *Pentru mine,* Oliver. Fă asta pentru mine. Nu ţi-am cerut nimic niciodată. *Te implor.*

Eram trei. În picioare, trei oameni (îmi puteam închipui destul de clar prezenţa tatei) — trei oameni în aşteptare. Aşteptînd ce ? Pe mine.

Pur şi simplu nu puteam face una ca asta.

Nu pricepea oare Jenny că ceea ce-mi cerea să fac era un lucru imposibil ? Ar fi putut să-mi ceară absolut orice : orice, în afară de asta. Şi pe cînd stam aşa : înfipt în picioare, cu privirea pironită în duşumea, clătinînd îndărătnic din cap a refuz total, şi simţindu-mă în tot acest răstimp îngrozitor de prost, am auzit-o pe Jenny răstindu-se dintr-o dată la mine cu un şuierat de furie pe care nu i-l auzisem pînă atunci niciodată.

— N-ai pic de inimă, eşti un monstru dezgustător ; au fost cuvintele ei.

Şi apoi, ca să încheie convorbirea cu tata îi spuse în telefon următoarele :

— Domnule Barrett, ştiţi, Oliver doreşte foarte mult să vă spună că, în felul său deosebit...

Făcu o pauză ca să-şi tragă răsuflarea. După hohotul de plîns de adineaori era şi firesc. Cît despre mine, eram atît de uluit, încît mă simţeam incapabil să mişc, aşteptam doar să văd încheierea aşa-zisului meu „mesaj".

— ...că vă iubeşte foarte mult, spuse ea, şi închise telefonul pe loc.

Nu există explicaţie raţională pentru ce am putut să comit în următoarea fracţiune de secundă. Pledez pentru pierderea momentană a facultăţilor mele mintale. Rectific : orice pledoarie e de prisos. Nu mi se va putea ierta vreodată ce-am făcut în acea clipă.

I-am zmuls ca un barbar telefonul din mînă, l-am rupt apoi cu fir cu tot din priză, şi-am dat cu el de pămînt..

— Fir-ai a dracului să fii, Jenny ! Cară-te odată ! Cară-te naibii din viaţa mea !

Încremenisem ; suflam acum ca un animal, ca bruta ce eram. Isuse Cristoase ! Dar pentru numele lui Dumnezeu, ce mi se întîmplase ?

Îndată ce m-am dezmeticit, am constatat că Jenny nu mai era nicăieri.

Dispăruse.

Vreau să spun că dispăruse cu totul : n-auzisem nici măcar zgomot de paşi pe scară. Doamne fereşte ! probabil c-a pornit ca din puşcă în clipa cînd i-am zmuls telefonul din mîini. Nu-şi luase nici măcar paltonul ; şi şalul ei era aici. Nu ştiu

care sentiment era mai covîrşitor pentru mine : teroarea de a nu şti ce să fac pe moment, sau groaza de a nu şti exact ceea ce făcusem acum un minut.

Am început îndată s-o caut peste tot.

La biblioteca Şcolii de Drept m-am strecurat printre rîndurile de tocilari, tulburînd toate mesele cu privirea mea scotocitoare. În lung şi în lat, de cîte cinci, şase ori. E drept că nu ziceam nimic : eram însă conştient de faptul că privirea mea era atît de intensă, faţa mea atît de îndîrjită, încît nu se putea să nu fi răscolit dracului întreg „stabilimentul". Dar cui naiba îi păsa de asta ?

De Jenny nici urmă.

Fuga înapoi prin Harkness Commons, apoi prin hol, apoi jos la expres. Un sprint îndîrjit după asta pînă la Agassiz Hall, la Radcliffe. Nu era nici acolo. Fugeam acum ca un bezmetic în toate direcţiile, picioarele abia îmi mai ţineau pasul cu zvîcniturile inimii.

Paine Hall ? (porcărie de ironie !)[1] Într-adevăr, la parter erau sălile de repetiţie pentru pian. O ştiu eu pe Jenny. Cînd are draci se răzbună pe pian, fire-ar să fie ! Corect ? Corect. Dar ce te faci dacă are mai mult decît draci ; dacă a tras o spaimă vecină cu moartea ?

Sinistră treabă coridorul acela, cu săli de repetiţie pe stînga şi dreapta. Acorduri din Mozart şi Bartok, din Bach şi Brahms răzbăteau haotic prin uşi, amestecîndu-se într-un vacarm

[1] *Pain,* în englezeşte : durere, suferinţă, necaz.

înfiorător, ca într-o nesfîrşit de lungă cutie de rezonanţă.

— Aici trebuie să fie !

Mă opresc instinctiv în dreptul unei uşi dindărătul căreia veneau acordurile (mînioase ?) ale unui preludiu de Chopin. Am stat locului o clipă. Cînta prost — cu pauze şi poticniri, cu multe falsuri. La un moment dat nu mai cîntă : aud un glas boscorodind „drace !" Nu se putea : era Jenny ! Deschid brusc uşa.

La pian o studentă. Şi-a ridicat privirea spre mine. Urîtă foc, lată în umeri, hippie — genul Radcliffe-afanisit, probabil iritată de apariţia mea intempestivă.

— Ce ţi-e omule ? m-a întrebat ea.

— Rău, rău, am răspuns trăgînd uşa după mine.

A urmat un raid fulger prin Harvard Square. Café Pamplona, Tommy's Arcade, — pînă şi la Hayes Bick : o mulţime de melomani şi de snobi peste tot. Nici urmă de Jenny.

Unde să fi fugit ?

Pasajul subteran spre metro era de mult închis, dar dacă ar fi fugit glonţ în scuar, încă din prima clipă, e drept c-ar fi putut prinde trenul de Boston. Pas alergător, pînă la capul liniei de autobus.

Se făcuse aproape unu noaptea cînd am reuşit să bag o fisă în automatul interurban de lîngă chioşc, în Harvard Square.

— Alo, Phil ?

— Alo... da, răspunse un glas somnoros, la celălalt capăt al firului. Cine-i acolo ?

— Oliver la telefon.

— Oliver ! Părea speriat. A pățit Jenny ceva ? se interesă el pe loc. Dacă mă întreba de ea trebuia să înțeleg că-i cu el, acolo, sau dimpotrivă ?

— Oh, nu, Phil, nici pomeneală.

— Slavă cerului. Tu ce mai faci, Oliver ? Odată asigurat că fata era teafără, vocea lui redevenise obișnuită și prietenoasă. Ca și cînd nu l-aș fi deranjat sculîndu-l din somn în puterea nopții.

— Foarte bine, Phil, mă simt excelent. Bine, bine ! Ia spune, Phil, dar ce mai spui de Jenny ?

— Nu prea mai spun, ce naiba vrei să spun — răspunse el cu un glas curios de liniștit.

— Adică, cum, Phil ?

— Ce Dumnezeu, nu mă înțelegi ? ar trebui să vină pe-aicea mai des, asta vreau să spun : dă-o încolo, doar sînt și eu de-al casei !

Dacă se poate să fii și ușurat și panicat în același timp, era exact lucrul ce mi se întîmpla.

— E-acolo, cu tine ? m-a întrebat din nou.

— Nîh !

— Dă-mi-o și mie ; las' că-i zic eu vreo două chiar acum.

— Nu pot, Phil.

— Oh, doarme ? Te pomenești că doarme ; ei, dacă doarme, n-o scula.

— Da, am spus.

— Ia ascultă aici golane, a reluat el.

— Da, mă rog ?

— Spune-mi și mie o chestie : unde-i Cranston Rhode Island — chiar așa departe, la dracu'n praznic, că nu reușiți să dați și voi pe aici, din

cînd în cînd, așa, măcar într-o duminică după-masă ? Sau poate vreți să vin eu la voi ?

— Hm, nu, Phil. O să venim noi.

— Cînd ?

— Păi, într-o duminică.

— Nu mă lua cu „într-o duminică". Ce-i aia ?... Un flăcău de ispravă nu spune niciodată „într-o duminică" ; spune : „duminica asta". Înțelegi ce vreau să spun, da, Oliver ?

— Da dom'le, gata. Duminica asta.

— Alo ! la ora patru. Dar fii atent cum conduci. E bine ?

— Foarte bine.

— Data viitoare telefonează cu taxa inversă, fire-ar să fie. Pa.

Și-a închis.

M-am pomenit singur în mijlocul pieții pustii, fără să știu încotro s-o pornesc, de ce lucru să m-apuc mai întîi. Un individ de culoare, după ce mi-a dat cîteva tîrcoale, s-a apropiat să mă întrebe dacă nu vreau să iau un drog. I-am răspuns absent :

— Nu, domnule, mulțumesc.

Nu mai avea nici un rost să alerg. Ce zor putea fi să ajung într-o casă goală ?

Se făcuse foarte tîrziu și mă simțeam amorțit, — mai mult de frică, decît de oboseală și frig (era departe de-a fi cald, vă rog să mă credeți.) La cîțiva metri de intrare mi s-a părut că zăresc pe cineva stînd jos pe trepte, înaintea ușii. Am probabil vedenii, mi-am zis, căci silueta nu mișca.

Era totuși Jenny.

Stătea așezată pe ultima treaptă de la intrare.

Eram prea istovit ca să mai intru în panică, prea ușurat ca să mai vorbesc. Îmi doream în gînd un singur lucru : să aibă lîngă ea o bîtă și să mă pocnească cu ea.

— Jen ?

— Ollie ?

Vocile noastre aveau un ton atît de calm, încît orice fior emoțional era cu neputință de sesizat.

— Mi-am uitat cheia, spunea Jen.

Înțepenisem acolo, la picioarele treptelor : mi-era teamă s-o întreb de cît timp aștepta ; eram conștient doar de faptul că o jignisem îngrozitor.

— Jenny, nu știi ce rău îmi pare, am început eu să mă scuz.

— Încetează ! mi-o reteză ea scurt. Cînd iubești nu-i nevoie nici măcar de scuze, pentru nimic, niciodată.

Am urcat treptele pînă la ea.

— Acum aș vrea să merg la culcare, Ol. O.K. ? mi-a spus.

— O.K.

Am intrat în casă. Pe cînd ne dezbrăcam mi-a aruncat o singură privire și inima mi-a revenit la loc.

— Să știi că am spus serios ce-am spus, Oliver.

Și asta a fost tot.

14

Era în iulie cînd am primit scrisoarea.

Fusese trimisă după mine de la Cambridge la Dennis Port : întîrzierea putea fi de maximum o zi, două. Am pornit-o imediat către Jenny care supraveghea niște puști bătînd mingea ; în stilul meu „Humphrey Bogart“ i-am ordonat :

— Haidem !

— Poftim ?

— Haidem, am repetat cu atîta autoritate în voce, încît m-a urmat pe loc.

— Ce se întîmplă, Oliver ? Hai, te rog frumos, spune-mi o dată, pentru numele lui Dumnezeu !

Pășeam mai departe plin de hotărîre, îndreptîndu-mă spre debarcader.

— Pe vas, Jennifer ! am poruncit eu arătînd către iaht cu mîna ce ținea scrisoarea (pe care ea nici n-o remarcase).

— Oliver, nu fi nebun, trebuie să supraveghez copiii, protestă ea, păşind totuşi ascultătoare pe bord.

— Dă-o încolo, Oliver, te rog să-mi explici imediat ce se-ntîmplă ?

Ajunsesem la cîteva sute de metri în larg.

— Trebuie să-ţi spun ceva, am zis eu.

— La mal nu se putea, mă rog, să spui ce-aveai de spus ? ţipă ea la mine.

— Nu, fire-ar să fie ! am ţipat la rîndul meu (nici ea, nici eu nu eram supăraţi, dar sufla un vînt de nu se putea auzi om cu om).

— Am ţinut să fim absolut singuri, noi doi ! Uite aici ce-am primit !

Şi i-am fluturat plicul pe dinaintea ochilor. A recunoscut imediat antetul.

— Ei, „Harvard Law School ?“ N-ai să-mi spui că te-au dat afară ?

— Mai ghiceşte o dată, optimisto ! i-am strigat eu.

— Ai ieşit primul ? îşi dădu ea din nou părerea.

Acum mi-era aproape ruşine să-i mai spun.

— Nu chiar : al treilea.

— Oh, făcu ea. Doar al treilea ?...

— Fii atentă, — asta înseamnă totuşi foarte mult : înseamnă lucru în redacţie la *Law Review* ! am urlat eu.

Stătea acolo, cu o expresie total inexpresivă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, m-am lamentat, dar măcar spune naibii ceva !

— Nu înainte de a fi văzut cine a ieşit pe locurile unu şi doi, răspunse ea.

M-am uitat la ea, sperînd c-o să înceapă să zîmbească : aveam impresia că se stăpîneşte să n-o facă.

— Hai, Jenny, zău ! am stăruit eu.

— Am plecat. Pa, la revedere ! îmi zise aruncîndu-se în apă. M-am azvîrlit pe loc în urma ei şi, o secundă mai tîrziu, chicoteam împreună, agăţaţi de flancul iahtului.

— Te fac atentă, i-am zis atunci (încercînd chipurile un spirit) : te fac atentă, că te-ai aruncat în valuri pentru mine !

— Aş face mai puţin pe nebunul dac-aş fi în locul tău, mi-a replicat ea. Locul trei e locul trei !

— Hei, nesuferito ! i-am spus.

— Ce vrei, urîtule ? mi-a răspuns.

— Îţi datorez enorm ! am declarat atunci cu toată sinceritatea.

— Nu-i adevărat, urîtule, nu-i adevărat ! mi-a replicat ea.

— Cum nu-i adevărat ? am făcut eu, destul de surprins.

— Îmi eşti *dator vîndut* ! mi-a spus.

În seara aceea am spînzurat douăzeci şi trei de dolari comandînd homar la barul de pe faleză la Yarmouth. Jenny se încăpăţîna mai departe să nu se pronunţe : zicea că aştepta mai întîi să vadă la faţă cine sînt cei doi domni de la care „mîncasem bătaie“, cum spunea ea.

Oricît ar părea de stupid, eram atît de îndrăgostit de ea încît, cum am ajuns la Cam-

bridge, primul lucru, m-am repezit să descopăr cine erau indivizii care mi-o luaseră înainte. Am răsuflat uşurat cînd am descoperit că şeful promoţiei, Erwin Blasband (City College '64), era o figură de tocilar şi jumătate, ochelarist, pe lîngă asta, şi nici în clin nici în mînecă cu sportul ; absolut de loc genul ei. Locul doi era Bella Landau (Bryn Mawn '64), o duduie deci. Era perfect, mai ales că Bella Landau era un gen de aschimodie (ca majoritatea fetelor de la Drept) şi mi-am putut chiar permite s-o cicălesc puţin pe Jenny cu „detalii" de la scurtul nostru stagiu ca absolvenţi la Gannett House — sediul periodicului *Law Review*. Şi trebuie să spun că munceam pe brînci, uneori pînă noaptea tîrziu. Cursul de perfecţionare — şase ore, plus redacţie, plus primul meu articol („Asistenţa persoanelor pauperizate în centrele urbane : studiu social-juridic aplicat la districtul Roxbury, Boston" de Oliver Barrett IV, HLR, Martie 1966, pp. 861—908).

— E un studiu bun. Într-adevăr un studiu bun.

Aşa spusese, de mai multe ori, Joel Fleishman, redactorul şef. Sincer vorbind, m-aş fi aşteptat la un elogiu mai clar formulat, dar asta-i tot ce mi-a fost dat să aud din partea boss-ului care-mi citise şi aprobase materialul. Jenny spusese despre articol că era „percutant, inteligent şi realmente foarte bine scris". Ce naiba, nu putea şi Fleishman să spună acelaşi lucru ?

— Fleishman mi-a spus că-i un studiu bun, Jen.

— Dumnezeule, va să zică am stat să te aştept pînă la ora asta (se făcuse două dimineaţa) ca să vii să-mi spui *doar atîta* lucru ? mă luă ea în primire. Cum, vrei să spui că n-a făcut nici o remarcă în legătură cu munca ta de cercetare, cu stilul, cu absolut *nimic* ?

— Nu, Jen. S-a mulţumit să declare că e „bun".

— Atunci de ce te-a ţinut pînă la ora asta la redacţie ?

I-am aruncat o privire şăgalnică.

— Am avut treabă cu Bella Landau, i-am răspuns.

— Oh ! făcu ea.

Nu puteam descifra tonul.

— Eşti geloasă ? am întrebat-o de-a dreptul.

— Nu ; am picioare de zece ori mai frumoase ca ea, mi-a răspuns.

— Totuşi, nu eşti capabilă să redactezi dosarul unui caz, este ?

— După cum nici ea nu e capabilă să facă... *lasagne* [1].

— Culmea e că da, i-am răspuns. De altfel, chiar astăzi ne-a adus să gustăm *lasagne* făcute de ea. Au fost unanim apreciate de redacţie ca excelente : cu nimic mai prejos decît picioarele tale.

Jenny dădu aprobator din cap :

— Pe cît ?

[1] Mîncare specific italienească preparată din foi de paste făinoase.

— Bine, dar ce ai de spus la asta? am întrebat-o.

— Am de spus c-aş vrea să ştiu dacă Bella Landau îţi plăteşte chiria?

— Drace, nu-i chip să fac cu tine meci nul, nici atunci cînd am avantajul!

— Pentru că, Preppie, avantajul nu-i niciodată de partea ta, fu răspunsul scumpei mele soţii.

15

Aşadar acesta era clasamentul.

Deci: Erwin, Bella şi cu mine în fruntea promoţiei. Sosise momentul triumfului. Întrevederi pentru post. Oferte. Cereri. Măguliri şi trompete. Oriunde mă învîrteam aveam impresia că-mi ieşeau în întîmpinare fanioane cu inscripţia: „Intră la noi, Barrett". Nu eram cu totul tembel. Ceea ce mă interesa era fireşte partea „concretă", deşi eliminam din oficiu alternativele „de prestigiu" — ca de pildă judecător stagiar — sau pe cele funcţionăreşti — să spunem un post în Ministerul de justiţie — în favoarea unor situaţii cu remuneraţie frumoasă care să şteargă pînă şi amintirea „şmotrului" din vocabularul nostru. Deşi terminasem al treilea, mă bucuram de un avantaj enorm în lupta pentru repartiţii: eram singurul ne-evreu din primii zece (şi cine spune că asta n-are nici o importanţă, mănîncă rahat); Cristoase, sînt zeci şi

zeci de firme care-ar fi gata să sărute picioarele unui „WASP", numai să-l vadă băgat în barou. Gîndiţi-vă puţin, cinstit, la cazul subsemnatului, la *Law Review*, la *All-Ivy*, sau la Harvard, sau la oricare din celelalte pe care le ştiţi foarte bine. O mulţime de firme începuseră deci să se bată între ele ca să-mi treacă numele (cu numeral cu tot !) sub antetul lor. Mă simţeam cîştigătorul lozului mare, pluteam în al şaptelea cer.

Una dintre oferte — venind din partea unei firme din Los Angeles — mă intriga în mod deosebit. Reprezentantul ei, un oarecare Mr. X (de ce să risc un proces ?) se ţinea de mine scai :

— Barrett, fiule, la noi „treaba" merge strună : şi ziua, şi noaptea. La cerere, trimitem marfă chiar la birou, crede-mă.

Nu c-am fi fost interesaţi de California, dar tare aş fi dorit să ştiu exact la ce se referea Mr. X. Jenny şi cu mine emisesem cîteva ipoteze deosebit de „îndrăzneţe", în această privinţă, dar probabil că pentru Los Angeles era apă de ploaie. (Pînă la urmă a trebuit să mă descotorosesc de Mr. X spunîndu-i verde în faţă că „treaba" dumnealui nu mă interesa cîtuşi de puţin. A rămas complet năuc).

Ne-am hotărît să rămînem pe coasta de est. Erau zeci şi zeci de oferte ispititoare la Boston, la New York, şi chiar la Washington. La un moment dat Jenny a opinat chiar că Washington ar fi o afacere excelentă („Vezi ce faci, poate nimereşti la Casa Albă, Ol !") — eu unul înclinam însă pentru New York. Şi, în felul acesta, cu binecuvîntarea soţiei, am acceptat pînă la urmă oferta firmei „Jonas and Marsh", un colegiu juridic de mare prestigiu (Marsh fusese procuror general) şi, totodată, cu vederi foarte liberale relativ la drepturile cetăţeneşti. („Ai să faci mult bine, şi neîntîrziat" — spusese Jenny). E drept că ne şi măguliseră peste măsură. Bătrînul Jonas venise special la Boston şi ne invitase pe amîndoi la masă la „Pier Four", iar a doua zi îi trimisese flori lui Jenny.

Circa o săptămînă, Jenny a fredonat într-una prin casă un refren care mergea cumva pe cuvintele „Jonas, Marsh and Barrett". „Nu mă-înnebuni", i-am spus ; şi mi-a răspuns să-mi văd de treabă, căci îngînam probabil în gînd acelaşi cîntec. Nu-i nevoie să vă spun cîtă dreptate avea.

Trebuie să vă mai spun că „Jonas and Marsh" fixaseră lui Oliver Barrett IV un salariu de 11.800 de dolari pe an, cel mai ridicat salariu de stagiar în promoţia noastră.

Vedeţi prin urmare că ieşisem *al treilea* mai mult din punct de vedere academic !

16

SCHIMBĂRI DE ADRESĂ

Începînd cu 1 iulie 1967
Domnul și Doamna Oliver Barrett IV :
263, East 63-rd Street
New York, N.Y. 10021

— Face cam „parvenit", se plîngea Jenny de anunțul din ziar.

— Dar nu-i adevărat c-am „parvenit", Jen ? țineam eu s-o dreg.

Ceea ce încununa sentimentul meu de triumf euforic era faptul că rata mea lunară la mașină făcea aproape cît tot ce plătisem cîndva pentru garsoniera de la Cambridge ! Serviciul era la zece minute de mers pe jos (sau *trap* — ritmul meu preferat), și cam în aceeași rază se aflau și marile magazine ca „Bonwit", și celelalte : pe

odioasa mea nevastă o pisam să deschidă urgent liste de cumpărături și să înceapă să cheltuie.

„Dar de ce, Oliver ?

„Drace ! pentru că înțeleg să-ți fiu profitabil, Jenny !"

M-am înscris la clubul Harvard din New York — la propunerea lui Ray Stratton '64, de curînd reîntors la viață civilă după nu știu ce ispravă în Indochina... Jucam cu el tenis de trei ori pe săptămînă ; în secret îmi și băgasem în cap să ajung campion de club, în, cel tîrziu, trei ani de zile. Nu știu dacă din cauza reapariției mele în teritoriul Harvard sau, poate, a succeselor mele de la Facultate (cinstit, în legătură cu salariul nu mă lăudasem de loc), fapt este că „prietenii" mei n-au întîrziat să mă redescopere. Ne mutasem în mijlocul verii (aveam de dat niște examene de diferență pentru cooptarea în barou la New York) : primele invitații au fost pentru week-end-uri.

— Să ne slăbească, Oliver ! N-am nici un chef să-mi petrec sfîrșitul săptămînii la niște gazde atît de insipide.

— O.K., Jen, dar ce-o să le spunem ?

— Spune că sînt gravidă, Oliver.

— Chiar ești ? am întrebat-o.

— Nu, dar dacă stăm acasă sîmbăta și duminica asta, poate că voi fi !

Îi și alesesem un nume. Alesesem eu și, pe cît îmi amintesc, Jenny a trebuit pînă la urmă să consimtă.

— Hei, Jen, să nu începi să rîzi, am prevenit-o cînd am abordat subiectul prima oară.

Ea era în bucătărie, o încăpere în culori asortate, în care aveam şi maşină de spălat vase.

— Ce vrei ? întrebă ea, continuînd să taie nişte roşii felii.

— Cred c-ar fi foarte frumos dacă l-am numi chiar Bozo, am spus.

— Vorbeşti serios ? m-a întrebat.

— Da, foarte serios.

— Va să zică, vrei să botezăm copilul Bozo !

— Da. Sincer. Foarte serios. E un nume predestinat de vedetă.

— Bozo Barrett ! pronunţă ea de probă.

— Va fi un vlăjgan şi jumătate, am continuat, convingîndu-mă pe mine însumi cu fiecare nou cuvînt pronunţat : „Bozo Barrett, echipierul reprezentativei A, a Universităţii Harvard“.

— Bun, Oliver. Dar — dar să presupunem că plodul nu va corespunde ?

— Imposibil, Jen : genele noastre sînt excelente. Zău, crede-mă.

Vorbeam foarte serios.

Toată povestea asta cu Bozo ajunsese să-mi ocupe constant gîndurile : visam la el de-a-n picioarele, ducîndu-mă şi întorcîndu-mă de la slujbă.

Continuam apoi cu glas tare la masă, în prezenţa farfuriilor. Aveam acum o veselă din porţelan danez de toată frumuseţea.

— Bozo va fi un vlăjgan foarte bine legat, spuneam eu lui Jenny. Dacă o să aibă reflexele tale va fi excelent în apărare !

Se strîmbă, căutînd fără îndoială o replică insidioasă ca să-mi destrame viziunea idilică. Dar neavînd pentru moment la îndemînă nici un răspuns nimicitor, se mulţumi să taie o felie de prăjitură pe care mi-o întinse. Continua să asculte.

— Îţi dai seama, Jenny ? urmam eu, acum cu gura plină, — ce fineţe de vlăjgan ; o sută zece kilograme.

— O sută zece ? Dar nici un indiciu în genele noastre pentru aşa ceva, Oliver !

— O să-l supraalimentăm, Jen. Proteine selecţionate, vitamine, dietă specială !

— Nu mai spune : şi dacă o să facă mofturi ?

— N-are voie, ce naiba ! am întors-o eu, uşor enervat încă de pe acum la ideea puştiului, care, nu peste mult, avea să ia loc cu noi la masă, şi să saboteze proiectele mele de-a scoate din el un campion. Dacă nu mănîncă ce-o să-i dăm, o să mănînce bătaie !

Aici Jenny m-a privit drept în ochi cu un zîmbet.

— Nu, dacă o să cîntărească o sută douăzeci de kilograme, cum îmi place să cred.

— Oh, am răspuns eu, descumpănit pentru o clipă, dar n-o să le aibă dintr-o dată !

— Perfect, perfect, a zis Jenny ameninţîndu-mă cu linguriţa, dar cînd va avea greutatea reglementară, te sfătuiesc s-o iei la sănătoasa, Preppie !

Şi-a început să rîdă cu gura pînă la urechi.

E poate comic, dar pe cînd se strica de rîs, aveam efectiv viziunea unui prunc de o sută douăzeci de kile fugărindu-mă prin Central Park şi strigînd :

„Învaţă să te porţi frumos cu mama, Preppie !"

Dumnezeule, speram din toată inima că Jenny avea să-l ţină, să nu mă nimicească.

17

Nu-i chiar aşa uşor să faci un plod.

Vreau să spun că în momentul cînd — după o fază anticoncepţională juvenilă — omul începe să-şi pună problema invers, se petrece un fel de revers ironic : ajungi să fii obsedat de sarcină — nu de contrariul ei.

Da, acest fapt poate deveni într-adevăr o obsesie. Mai mult decît atît, din punctul de vedere al naturaleţei şi spontaneităţii, el poate aduce vătămare celui mai frumos aspect al unei căsătorii normale. Mă refer la faptul că a-ţi „programa" (nefericit cuvînt, a programa — parcă ar sugera un ordinator), a-ţi programa, zic, totuşi, dragostea în funcţie de norme, calendare, şi alte strategii („N-ar fi mai bine mîine dimineaţă, Ol ?") — devine o pricină de neplăcere la început, apoi de dezgust, şi, pînă la urmă, chiar de teroare.

Într-adevăr, atunci cînd constați că propriile-ți cunoștințe de profan, eforturile cinstite și (presupui tu) sănătoase nu duc totuși la nici un rezultat pe linia poruncii „creșteți și vă înmulțiți", începe să te asalteze cele mai sinistre gînduri cu putință.

— Nu mă îndoiesc că un lucru îți este cît se poate de clar, Oliver : „sterilitate" n-are absolut nimic de-a face cu „virilitate".

Cam astfel eram prelucrat de doctorul Mortimer Sheppard cu prilejul primei noastre întrevederi, după ce Jenny și cu mine ajunsesem la concluzia că trebuie să recurgem totuși la consultația unui specialist.

— Sigur că îi este clar, domnule doctor, interveni Jenny, răspunzînd în numele meu, conștientă perfect de faptul că ideea de a fi steril era de natură să mă scoată totalmente din minți — deși, personal, nu-i vorbisem în viața mea de treaba asta. Vocea ei sugera că, în cazul cînd s-ar descoperi o insuficiență, spera să fie de partea ei.

Dar doctorul nu făcuse decît să ne expună foarte clar cazul punînd mai întîi tot răul înainte, spre a putea apoi să ne expună cît mai pe larg șansele, zicea el, foarte mari, ca amîndoi să fim descoperiți fără cusur, și — foarte curînd — să devenim părinți mîndri și fericiți. Dar, evident, trebuia în prealabil să ne supunem amîndoi unei serii complete de examene și probe. Fizice, chimice și așa mai departe. (Nu vreau să mai repet cît de dezagreabile pot fi asemenea investigații).

Am făcut toate examenele într-o luni. Jenny în cursul zilei, eu, după orele de serviciu (aveam de lucru pînă peste cap). Vineri, în aceeași săptămînă, doctorul Sheppard a chemat-o pe Jenny din nou, explicîndu-i că asistenta încurcase niște lame și că voia să verifice anumite lucruri încă o dată. Cînd Jenny mi-a relatat a doua vizită la doctor, am început să bănuiesc că... insuficiența fusese depistată... de partea ei. Cred că la fel bănuia și ea. Sora care încurcă lamele era un banc răsuflat.

Cînd doctorul Sheppard mi-a telefonat personal la „Jonas and Marsh" devenisem aproape sigur. „Dacă aș fi bun să trec două minute pe la el la cabinet, în drum de la birou spre casă". Cînd am înțeles din acestea că nici măcar nu urma să fie o discuție în trei („Am vorbit cu doamna Barrett în cursul zilei, ceva mai devreme") bănuielile mele se confirmară din plin. Jenny nu putea avea copii. Ei, dar hai : pentru moment, să nu absolutizăm nimic, Oliver ; să nu uităm că Sheppard însuși pomenise de eventualitatea unor soluții de genul intervențiilor chirurgicale corective, etc. Nu mă mai puteam concentra de loc ; era nebunie curată să mă perpelesc așteptînd pînă la cinci după masă. Am telefonat de astă dată eu lui Sheppard, ca să-l întreb dacă nu mă poate primi mai devreme în cursul după amiezii. A fost de acord.

— Acum știi a cui e vina ? l-am luat eu de-a dreptul.

— Nu cred c-aș îndrăzni să spun „vină", Oliver, mi-a răspuns el.

— Bun. Probabil ştiţi acum care din doi suferă de „defecţiuni funcţionale“ ?
— Da. Jenny.
Mă aşteptasem mai mult sau mai puţin la acest răspuns, dar felul în care Sheppard pronunţase sentinţa începea să mă intrige. Tăcuse imediat ; am dedus aşadar că aştepta din partea mea să fac o declaraţie.
— O.K., nu-i nici o nenorocire : deci vom înfia copii. De fapt, domnule doctor, important e să ne iubim, nu-i aşa ?
Şi atunci mi-a spus.
— Oliver, problema e mult mai serioasă. Jenny este grav bolnavă.
— Dacă sînteţi bun, ce vreţi să spuneţi prin „grav bolnavă“ ?
— Va muri curînd, Oliver.
— Dar asta-i imposibil, am răspuns.
Şi aşteptam să-mi spună mai departe că totul nu-i decît o abominabilă farsă.
— Da, Oliver, va muri, repetă el. Regret extrem de mult că trebuie să-ţi spun lucrul acesta.
Am insistat asupra ipotezei unei erori posibile — cine ştie, poate că tîmpita de soră amestecase lamele iar, că apăsase pe un buton greşit la raze, sau Dumnezeu ştiu eu ce. Mi-a repetat cu foarte multă simpatie în ton că analizele lui Jenny fuseseră repetate de trei ori. Nu exista absolut nici o îndoială asupra diagnosticului. Evident, dacă doream, ne putea trimite şi la un hematolog. În fond, ar fi de părere să...
L-am oprit brusc cu o mişcare din mînă. Simţeam nevoia unei clipe de tăcere. O tăcere în

care să mă cufund, măcar pentru o singură clipă. Atunci mi-a venit în minte şi am întrebat :
— Ce i-aţi spus lui Jenny, domnule doctor ?
— Că sînteţi amîndoi perfect sănătoşi.
— Şi-a luat-o de bună ?
— Cred că da.
— Cînd trebuie să-i spunem adevărul ?
— În situaţia actuală acest lucru depinde exclusiv de dumneata.
De mine ! Dumnezeule, mi se tăiase complet răsuflarea.
Doctorul mi-a explicat apoi că tratamentul leucemiei de care suferea Jenny nu putea consta decît din paliative : puteau fi uşurate suferinţele fizice, se puteau provoca oarecare întîrzieri, dar nu putea fi oprit mersul ireversibil al bolii. Aşadar, în clipa aceea, totul depindea de mine. Puteau să mai amîne terapia doar pentru scurt timp.
Ceea ce mă înnebunea literalmente era insuportabila obscenitate a tot ceea ce se întîmplase.
— Domnule doctor, dar n-are nici douăzeci şi patru de ani ! am început să-i strig lui Sheppard.
Aprobă din cap fără pic de nervozitate. Ştia perfect cîţi ani avea Jenny, înţelegea şi ce se petrece acum în sufletul meu. După un timp, am înţeles că n-avea nici un rost ; oricum, nu mă puteam eterniza în cabinetul acelui om. L-am mai întrebat o dată ce să fac ; sau mai bine zis cum *ar trebui* să procedez. Mi-a spus să mă comport cît mai normal cu putinţă, cît mai mult timp cu putinţă. I-am mulţumit şi am plecat.
„Dumnezeule, normal. *Normal !*“

18

Am început să mă gîndesc atunci la Dumnezeu. Vreau să spun că noțiunea unei ființe supreme, existînd cine știe unde, începea să-și croiască încet drum spre mintea mea. Nu pentru că aș fi vrut să dau cu ea de pămînt, sau știu eu, să mă răzbun pentru ceea ce se pregătea să-mi facă — mie, adică lui Jenny. Nu ; cugetările care-mi veneau în minte în legătură cu aceasta erau de cu totul altă natură. De pildă, dimineața cînd mă trezeam din somn și Jenny era lîngă mine. Încă lîngă mine. Îmi pare foarte rău, sînt chiar foarte jenat s-o spun, dar în acele clipe speram din toată inima să existe un Dumnezeu căruia să-i pot mulțumi. Să-i mulțumesc din tot sufletul pentru că mă deșteptam din somn și o puteam vedea încă, cu ochii mei, pe Jennifer.

Altminteri, încercam să acționez cît puteam de normal în toate privințele ; o lăsam deci să prepare micul dejun, și așa mai departe.

— Îl vezi azi pe Stratton ? mă întrebă ea, întinzîndu-mi o a doua porție de fulgi de ovăz.

— Pe cine ?

— Pe Raymond Stratton, '64 ; prietenul tău cel mai bun. Colegul tău de cameră, înaintea mea.

— Ah, da. Trebuia să ne întîlnim să jucăm o partidă de tenis. Dar cred c-o să-l decomand.

— Ce te-a apucat ?

— Ce, Jen ?

— Să nu începi să-ți contramandezi partidele de tenis. Să știi că n-am nevoie de un bărbat sedentar și molatic lîngă mine !

— O.K. Atunci hai să ieșim să cinăm undeva în oraș diseară.

— De ce ?

— Cum adică, de ce ? am țipat eu de colo, încercînd să afișez tonul meu glumeț obișnuit, de pseudo-supărare. Ce, acum nu mai am voie să-mi scot afurisita de nevastă seara la un restaurant, dacă am chef ?

— Barrett, poți să-mi spui cine-i *dumneaei* ? Cum se numește ? întrebă Jenny.

— Poftim ?

— Uite ce : cînd te simți obligat să-ți scoți soția în lume în zi de lucru, înseamnă c-ai ceva pe suflet : cu cine mă trișezi ?

— Jennifer ! am răcnit eu sincer jignit. Nu tolerez să-mi servești asemenea chestii la micul dejun !

— Foarte bine. Atunci diseară transportă-ți acasă augusta persoană să cinăm împreună. O.K. ?

— O.K.

Şi i-am spus asta lui Dumnezeu — oricine şi oriunde ar fi — că accept bucuros orice *statu quo*. Nu, domnul meu, nu-mi pasă de chinul meu de-acum — atîta timp cît Jenny nu ştie. M-auzi, Doamne, domnul meu ? Te rog fixează preţul.

— Oliver ?

— Da, Mr. Jonas.

Eram convocat în biroul şefului.

— Eşti desigur la curent cu afacerea Beck ?

Fireşte, eram. La Chicago, reporterul săptămînalului „Life", Robert L. Beck fusese brutalizat de poliţie pe cînd încerca să fotografieze o manifestaţie de stradă. Jonas considera cazul Beck o problemă-cheie pentru prestigiul firmei.

— Cunosc cazul. Beck a fost brutalizat de agenţii poliţiei, i-am răspuns uşurat (ha !).

— Ştii ce rugăminte aş avea, Oliver ? Ce-ar fi să te ocupi de cazul ăsta.

— Eu ?

— Ai lua desigur cu tine pe cine vrei dintre cei mai mici să te ajute.

Din cei mai mici ? Eu eram doar cel mai nou în echipă. Trebuia să interpretez : „Oliver, la vîrsta dumitale, în pofida datelor cronologice, faci parte, în acest birou, din oamenii cu greutate. Eşti unul *de-al nostru*, Oliver."

— Vă sînt foarte recunoscător, am răspuns eu.

— Deci, cînd crezi c-ai putea să iei avionul spre Chicago ? am fost întrebat.

Hotărîsem să nu-mi spun păsul nimănui, să-mi duc de unul singur povara. L-am înnebunit deci

pe bătrînul Jonas cu nu ştiu ce minciună, explicîndu-i că mi-era practic imposibil să părăsesc New Yorkul, cel puţin pentru moment. Am adăugat că speram să nu mi-o ia în nume de rău. Mi-a fost însă foarte clar că s-a simţit vexat de refuz, căci avansul fusese cît se poate de semnificativ. Dumnezeule, Mr. Jonas, cînd aveai să pricepi adevăratul motiv ?

Paradox : Oliver Barrett IV, plecat de la birou mai devreme, se îndreaptă acum spre domiciliul său fără nici o grabă. Se poate explica aşa ceva ?

Luasem obiceiul să casc ochii la vitrinele de pe Fifth Avenue, contemplînd lucrurile minunate şi absurd de extravagante pe care le-aş fi cumpărat în dar lui Jennifer, de n-ar fi trebuit să întreţin ficţiunea acelei atmosfere „normale"...

Cum naiba m-aş fi putut întoarce acasă altfel decît cu frica în sîn ? Acum, la cîteva săptămîni după darea adevărului în vileag, Jenny începuse să piardă din greutate. Vreau să spun că începuse să slăbească, pentru moment imperceptibil — poate nu-şi dădea încă seama. Eu, însă care ştiam, remarcasem.

Căscam deci ochii la vitrinele companiilor aeriene : Brazilia, Marea Caraibelor, Hawai („Luaţi-vă la revedere de la griji ! Zburaţi cu noi spre ţărmuri însorite !") şi aşa mai departe. Chiar în acea după masă „Trans World Airlines" lansase reclama unei serii noi de excursii europene extra-sezon : Londra — „oraşul tîrg", etc Paris — „oraşul îndrăgostiţilor" etc. ...

„Dar despre bursă ce-ai de spus? Şi despre Paris ce ai de spus, despre Parisul pe care nu l-am văzut niciodată?“

„Dar despre căsătoria noastră ce-ai de spus?“

„A spus cineva ceva de căsătorie?“

„Da: eu. Ţi-o spun acum“.

„Vrei să devin soţia ta?“

„Da“.

„Pentru ce?“

Mă bucuram de un credit atît de fantastic încît în doi timpi şi trei mişcări am devenit posesorul unei legitimaţii „Diners Club“! O simplă iscălitură la rubrica puncte puncte şi gata: aveam în buzunar două bilete, clasa întîi (nici mai mult nici mai puţin!) cu destinaţia Paris — „Oraşul Îndrăgostiţilor“.

Cînd am ajuns acasă, Jenny arăta mai trasă la faţă, puţin lividă, dar ideea mea năstruşnică speram să-i readucă culoarea în obraji.

— Ghici care-i noutatea, stimată doamnă! am început eu.

— Te-au dat afară, îşi dădu cu părerea optimista doamnă Barrett.

— Nu. Dimpotrivă, i-am răspuns scoţînd din buzunar biletele. Plecăm! Luăm avionul! Mîine seară sîntem la Paris!

— Nici pomeneală, Oliver, spuse ea. Dar pe un ton foarte calm, fără verva ei ironic-agresivă de rigoare. Suna aproape a alintare: „Nici pomeneală, Oliver“.

— Na-ţi-o bună! Cum adică „nici pomeneală“? Te rog să-mi explici.

— Lasă, Ollie, reluă ea cu blîndeţe, nu de asta o să ne-ardă acuma.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Vreau să spun că n-am nici o nevoie de Paris. Nu vreau la Paris. Te vreau pe tine.

— Păi sînt al tău, scumpo! am întrerupt-o eu mimînd o falsă veselie.

— Apoi am nevoie de timp, continuă ea — ceea ce tu nu-mi poţi da...

Atunci am privit-o în ochi. Erau inefabil de trişti. Dar trişti într-un fel cum singur eu puteam pricepe. Îmi mărturiseau că-i pare rău. Că-i pare rău pentru mine.

Am rămas aşa o clipă, în tăcere, unul în braţele celuilalt. Dacă unul din doi avea să plîngă, dă Doamne să plîngă şi celălalt, să fim împreună. Dar mai bine, nici unul să nu plîngă!

Jenny mi-a explicat atunci cum se simţise „lamentabil de prost“: se dusese deci singură la doctorul Sheppard, dar nu pentru o consultaţie, ci ca să-i ceară socoteală: „Vă rog să-mi spuneţi drept în faţă ce-i cu mine“. Şi mi-a spus.

În chip straniu m-am simţit dintr-o dată vinovat de faptul că nu-i spusesem eu adevărul. A simţit asta îndată şi a făcut o remarcă calculat stupidă.

— Să ştii că tipul e de la Yale, Ollie.

— Cine, Jen?

— Ackerman. Hematologul. De la Yale — pînă în vîrful unghiilor. A făcut acolo şi colegiul şi medicina.

— Oh. Şi-am dat din cap. Cu toată gravitatea subiectului, încerca să strecoare un fir de bună dispoziţie...

— Ştie măcar să citească şi să scrie ? am întrebat.

— Asta rămîne de văzut, zîmbi doamna Oliver Barrett, promoţia Radcliffe '64. Ceea ce ştiu e că se pricepe să vorbească. Şi eu tocmai asta voiam : să-mi vorbească.

— Aşadar bravo lui !

— Bravo lui, a spus.

19

Acum cel puţin nu mă mai întorceam acasă cu frica în sîn, nu mă mai teroriza ideea că trebuie să acţionez „normal". Împărţeam din nou absolut totul, chiar dacă de astă dată era vorba şi de înfiorătoarea cunoaştere a faptului că zilele noastre împreună se împuţinaseră şi erau numărate.

Erau lucruri de discutat, din acelea pe care cuplurile în vîrstă de douăzeci şi patru de ani nu le discută în mod obişnuit.

— Contez pe tine să fii *tare* — e doar specialitatea ta ca jucător de hochei... spunea ea.

— Tare, tare, răspundeam eu, întrebîndu-mă în gînd dacă atotştiutoarea Jenny ghicea cumva că macistele din mine era acum înspăimîntat.

— Mă refer la Phil, continuă ea. O să fie cel mai greu pentru el. Tu, la urma urmei, vei fi „văduvul vesel".

— N-o să fiu vesel, întrerupeam eu.

— Ba vei fi ; e un ordin. Vreau să fii vesel, Ollie, O.K. ?

— O.K.

— O.K.

Era într-o seară, cîteva săptămîni mai tîrziu — imediat după cină. Gătea mai departe ; insistase foarte mult să se ocupe totuşi de bucătărie. Reuşisem pînă la urmă s-o conving să-mi dea voie să mă ocup măcar de vase (îmi făcuse capul calendar cu argumentul ei, că nu era „treabă de bărbat") ; deci tocmai strîngeam, în timp ce ea se instalase la pian să cînte Chopin. Am auzit-o oprindu-se la jumătatea preludiului. Am intrat imediat în salon să văd ce se întîmplă. Stătea nemişcată.

— Nu ţi-e bine, Jen ? (bine într-un sens foarte relativ). Mi-a răspuns cu o întrebare.

— Îţi poţi permite un taxi ?

— Fireşte, am răspuns. Unde vrei să te duc ?

— Să spunem... la spital.

Mi-am dat seama, din mica fluturare de mişcări care urmă, că asta era. Jenny pleca din casă şi nu avea să mai revină niciodată. Cum sta liniştită în colţul ei în timp ce eu aruncam în grabă cîteva lucruşoare într-un geamantan, mă întrebam la ce-i era gîndul. Mai exact, mă întrebam ce gîndea în legătură cu căminul nostru. Ce lucru din jur ar fi dorit mai mult să-i rămînă întipărit în ochi drept aducere aminte ?

Nimic. Sta liniştită, nu părea să cugete în mod special la nimic.

— Hei, am spus, ai dori să iei ceva cu tine ? Ai vreo preferinţă ? Spune-mi !

— Nîh, nîh. Clătină apoi din cap gînditoare ; după o clipă adăugă : Pe tine.

Jos a fost o poveste întreagă pînă să găsim un taxi. Toată lumea mergea la teatru. Portarul ţiuia cu fluierul lui în dreapta şi-n stînga, şi-şi foia braţele pe sus, dat dracului, ca un arbitru de hochei. Jenny stătea liniştită, rezemată de braţul meu ; în sinea mea, îmi doream din tot sufletul să nu vină nici un taxi niciodată, şi Jenny să rămînă astfel lîngă umărul meu, totdeauna. Dar pînă la urmă, a apărut şi maşina. Norocul nostru — şoferul era un tip sociabil. Cînd a auzit de „Mount Sinai Hospital" s-a lansat fără şovăire în conversaţia de rigoare pentru un drum la maternitate.

— Nu vă faceţi griji, copii, intraţi pe mîini excelente. Fac treabă de ani de zile cu barza de la „Mount Sinai".

În spate, Jenny se ghemuise strîns la pieptul meu. Eu o sărutam pe păr.

— E primul, nu-i aşa ? întrebă simpaticul şofer.

Cred că Jenny şi-a dat seama de faptul că tipul mă scotea din sărite, deoarece mi-a murmurat încet la ureche :

— Fii bun, Oliver. Nu vezi că omul încearcă să fie drăguţ cu noi ?

— Da dom'le, i-am răspuns. E primul, da ; şi soţia mea nu se simte tocmai în apele ei ; aşa că vezi, poate prinzi cîteva stopuri pe verde, se poate ?

Ne-a dus la „Mount Sinai“ foarte repede, într-adevăr. Era foarte îndatoritor, ne-a deschis portierele, şi a luat geamantanul. Înainte să ne spună la revedere ne-a urat toate cele bune, multă, multă fericire şi noroc. Jenny i-a mulţumit frumos.

Nu părea foarte sigură pe picioare şi atunci am vrut s-o iau în braţe, dar s-a opus :

— Nu, de astă dată, nu, Preppie. Nu peste pragul ăsta ! Aşa că am păşit amîndoi în hol, unde au urmat nişte penibile formalităţi de internare.

„Figuraţi în fişele organizaţiei de asigurare pentru caz de boală ?“

„Nu“.

(Cine naiba avusese timp de astfel de fleacuri ? Eram preocupaţi să ne cumpărăm veselă.)

Fireşte că sosirea lui Jenny nu cădea tocmai pe nepregătite. La camera de gardă se dăduseră din timp dispoziţii, iar doctorul Bernard Ackerman, care pe drept cuvînt, era un băiat de ispravă, cum spusese şi Jenny (deşi de la Yale), îşi aştepta pacienta.

— Va urma tratamentul cu leucocite şi trombocite, mi-a spus doctorul Ackerman. În prezent e lucrul de care are cea mai mare nevoie. De antimetaboliţi nu duce lipsă.

— Ce vrea să zică asta, dacă nu vă supăraţi ? am întrebat eu.

— Tratamentul despre care vă vorbesc încetineşte distrugerea celulelor, mi-a explicat el, dar, aşa cum soţia dumneavoastră a şi aflat, nu

sînt excluse pe parcurs unele efecte secundare neplăcute.

— Uitaţi, dom'le doctor — ştiu că-l prelucram de pomană — aici ce zice Jenny e sfînt. Dacă spune că-i de acord, totu-i în ordine. Dumneavoastră faceţi, din partea dumneavoastră, absolut tot ce se poate ca să sufere cît mai puţin.

— De asta vă rog să nu vă îndoiţi nici o singură clipă.

— Nu mă uit la bani, doctore. Cred că începusem să ridic vocea.

— S-ar putea să mai dureze săptămîni, luni poate, a spus el.

— Nu mă interesează : fac naibii pe bani !

El se arăta cît se poate de răbdător cu mine. De fapt mă răsteam la el ca la dracu.

— Spuneam doar atît, explică Ackerman, mai departe, că nu există realmente nici o posibilitate de a stabili cu precizie durata tratamentului...

— Te rog un singur lucru, dom'le doctor, i-am ordonat eu, te rog să nu uiţi că doresc să i se acorde *maximum absolut* de confort. Rezervă separată. Infirmiere speciale, de zi şi de noapte. Tot. Nu discut. Cu banii pe masă.

20

Din East Sixty-third Street — în Manhattan, New York — la Boston, Massachussetts e imposibil să ajungi cu maşina în mai puţin de trei ore şi douăzeci de minute. Vorbesc serios atunci cînd spun c-am încercat şi imposibilul pe acest traseu, ajungînd la concluzia că nici o marcă — nici străină, nici americană — chiar cu un as la volan, nu poate depăşi acest record. MG-ul meu fugea deci mîncînd pămîntul, cu 105 pe oră, cînd am ajuns la răscrucea spre Massachussetts.

Mă bărbierisem atent cu aparatul meu electric portativ şi mă schimbasem de cămaşă în maşină ; iar acum, era ora 8 dimineaţa, intram în sacrosanctele aşezăminte din State Street. Deşi era prima oră, cîteva distinse figuri din Boston se şi aflau pe acolo pentru întrevederi cu Oliver Barrett III. Secretara, care mă ştia, a transmis imediat numele meu prin intercom.

Tata n-a spus : „Să intre".

În schimb, după o clipă, uşa s-a deschis de perete şi el şi-a făcut apariţia în persoană. A spus atît : „Oliver !".

Preocupat cum eram de aparenţele fizice, am observat îndată că arăta mai palid ; în cei trei ani de cînd nu-l văzusem, părul îi încărunţise (era poate şi puţin mai rar).

— Intră, băiete, spuse el.

Mi-era cu neputinţă să interpretez tonul vocii. Am înaintat cîţiva paşi spre birou.

Am luat îndată loc în „fotoliul clientului".

Pentru o clipă ne-am uitat unul la altul, apoi ne-am plimbat privirile peste obiectele din încăpere. Eu m-am concentrat asupra celor de pe birou : o pereche de foarfeci într-un toc de piele, un *coupe-papier* pentru deschis corespondenţă, o fotografie a mamei, de demult. O fotografie a mea (absolvent la Exeter).

— Ce mai spui ? m-a întrebat el.

— Numai bine, am răspuns.

— Ce face Jennifer ? întrebă iar.

În loc să-l mint, am eludat problema — deşi tocmai asta era — şi am abordat frontal motivul propriu-zis al apariţiei mele atît de neaşteptate.

— Tată, am nevoie de un împrumut de cinci mii de dolari. Motiv foarte serios.

M-a privit. Dacă nu mă înşel, a dat cumva din cap.

— Aşa ? făcu el.

— Mă rog ? am întrebat.

— Aş putea să ştiu motivul ?

— Nu pot să ţi-l spun, tată. Împrumută-mi doar banii. E rugămintea mea.

Am avut atunci sentimentul — dacă în legătură cu Oliver Barrett cuvîntul sentiment e plauzibil — că intenția lui era să-mi dea banii. Pe de altă parte nu mi se părea pornit pe reproșuri. În schimb era realmente pornit pe altceva : ținea neapărat să stăm de vorbă.

— Spune-mi, dar nu capeți salariu la „Jonas and Marsh“ ?... se interesă el.

— Sigur că da.

Eram tentat să-i spun și cît, spre a-i da a înțelege că era un salariu record pentru un stagiar ; — apoi mi-am dat seama că dacă știa unde lucram, știa cu siguranță și cum eram încadrat.

— Și ea, nu predă ? m-a întrebat.

Dar uite că nu știa chiar totul.

— Te rog, nu spune „ea“.

— Și Jennifer nu predă ? repetă el politicos.

— Și-apoi, te rog mult un lucru, tată : n-o băga pe Jennifer în treaba asta. E vorba de o problemă strict personală. O problemă strict personală, de cea mai mare importanță pentru mine.

— Ai încurcat-o cu o puștoaică ? mă întrebă el — fără nici o nuanță de depreciere în ton.

— Da, am răspuns. Da, tată. Chiar asta e. Dă-mi, te rog, paralele.

Nu cred că a crezut o clipă motivul meu. De asemenea nu cred că ținea realmente să știe. Se interesase, așa cum am spus, doar ca să stea de vorbă.

Se întinse după carnetul de cecuri pe care-l scoase agale dintr-un sertar al biroului ; era legat într-un fel de piele de Cordova, — ca mînerul *coupe-papier*-ului, ca tocul foarfecilor de pe masă. Îl deschise încet. Nu ca să mă tortureze — n-aș crede — doar ca să mai tragă de timp. Să mai găsească ceva de spus. Lucruri nejignitoare.

Terminase de completat cecul ; rupse foaia din carnet și mi-o întinse. Am întîrziat probabil o fracțiune de secundă, mai înainte de a realiza că s-ar fi cuvenit să întind mîna spre mîna lui, ca să iau cecul. Așa că, din punctul lui de vedere, a urmat (cred) un moment de jenă : și-a retras mîna, punînd hîrtia pe marginea biroului. Acum mă privea clătinînd ușor din cap. Expresia lui părea să spună : „Ei, asta-i, băiete“. Dar de fapt nu făcea decît să clatine din cap.

Nu c-aș fi ținut neapărat să mă ridic și să plec. Dar era practic imposibil să mă gîndesc la un singur lucru neutru pe care să-l fi putut discuta împreună. Și era imposibil să stăm așa mai departe, înfipți amîndoi în scaune, dornici și unul și altul să deschidem vorba, dar incapabili măcar să ne privim drept în față.

M-am întins spre masă și am luat cecul. Da, scria citeț „cinci mii de dolari“, cu iscălitura : Oliver Barrett III. Cerneala se și uscase. L-am împăturit cu grijă și l-am băgat în buzunarul de la piept în timp ce mă sculam ca s-o pornesc spre ușă. Sigur, ar fi trebuit măcar să leg două cuvinte de scuză în legătură cu faptul că datorită mie, niște importante personalități ale vieții publice din Boston (poate chiar din Washington) făceau acum anticameră la el ; și apoi că, în de-

finitiv, dacă aveam într-adevăr și altceva să ne spunem, puteam, tată, să te aștept alături puțin ; de altfel, poate n-ai nimic special în program pentru prînz și dejunăm împreună... și așa mai departe.

M-am oprit în prag, în ușa întredeschisă, și, luîndu-mi inima în dinți ca să-l privesc în ochi, i-am spus doar atît :

— Mulțumesc, tată.

1

Sarcina de a-l informa pe Phil Cavilleri mi-a revenit mie. Altcineva ? Nu avea cine. Nu s-a pierdut cu firea, cum mă temusem că avea să se întîmple, ci, foarte stăpîn pe sine, a pus liniștit lacătul pe tarabă la Cranston, și a venit să locuiască la noi în apartament.

Fiecare are modul său propriu și personal de a se descurca în fața durerii. Phil face curățenie. Spală, freacă, lustruiește. Nu pot pricepe exact ce tot frămîntă în minte făcînd acestea toate, dar asta e.

Mîngîie poate speranța că Jenny se va întoarce acasă ?

Parcă da. Da. Săracul de el. De aceea face curățenie prin casă. Phil refuză pur și simplu să accepte lucrurile drept ceea ce sînt. Firește, de față cu mine, nu spune nimic, dar eu știu ce-are în cap.

Pentru că gîndesc şi eu ca el.

După ce am internat-o, i-am telefonat lui Jonas să-i spun de ce, pentru un timp, nu puteam veni la lucru. Am pretextat că trebuie să închid urgent — căci presimţeam că avea să se arate îndurerat şi să încerce să-mi spună lucruri ce nu se pot exprima în cuvinte. Începînd din acea clipă, zilele mele au fost împărţite între ore de vizită la spital şi restul. Restul, fireşte, nu însemna nimic. Ce poate să însemne să stai la masă fără poftă de mîncare, să-l priveşti pe Phil frecînd podeaua (iar !), sau să nu poţi închide un ochi toată noaptea, în ciuda reţetei lui Ackerman.

Într-o zi l-am auzit pe Phil mormăind de unul singur în bucătărie : „nu mai pot răbda". Era alături, spălînd (manual) vasele după masa de seară. Nu i-am spus nimic, dar în sinea mea m-am îndîrjit să declar, ca pentru mine, că eu unul puteam răbda şi pînă în pînzele albe.

Dumneata, acolo sus, oricine-ai fi, Domnule Responsabil cu întreaga poveste, te rog respectuos să iei act că eu unul pot s-o duc aşa, dacă-i cazul, şi pînă în pînzele albe. Pentru că Jenny este Jenny.

În seara aceea fusesem dat afară din rezervă. Voia să vorbească între patru ochi cu tatăl ei.

— Şedinţa de acum e exclusiv rezervată americanilor de origină italiană, spusese ea, mai palidă decît cearceaful — deci, Barrett, mişcă ! Afară puţin !

— O.K., am zis.

— Nu prea departe, adăugă Jenny cînd am ajuns în dreptul uşii.

M-am instalat în hol. Foarte curînd, Phil şi-a făcut apariţia.

— Zice să te duci pîn' la ea, îmi şopti cu un glas atît de cavernos, încît parcă n-ar fi rămas nimic în interiorul lui. Eu mă duc pînă jos să-mi iau nişte ţigări.

— Trage nenorocita aia de uşă după tine, mă luă Jenny în primire din prag.

Am ascultat-o şi am închis uşa foarte încet ; îndreptîndu-mă apoi spre patul unde era întinsă, am putut-o privi mai bine din cap pînă în picioare. Braţul drept, de obicei ţinut sub pătură, avea înfipte în el nişte tuburi de cauciuc. Îmi plăcea să stau cît mai lîngă ea ca s-o privesc drept în faţă ; palizi cum erau, obrajii păreau totuşi luminaţi de căldura privirii.

M-am aşezat, aşadar, cît mai aproape de ea.

— Să ştii, Ollie, că nu doare ; te rog crede-mă. E ca şi cînd te-ai prăbuşi lent de pe munte. Îţi dai seama ?

Nu ştiu ce mi se învîrtise undeva sub plex, deasupra măruntaielor. Un ce fără formă care se pregătea să-mi atace acum gîtlejul, făcîndu-mă să izbucnesc în hohote de plîns. Dar n-am să mă las. De altfel nu mă lăsasem niciodată. Eram bărbat, ce naiba ! N-am voie să plîng. Aşa ceva nu există.

Dar dacă nu plîng, nu pot deschide gura. Nu pot decît să fac „da“ din cap. Am răspuns din cap „da“.

— Umbli cu cioara vopsită ?

— Hîm ? am putut mîrîi printre dinţi.

— Habar n-ai ce înseamnă să te desprinzi lent din vîrful unui munte, Preppie, adăugă ea. În viaţa ta n-ai căzut aşa, de pe munte.

— Ba da, am replicat recăpătîndu-mi glasul. Cînd te-am întîlnit pe tine.

— Da, spuse ea ; şi un zîmbet trist îi flutură pe buze. „Oh, şi ce cădere !“. Cine a spus asta ?

— Nu ştiu. Shakespeare, am răspuns.

— Da, dar cine ? întrebă ea din nou, cu un glas care devenise parcă rugător. Nu-mi amintesc nici măcar numele piesei. Şi am absolvit Radcliffe. Ar trebui să ştiu. Ştiam pe de rost întregul catalog Köchel.

— E lucru mare, am spus.

— Nu-i aşa ? reluă ea ; îşi încruntă fruntea şi întrebă : Ce număr are Concertul pentru pian în do major ?

— Am să verific şi am să-ţi spun, am liniştit-o.

Ştiam exact şi unde. Acasă, în dreapta, pe poliţa de lîngă pian. Voi verifica, şi mîine, primul lucru, am să-i spun.

— Pe vremuri, da, ştiam, ştiam. Pe vremuri ştiam.

— Păi, vrei să discutăm acum despre muzică ? am intervenit eu în „stil Humphrey Bogart“.

— Preferi să discutăm despre înmormîntare ? m-a întrebat.

— Nu, i-am răspuns, necăjit c-o întrerupsesem.

— Să ştii c-am discutat asta cu Phil. Mă urmăreşti, Ollie ?

Întorsesem capul.

— Da, sigur, Jenny, te ascult.

— I-am spus să facă o slujbă catolică, şi tu vei fi de acord.

— O.K., am răspuns.

— O.K., a întărit ea.

M-am simţit întrucîtva uşurat, deoarece, la urma urmelor, orice ar mai fi venit după asta, n-avea cum să fie mai groaznic.

Greşeam.

— Ascultă, Oliver, spuse Jenny — dar pe tonul ei supărat, deşi cu multă blîndeţe. Oliver, eşti obligat să încetezi să-ţi faci sînge rău.

— Eu ?

— Mă refer la expresia asta vinovată de pe faţa ta. Oliver, nu e bine.

Am încercat cinstit să-mi modific expresia de gheaţă a feţei, dar muşchii refuzau orice comandă.

— Nu-i vina *nimănui*, mă asculţi, prostule ? spunea ea mai departe. Te rog deci : *încetează* cu autoînvinovăţirile.

Aş fi vrut s-o privesc mai departe, să nu mai trebuiască niciodată să-mi iau ochii de la ea : a trebuit totuşi să-mi plec pleoapele. Mi-era ruşine că pînă şi în acele momente Jenny îmi citea pe dinafară sufletul.

— Ascultă, Ol, e *unicul* lucru pe care-l cer. În alte privinţe sînt sigură, totul o să fie în ordine.

Mă apucase din nou răscolirea aceea, mi-era frică să spun chiar : O.K. Nu puteam deschide gura. Pur şi simplu o priveam muteşte.

— De Paris nici că-mi pasă, făcu ea dintr-o dată.

— Hîm ?

— Scoate-ţi naibii din cap Parisul şi muzica şi toate cîte-ţi închipui că m-ai împiedicat să fac. Să ştii că nici nu-mi pasă : nu mă deranjează de loc, nu fi cretin ! Nu poţi să crezi una ca asta ?

— Nu, am răspuns foarte sincer.

— Atunci, marş afară de aici ! spuse ea. Înseamnă că n-ai ce căuta lîngă mine, la căpătîiul meu, pe păcătosul ăsta de pat de moarte.

Aveam toate motivele să ştiu cînd Jenny vorbeşte serios. Am căpătat învoirea să rămîn, spunînd o minciună :

— Te cred, am răspuns.

— Aşa da, mai merge, a zis ea. Şi acum, am să te rog foarte mult să-mi faci o favoare, da ?

Simţeam cum undeva în mine urca iarăşi valul acela cotropitor, de lacrimi. Dar m-am ţinut tare. N-aveam să plîng. Aveam pur şi simplu să-i indic lui Jennifer printr-o mişcare aprobatoare a capului că sînt într-adevăr fericit să-i îndeplinesc orice dorinţă, da.

— Te rog să fii bun : strînge-mă o dată, foarte tare, în braţe, mi-a spus.

I-am atins braţul. Dumnezeule ! Cît era de slabă — şi am strîns uşor.

— Nu, Oliver, a spus ea. Te rog strînge-mă de-adevăratelea în braţe, foarte tare.

Cu multă băgare de seamă la tuburi şi la toate celelalte — m-am urcat atunci în pat lîngă ea, şi am cuprins-o în braţe.

— Mulţumesc, Ollie.

Acestea au fost ultimele ei cuvinte.

22

Cînd am apărut, Phil Cavilleri era în salonul convalescenţilor, fumînd a nu ştiu cîta ţigară.

— Phil ? i-am zis încet.

— Da ?

M-a privit şi cred că ştia.

Suferea în mod evident de lipsa unei mîngîieri fizice. M-am dus lîngă el şi i-am pus o mînă pe umăr. Mi-era teamă c-o să înceapă să plîngă. Eu unul eram sigur că n-o să plîng. Nu puteam. Vreau să spun că trecusem de mult de toate astea.

Mi-a luat mîna în mîna lui.

— Nu ştii, începu el să bîiguie, nu ştii ce rău îmi pare că...

Făcu aici o pauză ; l-am aşteptat. În definitiv mai era vreo grabă ?

— ...că i-am promis lui Jenny să fiu tare pentru tine.

Totuşi, ca să-şi onoreze cuvîntul dat, mă mîngîie foarte uşor pe mînă.

Simţeam însă nevoia să fiu singur. Să ies la aer. Poate să mă plimb.

În holul de jos domnea o linişte mormîntală. Propriii mei paşi doar, răsunînd înăbuşit pe linoleum.

— Oliver.

M-am oprit.

Tata. În spatele ghişeului, la internări, mai era doar o soră ; numai noi singuri. De fapt ne număram printre puţinii oameni din New York treji la ora aceea.

Nu l-am putut privi în faţă. M-am îndreptat glonţ spre uşile turnante. Dar într-o clipă era lîngă mine, în stradă.

— Oliver, mi se adresă el, ar fi trebuit să-mi spui...

Era foarte frig, ceea ce, într-un sens, era foarte bine, căci eram amorţit, simţeam nevoia să *simt* ceva. Tata continua să-mi vorbească în timp ce stăteam nemişcat, în bătaia vîntului îngheţat.

— Cum am aflat, am sărit în maşină...

Îmi uitasem paltonul ; gerul începuse să muşte. Bine. Era bine.

— Oliver, a stăruit el, doresc să-ţi fiu de folos...

— Jenny a murit, i-am spus.

— Nu ştii ce rău îmi pare, se scuză el în şoaptă, năucit.

Nu ştiu pentru ce, am repetat atunci ceea ce învăţasem de mult de la frumoasa fată ce murise :

— Cînd iubeşti nu-i nevoie nici măcar de scuze, pentru nimic, niciodată...

Atunci mi s-a întîmplat un lucru pe care nu-l făcusem niciodată în prezenţa lui ; cu atît mai puţin în braţele lui. Am plîns.

Lector :
ANTOANETA RASIAN

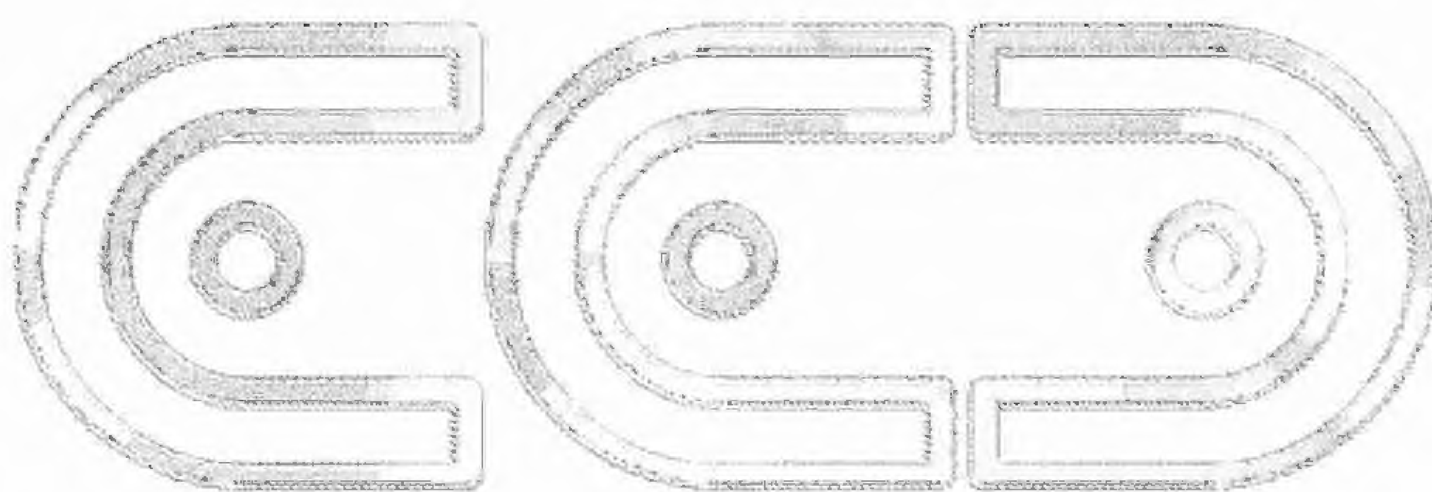
Tehnoredactor :
AURICA IONESCU

Tiparul executat la
Intreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918"

coli tipar : 5,5

comanda : 2265

Scanare și prelucrare digitală

de

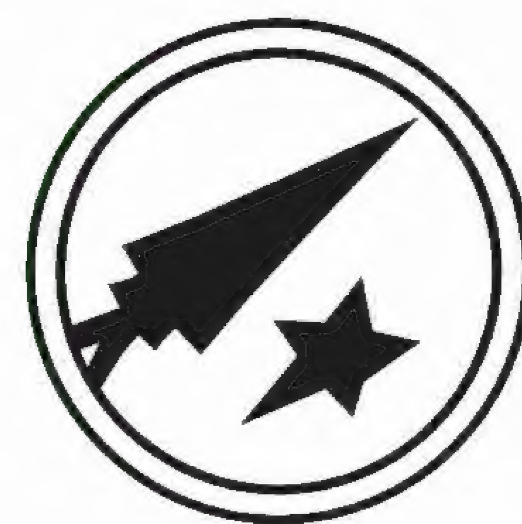
Anonim

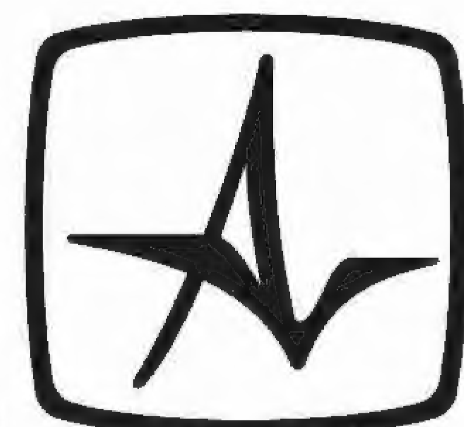

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

